Pecyn Dogfennau

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

sirgar.llyw.cymru

carmarthenshire.gov.wales

DYDD MAWRTH, 16 MAWRTH 2021

AT: HOLL AELODAU'R PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

YR WYF DRWY HYN YN EICH GALW I FYNYCHU CYFARFOD **RHITHWIR** O'R **PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD** A GYNHELIR AM **10.00 YB, DYDD MAWRTH, 23AIN MAWRTH, 2021** ER MWYN CYFLAWNI'R MATERION A AMLINELLIR AR YR AGENDA SYDD YNGHLWM

Wendy Walters

PRIF WEITHREDWR

Swyddog Democrataidd:	**Rhian Lloyd**
Ffôn (llinell uniongyrchol):	**01267 224088**
E-bost:	**RMLloyd@sirgar.gov.uk**

Wendy Walters Prif Weithredwr*, Chief Executive,*
Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP
County Hall, Carmarthen. SA31 1JP

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
AELODAETH – 5 AELOD

GRWP PLAID CYMRU 3 AELOD

1. Y Cynghorydd W.T. Evans [Is-Gadeirydd]
2. Y Cynghorydd Emlyn Schiavone
3. Y Cynghorydd Dai Thomas

GRWP LLAFUR 1 AELOD

1. Y Cynghorydd Rob James [Cadeirydd]

GRWP ANNIBYNNOL 1 AELOD

1. Y Cynghorydd Irfon Jones

A G E N D A

1.	**YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB.**	
2.	**DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL.**	
3.	**Y BROSES DDEMOCRATAIDD - DULLIAU NEWYDD O WEITHIO**	5 - 8
4.	**PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT - CHWEFROR 2021**	9 - 96
5.	**Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM Y CYNLLUN DATBLYGU AELODAU 2021-22**	97 - 104
6.	**DATBLYGIAD AELODAU - ADOLYGIADAU O DDATBLYGIAD PERSONOL**	105 - 132
7.	**PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD - ADRODDIAD BLYNYDDOL 2019-20**	133 - 146
8.	**BLAENRHAGLEN GWAITH Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD 2021-22**	147 - 154
9.	**LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR TACHWEDD 30AIN, 2020**	155 - 158

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
23AIN MAWRTH 2021

Y BROSES DDEMOCRATAIDD
– DULLIAU NEWYDD O WEITHIO

YR ARGYMHELLION / PENDERFYNIADAU ALLWEDDOL SYDD EU HANGEN:

Sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen i argymell i'r Cyngor y Dulliau Newydd o Weithio a ffefrir ar gyfer Swyddogaeth y Gwasanaethau Democrataidd.

Y RHESYMAU:

O ganlyniad i bandemig Covid-19 mae'r modd yr ydym yn cynnull cyfarfodydd democrataidd wedi newid yn sylweddol, ynghyd â'r modd yr ydym yn cefnogi ein Haelodau Etholedig yn eu rolau fel Cynghorwyr.

Er bod yr Awdurdod ar hyn o bryd yn cynnal pob Cyfarfod Democrataidd yn rhithwir, mae'n bryd ystyried sut y bydd y Broses Ddemocrataidd yn gweithredu yn y dyfodol, hynny yw a ddychwelir i'r hen drefn o ran pawb yn bresennol yn gorfforol (ar ôl y codir y cyfyngiadau), a ddefnyddir cyfuniad o'r ddwy elfen, neu a fydd y cyfarfodydd yn parhau'n rhithwir yn unig.

Hefyd mae angen nodi pa gymorth sydd ei angen ar aelodau etholedig a sut y gellir cyflawni hyn wrth symud ymlaen, (gan gynnwys y gwagle gweinyddu swyddfa a'r lleoliadau sydd eu hangen).

Ymgynghorwyd â'r Pwyllgor Craffu	**Amherthnasol**
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad	**NAC OES**
Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad	**NAC OES**

Aelod y Bwrdd Gweithredol perthnasol: Amherthnasol

Y Gyfarwyddiaeth	Y Prif Weithredwr	Rhifau ffôn
Enw Pennaeth y Gwasanaeth:	**Swyddi:**	**01267 224012 LRJ**
Linda Rees-Jones	**Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith**	**01267 224026 GM**
Awdur yr Adroddiad:	**Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd**	**Cyfeiriadau e-bost:**
Gaynor Morgan		**Lrjones@sirgar.gov.uk** **gmorgan@carmarthenshire.gov.uk**

EXECUTIVE SUMMARY
DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE
23RD MARCH 2021

DEMOCRATIC PROCESS – NEW WAYS OF WORKING

Due to the Covid19 pandemic, the Authority has transformed its way of working. Work completed prior to the current pandemic has put the council in a strong position with the technology already in place to support agile and home working. As a result, offices are now largely empty across the estate with only a small number of staff accessing offices on a regular basis. Democratic meetings are held remotely so that normal Council business can continue.

Going forward the Authority is looking at options to collaborate with public sector partners, and acknowledges that it must transform its working practices and consider how we work and the building space we require.

A central part of this change is to look at how the Democratic Process will operate in the future, this includes how and what support elected members require to do their day to day role and how democratic meetings will operate.

The Democratic Services Committee is the Committee deemed with supporting the work of elected members and one of its functions is to review periodically the level of support provided to members to carry out their duties and bring forward proposals to the full council as to what is considered to be reasonable.. The Independent Remuneration Panel for Wales makes it clear that it expects each elected member to have ready use of e-mail services, and electronic access to appropriate information via an internet connection, the necessary provision for a member to be in proper contact with council services and to maintain contact with those they represent, this included access to services outside of office hours i.e. contact forms and service information as available on our website.

The Authority is starting a process of consultation on how the Authority will operate in the future and in order to ensure that elected members are driving the new way of working for the democratic services function , it is suggested that the Democratic Services Committee undertake a Task and Finish review of members' requirements. In order to have as full a picture as possible it is further suggested that each Group Leader is asked to contribute to the Task and Finish Review so that the views of each political Group can be fed back into the final report to Council.

DETAILED REPORT ATTACHED?	**NO.**

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Linda Rees Jones, Head of Administration & Law

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
YES	**YES**	**NOT AT THIS STAGE**	**NOT AT THIS STAGE**	**NOT AT THIS STAGE**	**NOT AT THIS STAGE**	**NOT AT THIS STAGE**

Policy, Crime & Disorder and Equalities

- The project will look to compliment and support key council priorities and objectives including regeneration, economic development and respond to the council's financial challenges.
- A draft project delivery plan has been developed which sets out key priorities for the project and timelines for implementation. This plan has been aligned with the objectives of the authority's Accommodation Strategy, Digital Transformation Strategy, Ten Towns Initiative, Economic Development Strategy.

Legal

Any decision taken will need to take into account the requirements of relevant legislation including the Local Government and Elections Wales Act 2021.

Finance

- There may be additional costs incurred in updating technology going forward depending on the outcome of the T&F review

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: Linda Rees Jones, Head of Administration & Law

1.Scrutiny Committee Not applicable

2.Local Member(s) Not applicable

3.Community / Town Council Not applicable

4.Relevant Partners Not applicable

5.Staff Side Representatives and other Organisations Not applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW:

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
23AIN MAWRTH 2021

PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT – CHWEFROR 2021

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

Gofynnir i Bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd nodi penderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW) ar gyfer 2021/22

Y Rhesymau:

Roedd Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007 yn darparu ar gyfer sefydlu Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW) i adolygu lwfansau cynghorwyr yng Nghymru. Sefydlwyd yr IRPW yn Ionawr 2008 i bennu uchafsymiau'r lwfansau sy'n daladwy gan Gynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol yng Nghymru. Yn sgil cymeradwyo Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 helaethwyd maes gorchwyl y Panel i gwmpasu'r Parciau Cenedlaethol a'r Awdurdodau Tân ac Achub a Chynghorau Tref a Chymuned yng Nghymru, a bellach gall yr IRPW bennu lefelau'r lwfansau / cyflogau a delir yn hytrach na dim ond argymell uchafsymiau'r lwfansau y gellid eu talu.

Cytunodd y Cyngor yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Ebrill 2013 y dylid ymgynghori â'r Pwyllgor ar weithredu adroddiadau a gyhoeddwyd gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol mewn perthynas â lwfansau aelodau ac ati.

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol	AMHERTHNASOL
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad	NAC OES
Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad	NAC OES

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:- Y Cynghorydd Emlyn Dole (Arweinydd)/Cyng David Jenkins (Adnoddau)

Y Gyfarwyddiaeth: **Enw Pennaeth y Gwasanaeth:** **Linda Rees Jones** **Awdur yr Adroddiad:** **Gaynor Morgan**	**Swyddi:** **Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith** **Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd**	**Rhifau ffôn:** **01267 224026** **Cyfeiriadau E-bost:** **Gmorgan@sirgar.gov.uk**

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire County Council

EXECUTIVE SUMMARY

DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE

23RD MARCH 2021

INDEPENDENT REMUNERATION PANEL FOR WALES (IRPW) ANNUAL REPORT (FEBRUARY, 2021)

The IRPW published its Annual Report in February 2021 and re-affirmed that there were currently no options relating to levels of remuneration by principal councils that required a decision by full council.

The IRPW determinations will be included within the Councillors' and Co-opted Members' Salaries and Allowances Scheme for 2021/22, which will be considered at the Annual Meeting of Council on the 19th May 2021.

The main determinations/changes made by the Independent Remuneration Panel for Wales for 2021/22, are as follows (salaries payable from 1st April 2021) : -

- an increase in Basic Salaries of £150, bringing the basic salary for Councillors up to £14,368 (No additional increase will be paid to Senior and Civic Salary holders, they will only receive the basic salary element increase)
- the Panel has made a significant change to the Reimbursement of Costs of Care determination. It has removed the £403 monthly cap and replaced this with arrangements which allow a Councillor and/or Co-opted Member to seek their full costs of care to be reimbursed fully for formal carers and up to a maximum rate equivalent to the real Living Wage for informal carers
- An increase in the daily rate paid to co-opted members of £12 per day.

DETAILED REPORT ATTACHED ? YES	Appendix 1 – IRPW Annual Report for 2021-22 Appendix 2 –Determinations for 2021-22 (Annex 1 to the main report)

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors/Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :						
Signed:	**Linda Rees Jones** **Gaynor Morgan**				**Head of Administration and Law** **Head of Democratic Services**	
Policy, Crime & Disorder and Equalities **NONE**	Legal **YES**	Finance **YES**	ICT **NONE**	Risk Management Issues **NONE**	Staffing Implications **NONE**	Physical Assets **NONE**

1. Legal

The Democratic Services Committee is consulted, in accordance with its Terms of Reference, on the implementation of reports issued by the Independent Remuneration Panel for Wales.

The draft IRPW report for February 2021 was considered by the Committee in December 2020 and comments made as part of the consultation process.

When the Panel's Annual Report is issued, Principal Councils must comply with the statutory requirements and apply all the relevant determinations. The proper officer of the Council must put in place mechanisms for all eligible council members to receive payments as determined by the Panel. There are currently no options relating to levels of remuneration by principal councils that require a decision by full council. Levels of payments to which members are entitled cannot be varied by a vote of a Principal Council.

2. Finance

The IRPW draft determinations for 2021/22 will result in an additional budget requirement of £11,100. This will be validated when setting the budget for the forthcoming year.

There will also be additional costs based on the increase to the co-opted Members' daily fee.

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire County Council

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below		
Signed:	**Linda Rees Jones**	**Head of Administration and Law**
	Gaynor Morgan	**Head of Democratic Services**

1. Scrutiny Committee

Not Applicable

2.Local Member(s)

Not Applicable

3.Community / Town Council

The IRPW circulated it's draft report to all Fire and Rescue Authorities, National Park Authorities and Town & Community Councils, for their observations.

4.Relevant Partners

Not Applicable

5.Staff Side Representatives and other Organisations

Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in of the preparation this report:

THESE ARE DETAILED BELOW:-

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
IRPW Draft Report		https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-09/independent-remuneration-panel-draft-annual-report-2021-2022.pdf
Local Government Wales Measure		http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/4/contents/enacted

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol
Independent Remuneration Panel for Wales

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Blynyddol

Chwefror 2021

OGL © Hawlfraint y Goron 2021 WG42164 ISBN digidol 978-1-80082-822-3

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2021/2022

RHAGAIR

Fel llawer iawn o sefydliadau mae pandemig y coronafeirws wedi effeithio ar waith y Panel. Serch hynny, rydym wedi parhau i gwrdd yn rheolaidd i gyflawni ein swyddogaeth statudol drwy Microsoft Teams.

Rydym yn deall yn llwyr yr effaith y mae'r pandemig wedi'i chael ac yn parhau i'w chael ar holl awdurdodau lleol Cymru, felly roedd y cynigion yn yr Adroddiad Blynyddol drafft a gyhoeddwyd ar 21 Medi 2020 yn cyfyngu ar y newidiadau fydd yn cael eu gwneud i'n Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol yn 2021/22. Rydym yn credu ei bod yn bwysig nad yw'r taliadau i aelodau etholedig o brif gynghorau yn cwympo ymhellach y tu ôl i enillion cyfartalog, ac felly nid yw'r cynnydd gweddol fychan yn y cyflogau sylfaenol a'r cyflogau uwch (gydag addasiadau priodol i aelodau sefydliadau eraill) a nodwyd yn yr Adroddiad drafft wedi newid

Cawsom 39 o ymatebion i'r ymgynghoriad ar yr Adroddiad drafft ac rydym yn ddiolchgar i'r sefydliadau a'r unigolion hynny a roddodd sylwadau. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebion yn dangos nad oedd y cynigion yn amhriodol yn y sefyllfa sy'n bodoli. Awgrymodd rhai fod y cynnydd yn annigonol ac, i'r gwrthwyneb, roedd eraill o'r farn na ddylid cael unrhyw gynnydd. Rydym wedi cydnabod pob un o'r ymatebion ac wedi ateb yr holl ymholiadau a godwyd.

Daeth cyfnod Greg Owens yn ei swydd i ben ar 31 Rhagfyr 2020. Roedd Greg wedi bod yn aelod hirsefydlog ac yn is-gadeirydd ers 2016. Hoffem gofnodi ein gwerthfawrogiad o'r cyfraniad sylweddol a wnaeth i waith y Panel yn ystod ei gyfnod yn aelod.

John Bader
Cadeirydd

Aelodau'r Panel
John Bader, Cadeirydd
Saz Willey, Is-gadeirydd
Claire Sharp
Joe Stockley

Ceir gwybodaeth fanwl am yr aelodau ar y wefan: [Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol]

Cynnwys

Cyflwyniad 3

1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau 6
2. Tudalen Grynodeb yr Adroddiad Blynyddol 8
3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gynghorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig 9
4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu 21
5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig o Brif Gynghorau 22
6. Hawl i Absenoldeb Teuluol 23
7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol 24
8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru 27
9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig o Brif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub 30
10. Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol 32
11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau 36
12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo’r Aelod ar Fusnes Swyddogol 38
13. Taliadau i Aelodau o Gynghorau Tref a Chymuned 40
14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel 48
15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gynghorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gynghorau 49

Atodiad 1: Penderfyniadau’r Panel ar gyfer 2021/22 52

Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol 56

Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau 71

Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol – Gofynion y Panel 73

Atodiad 5: Crynodeb o’r penderfyniadau newydd ac wedi’u diweddaru sydd i’w gweld yn yr adroddiad hwn 75

Cyflwyniad

Dyma drydydd Adroddiad Blynyddol ar ddeg Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, a'r degfed i gael ei gyhoeddi o dan ofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (fel y'i diwygiwyd).

1. Er bod yr Adroddiad drafft hwn yn ymwneud â phenderfyniadau'r Panel ar gyfer 2021/22 mae effaith pandemig y coronafeirws, yn anochel, wedi dylanwadu ar ein hystyriaethau. Mae'r sefyllfa bresennol yn effeithio ar weithrediad pob awdurdod lleol a bydd yn parhau i wneud hynny hyd y gellir rhag-weld.

2. Fel gyda holl Adroddiadau Blynyddol y Panel, mae'r penderfyniadau ar gydnabyddiaeth ariannol aelodau'n seiliedig ar egwyddorion a nodir yn Adran 1. Ym mis Mai 2020 cyhoeddom Adroddiad Atodol yn nodi egwyddorion penodol yn ymwneud â darparu cymorth ariannol ar gyfer anghenion gofal. Mae'r rhain wedi'u hymgorffori yn Adran 10 a byddant yn cael eu cynnwys mewn Adroddiadau Blynyddol yn y dyfodol.

3. Mae'r Panel wedi mynegi ei farn yn gyson na ellir cynnal gwerthoedd democrataidd llywodraethu lleol heb fynd i gostau. Mae aelodau o awdurdodau lleol (gan gynnwys aelodau cyfetholedig a phenodedig) yno i gynrychioli buddiannau pobl leol, llywodraethu cymunedau lleol, a sicrhau gwasanaethau cyhoeddus priodol sy'n cynnig gwerth am arian i drethdalwyr lleol trwy graffu effeithiol, y maent yn atebol amdano i'w cymuned. Mae'r rhain yn dasgau pwysig a sylweddol i aelodau o'r awdurdodau perthnasol o fewn cylch gwaith y Panel. Mae taliadau i aelodau ar gael i annog amrywiaeth o bobl barod a galluog i fynd ati i lywodraethu'n lleol, drwy'r rolau y cânt eu hethol, eu penodi neu eu cyfethol iddynt.

4. Wrth bennu lefel y taliadau i aelodau o awdurdodau lleol, mae'r Panel yn ceisio cydymffurfio ag egwyddor 'derbynioldeb' drwy sicrhau nad yw'r rhain 'mor uchel fel bod angen dargyfeirio adnoddau sylweddol o flaenoriaethau allweddol cyngor'. Ond mae Adran 142(8) o'r Mesur yn fwy eglur ar 'fforddiadwyedd' gan nodi "wrth osod swm ... rhaid i'r Panel ystyried beth yn ei farn ef fydd effaith ariannol debygol gwneud hynny ar awdurdodau perthnasol". Mae'r Panel yn cydnabod bod mater fforddiadwyedd – mewn perthynas â chyllidebau gwasanaethau awdurdodau perthnasol ac mewn perthynas ag incwm gwario'r etholwyr – yn debygol o gael effaith ar ganfyddiad y cyhoedd am unrhyw godiadau mewn taliadau i aelodau. Felly, mae'n fater o gydbwyso materion fforddiadwyedd a chanfyddiad y cyhoedd, gan drin yr aelodau'n deg am eu hamser, eu gwerth a'u cyfrifoldeb.

5. Yn wreiddiol, pennodd y Panel gyflog sylfaenol aelodau etholedig o brif gynghorau ar lefel a oedd yn dair rhan o bump o Gyflog Canolrifol Cymru Gyfan, ac fe bennwyd uwch-gyflogau ar lefelau a oedd yn lluosrifau o'r cyflog canolrifol blynyddol hwn. Wrth bennu'r cyflogau hyn, roedd y Panel yn cydnabod bod yna gyfraniad di-dâl i wasanaeth cyhoeddus.

6. Mae'r cyfyngiadau ariannol ar y sector cyhoeddus ac ar awdurdodau lleol yn benodol dros lawer o flynyddoedd wedi golygu na yw'r cysylltiad ag enillion cyfartalog yng Nghymru wedi cael ei gynnal. Mae'r Panel o'r farn bod hyn wedi tanbrisio gwerth aelodau etholedig. Er mwyn lleihau erydiad pellach mewn

perthynas ag enillion cyfartalog mae'r Panel yn cynnig cynnydd o £150 yn y cyflog blynyddol sylfaenol. Bydd taliadau eraill sydd wedi'u seilio ar y cyflog sylfaenol yn cael eu haddasu yn unol â hynny.

7. Bydd taliadau ar gyfer aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub yn cynyddu o ganlyniad i'r ymgodiad arfaethedig ar gyfer prif gynghorau. Un newid arall a gynigir ar gyfer yr awdurdodau hyn yw dileu'r cyfyngiad ar nifer yr uwch-gyflogau y gellir eu talu.

8. Mae'r wybodaeth am daliadau a ddarparwyd gan awdurdodau perthnasol yn dangos mai ychydig iawn o aelodau sy'n defnyddio'r ddarpariaeth yn y fframwaith ar gyfer cymorth i dalu am ofal. Pwysleisiwn eto ei bod yn bwysig bod Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yn annog ac yn hwyluso mwy o ddefnydd o'r elfen hon o'n fframwaith, fel nad yw'r aelodau dan sylw'n profi anfantais ariannol. Rydym yn cynnig newidiadau sylweddol ynghylch costau gofal, a nodir yn Adran 10.

9. Mae'r Panel wedi parhau i gyfrannu lle bynnag y bo'n bosibl at wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol yng Nghymru trwy ei benderfyniadau. Mae'r Panel yn cynhyrchu taflen ar gyfer darpar ymgeiswyr ar gydnabyddiaeth ariannol i aelodau o gynghorau. Rydym yn falch bod sawl prif gyngor wedi rhoi'r daflen hon ar eu gwefannau. Hefyd, rydym wedi cynhyrchu ffilm fer Wyt ti wedi ystyried bod yn Gynghorydd yng Nghymru? sydd ar gael i'w gwylio ar ein gwefan. Mae gan Lywodraeth Cymru gynllun i wella amrywiaeth mewn democratiaeth ac mae'r Panel yn cefnogi hyn lle bynnag y bo modd o fewn ei gylch gwaith.

10. Rydym yn parhau i ymgysylltu â chynghorau cymuned a thref, ac wedi cyfarfod â nifer fawr o grwpiau o gynrychiolwyr. Yn anffodus, mae COVID-19 wedi cyfyngu ar y gwaith ymgysylltu. Ar gyfer 2021/2022 nid ydym yn cynnig unrhyw newidiadau penodol i daliadau o ran cynghorau cymuned a thref. Fodd bynnag, rydym yn bwriadu cynnal adolygiad mawr o'n fframwaith presennol ar gyfer y sector hwn yn ystod 2021 yn barod i'w weithredu yn dilyn yr etholiadau yn 2022. Rydym yn bwriadu ymgynghori a gweithio gyda'r sector yn ystod proses yr adolygiad.

11. Mae Rheoliadau'r Panel wedi'u diweddaru i adlewyrchu newidiadau i'r cylch gwaith (gweler Atodiad 2).

12. Un mater sydd wedi codi eto, yn enwedig yng nghyd-destun cyfyngiadau'r pandemig, yw camau'r cynghorau o ran yr adroddiadau y maent yn eu derbyn gan y Panel. Pan gyhoeddir adroddiad blynyddol y Panel, rhaid i brif gynghorau gydymffurfio â'r gofynion statudol a gweithredu'r holl benderfyniadau perthnasol. Rhaid i'r swyddog priodol yn y cyngor roi camau ar waith er mwyn i bob aelod cymwys o'r cyngor gael taliadau fel y'u pennwyd gan y Panel. Ar hyn o bryd nid oes opsiynau ar gael o ran lefelau cydnabyddiaeth prif gynghorau sy'n gofyn am benderfyniad gan y cyngor llawn. Ni ellir amrywio lefelau'r taliadau y mae gan aelodau hawl iddynt drwy bleidlais prif gyngor.

13. Dim ond aelod unigol all gyfathrebu'n ysgrifenedig â'r swyddog priodol os yw'n dymuno, *fel unigolyn,* wrthod y cyfan neu ran o'r taliad y mae ganddo hawl i'w gael.

14. Nid yw'r ffordd y caiff adroddiad blynyddol y Panel ei dderbyn yn ffurfiol neu ei nodi gan y cyngor llawn yn fater sydd o fewn cylch gwaith statudol y Panel. Gall cyfansoddiadau unigol neu reolau sefydlog cynghorau amrywio o ran y materion y gellir eu cyflwyno i'r cyngor llawn i'w hystyried. Lle pob cyngor yw penderfynu sut y mae am reoli'r broses o dderbyn Adroddiad Blynyddol statudol y Panel, gan ofyn am gyngor eu swyddogion cyfreithiol lle bo hynny'n briodol. Fodd bynnag, dylai pob aelod o'r cyngor a'r swyddogion ofalu na chaiff datganiadau camarweiniol eu gwneud na'u hadrodd yn y cyfryngau, yn enwedig awgrym bod Cyngor wedi penderfynu lleihau neu amrywio taliadau. Nid oes unrhyw bwerau sy'n caniatáu i brif gyngor gymryd camau o'r fath.

[1] Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011

1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau

Cynnal ymddiriedaeth a hyder

1.1 Mae gan ddinasyddion yr hawl i ddisgwyl bod pawb sy'n dewis gwasanaethu mewn awdurdodau lleol yn cynnal ymddiriedaeth y cyhoedd trwy goleddu'r gwerthoedd a'r foeseg sy'n ymhlyg mewn gwasanaeth cyhoeddus o'r fath. Mae'r egwyddorion hyn yn sylfaen i'r cyfraniad y mae gwaith y Panel a'i Fframwaith yn ei wneud tuag at gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd.

Symlrwydd

1.2 Mae'r Fframwaith yn glir ac yn ddealladwy. Mae hyn yn hanfodol er mwyn i'r Panel allu cyfleu ei benderfyniadau yn effeithiol i bawb yr effeithir arnynt gan ei waith neu sydd â diddordeb ynddo.

Cydnabyddiaeth ariannol

1.3 Mae'r Fframwaith yn darparu ar gyfer taliadau i aelodau o awdurdodau lleol sydd â chyfrifoldeb am wasanaethu eu cymunedau. Ni ddylai lefel y gydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i ymgymryd â'r gwaith na pharhau ag ef. Ni ddylai fod unrhyw ofyniad bod adnoddau sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n cael eu hariannu o'r taliad. Mae'r Fframwaith yn rhoi taliadau ychwanegol i'r rhai y rhoddir mwy o gyfrifoldeb iddynt.

Amrywiaeth

1.4 Caiff democratiaeth ei chryfhau pan fo aelodaeth o awdurdodau lleol yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Bydd y Panel bob amser yn ystyried pa gyfraniad y gall ei fframwaith ei wneud i annog y rhai a dangynrychiolir yn sylweddol i gyfranogi ar lefel awdurdod lleol.

Atebolrwydd

1.5 Mae gan drethdalwyr a dinasyddion yr hawl i gael gwerth am arian o arian cyhoeddus sydd wedi'i neilltuo i roi cydnabyddiaeth ariannol i'r rhai a etholir, a benodir, neu a gyfetholir i wasanaethu er budd y cyhoedd. Mae'r Panel yn disgwyl bod pob awdurdod yn trefnu bod gwybodaeth am weithgareddau ei aelodau a chydnabyddiaeth ariannol a roddir iddynt ar gael yn rhwydd ac yn briodol.

Tegwch

1.6 Bydd yn bosibl cymhwyso'r fframwaith yn gyson i aelodau pob awdurdod sydd o fewn cylch gwaith y Panel fel modd i sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn fforddiadwy ac yn gyffredinol dderbyniol.

Ansawdd

1.7 Mae'r Panel yn cydnabod bod y cymysgedd cymhleth o ddyletswyddau llywodraethu, craffu a rheoleiddio sydd ar aelodau yn golygu bod yn rhaid iddynt ymgysylltu â phroses o wella ansawdd yn barhaus. Mae'r Panel yn disgwyl i aelodau ymgymryd â'r cyfleoedd hyfforddi a datblygiad personol hynny sy'n angenrheidiol i gyflawni'r dyletswyddau y cânt gydnabyddiaeth ariannol amdanynt mewn modd priodol.

Tryloywder

1.8 Mae er budd y cyhoedd i sicrhau tryloywder cydnabyddiaeth ariannol aelodau. Mae rhai aelodau yn derbyn lefelau ychwanegol o gydnabyddiaeth ariannol am eu bod wedi'u hethol, neu eu penodi, i fwy nag un corff cyhoeddus. Mae'r Fframwaith yn fodd i sicrhau bod gwybodaeth am yr holl gydnabyddiaeth ariannol y mae pob aelod yn ei chael ar gael yn rhwydd i'r cyhoedd.

Cydnabyddiaeth Ariannol i Benaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig

1.9 Mae’r Panel yn cymhwyso’r egwyddorion hyn, sef tegwch, atebolrwydd a thryloywder, yn ei holl benderfyniadau ynghylch cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o’r holl awdurdodau sydd o fewn ei gylch gwaith. Mae’r un egwyddorion yn berthnasol hefyd pan fo’n ofynnol i’r Panel wneud argymhellion mewn perthynas â chydnabyddiaeth ariannol i benaethiaid gwasanaeth cyflogedig yr awdurdodau hyn.

2. Tudalen Grynodeb yr Adroddiad Blynyddol

Math o Daliad	Math o Awdurdod			
	Prif Gyngor	Awdurdod Parc Cenedlaethol	Awdurdod Tân ac Achub	Cyngor Tref a Chymuned
Cyflog Sylfaenol	tudalen 11	tudalen 25	tudalen 29	Amh[2].
Uwch-rolau	tudalen 14	tudalen 25	tudalen 29	tudalen 42
Cadeiryddion Pwyllgorau	tudalen 14	tudalen 26	tudalen 29	Amh.
Grwpiau Gwrthbleidiau	tudalen 14	Amh.	Amh.	Amh.
Penaethiaid a Dirprwyon Dinesig	tudalen 15	Amh.	Amh.	tudalen 44
Aelodau Llywyddol	tudalen 16	Amh.	Amh.	Amh.
Milltiredd	tudalen 38	tudalen 38	tudalen 38	tudalen 43
Costau Teithio Eraill	tudalen 38	tudalen 38	tudalen 38	tudalen 43
Costau Cynhaliaeth	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 39
Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol	tudalen 32	tudalen 32	tudalen 32	tudalen 32
Absenoldeb Teuluol	tudalen 23	Amh.	Amh.	Amh.
Absenoldeb oherwydd salwch	tudalen 36	tudalen 36	tudalen 36	Amh.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu	tudalen 21	Amh.	Amh.	Amh.
Pensiwn	tudalen 22	Amh.	Amh.	Amh.
Aelodau Cyfetholedig	tudalen 30	tudalen 30	tudalen 30	Amh.
Lwfansau Penodol neu Ychwanegol	tudalen 19	Amh	Amh	Amh.
Taliadau i Gynghorwyr Tref a Chymuned	Amh.	Amh.	Amh.	tudalen 41
Digolledu am Golled Ariannol	Amh.	Amh.	Amh.	tudalen 43
Datganiad o Daliadau	tudalen 73	tudalen 73	tudalen 73	tudalen 73
Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol	tudalen 71	tudalen 71	tudalen 71	Amh.
Cyflogau Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig	tudalen 49	Amh.	tudalen 49	Amh.

[2] Amherthnasol

3. Taliadau i Aelodau Etholedig o Brif Gynghorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig

Cyflog Sylfaenol ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau

3.1 Yn 2009, pennodd y Panel mai £13,868 fyddai uchafswm cyflog sylfaenol. Ar y pryd roedd hynny'n gyfystyr â thair rhan o bump o enillion gros canolrifol yr holl weithwyr llawn-amser oedd yn byw yng Nghymru, fel yr adroddwyd yn yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Asesodd y Panel ei bod yn briodol defnyddio ffigur y gellir ei gymharu â chyflog etholwyr, wedi'i addasu ar gyfer natur ran-amser gwaith aelod nad oes ganddo unrhyw gyfrifoldebau uwch. Ddeng mlynedd yn ddiweddarach, cafodd yr un ffigur, sef £13,868, ei bennu fel cyflog sylfaenol yn adroddiad blynyddol y Panel yn 2019. Mae papur esboniadol manwl, sy'n amlinellu'r cyd-destun hanesyddol ac yn rhoi dadansoddiad, ar gael ar wefan y Panel yn y ddolen hon. Mae'r prif faterion wedi'u nodi isod:

3.1.1 Dros y degawd diwethaf, gan ystyried fforddiadwyedd a derbynioldeb, mae'r Panel wedi penderfynu ar ffigurau ar gyfer y cyflog sylfaenol sydd wedi amrywio ond nad ydynt wedi cadw'n gyson â mesurau chwyddiant na chymariaethau posibl eraill. Mae'r rhain yn cynnwys: mynegai prisiau manwerthu (RPI), mynegai prisiau defnyddwyr (PCI), cyflog canolrifol Cymru (ASHE), NJC (cyflogeion y sector cyhoeddus), y Cyflog Byw Cenedlaethol, Cyflog Byw Gwirioneddol y DU (Real UKLW), Aelodau o Senedd Cymru ac Aelodau o Senedd y DU. Mae Tabl 1, a ddangosir yng Ngraff 1, yn dangos y cynnydd canrannol i'r cyflog sylfaenol a'r dewisiadau amgen hyn rhwng 2013 a 2021.

3.1.2 Er mwyn gosod hyn yng nghyd-destun aelodau etholedig eraill Cymru, rhwng 2013 a 2020 cynyddodd y cyflog sylfaenol 7.9% (£13,175 i £14,218) tra cynyddodd cyflog Aelod o Senedd Cymru 25.6% (£53,852 i £67,649) a chynyddodd cyflog Aelod o Senedd y DU 23.4% (£66,396 i £81,932).

3.1.3 Felly mae cyflogau aelodau'r meinciau cefn wedi syrthio yn ôl yn sylweddol yn ôl unrhyw fesur rhesymol o chwyddiant.

Tabl 1 – Cynnydd canrannol blynyddol i'r cyflog sylfaenol, meincnodau a mesurau amgen 2013 i 2021

Blwyddyn Adroddiad Blynyddol	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
IRPW Sylfaenol	**0.00**	**0.00**	**0.95**	**0.00**	**0.00**	**0.75**	**3.49**	**2.52**	**1.06**
Canolrif Cymru	4.00	0.60	1.00	2.70	1.00	2.10	5.10	**0.60**	**Hydref-21**
NJC	1.00	0.43	2.05	1.00	1.00	2.00	2.60	**2.75**	
Aelod o Senedd Cymru	0.00	0.00	0.00	1.00	17.70	2.10	3.50	**0.00**	**2.40**
Aelod o Senedd y DU	1.00	1.00	10.30	1.30	1.40	1.80	2.70	**3.10**	**0.00**
RPI*	3.00	2.40	1.00	1.80	3.60	3.30	2.60	**1.60**	
CPI Mawrth**	2.60	1.50	0.00	0.70	2.70	2.50	1.80	**0.93**	
Cyflog Byw	1.90	3.00	3.10	7.50	4.20	4.40	4.90	**6.20**	**2.18**
Real UKLW	3.47	2.68	2.61	5.10	2.42	3.55	2.86	**3.33**	**2.15**

**Ffigur 2020 yw'r cyfartaledd o 8 mis hyd at fis Rhagfyr; **Ffigur 2020 yw'r cyfartaledd o 8 mis hyd at fis Rhagfyr.*

Graff 1 – Cynnydd canrannol blynyddol 2013 i 2021

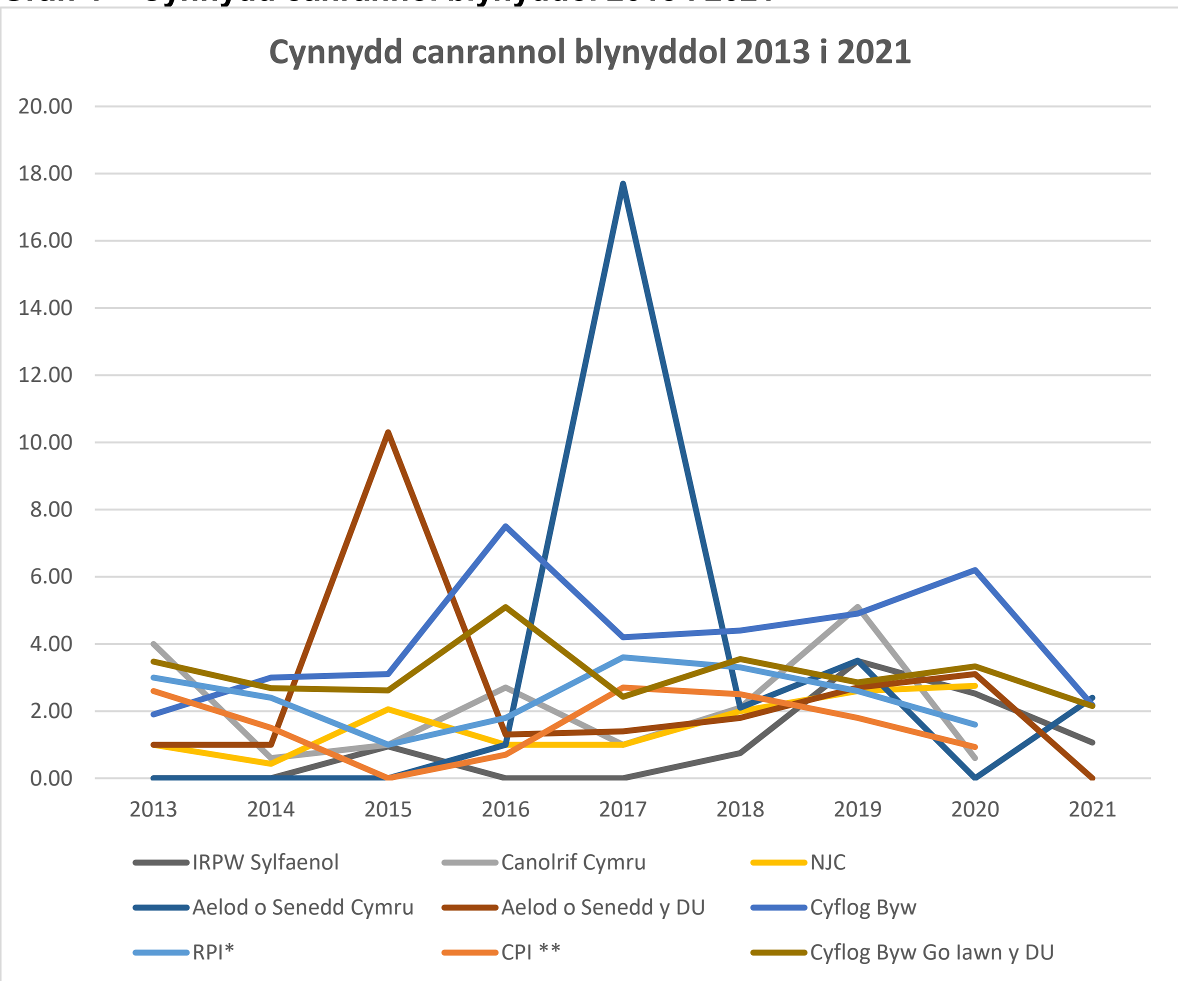

3.2 Mae'r Panel yn dal i fod yn ymwybodol bod y gweithgareddau allweddol y mae'n ofynnol i aelod etholedig o brif gyngor eu cyflawni'n amrywio. Dylai dyletswyddau a gyflawnir alluogi'r holl aelodau i gyflawni eu cyfrifoldebau anweithredol craidd i lywodraethu eu cyngor ac i gynrychioli'r rhai sy'n byw yn eu ward. Fel rôl etholedig, nid yw swyddi o'r fath yn cael eu trin yn rhwydd yn yr un modd â chyflogaeth sydd ag oriau wedi'u meintioli'n fanwl gywir. Mae'r gwaith sy'n deillio o gynrychioli trigolion ward yn arbennig o amrywiol gan y dylanwedir arno gan yr amrywiadau mawr mewn amodau economaidd-gymdeithasol, demograffeg a lefelau trefoli a hefyd y gwahanol gymarebau rhwng trigolion a chynghorwyr. Mae'r amrywiadau hyn yn digwydd o fewn awdurdodau unigol yn ogystal â rhwng awdurdodau lleol pan gymharir y rhain ledled Cymru. Pan ymgymerir â swyddi etholedig disgwylir lefel o ymrwymiad personol i'r gymuned sy'n mynd y tu hwnt i oriau diffiniedig y rhoddir cydnabyddiaeth ariannol amdanynt. Mae llawer o aelodau etholedig yn dweud eu bod yn treulio llawer mwy o amser na'r tridiau tybiannol (amser ychwanegol a weithir ac a oedd yn cael ei ddiffinio'n flaenorol gan y Panel fel 'disgownt gwasanaeth cyhoeddus').

3.3 Er gwaethaf y pandemig, parhaodd y Panel i gysylltu â chynghorwyr a swyddogion. Bwriad aelodau'r panel yw parhau i gyfarfod â Chadeiryddion Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a'u swyddogion. Mae'r Panel hefyd, drwy ohebiaeth amrywiol gyda chynghorau ac aelodau unigol o'r cyngor ac eraill, wedi cynnal ei ddeialog barhaus. Y sefyllfa a fynegir yn gyffredinol gan gynghorwyr a swyddogion yw bod y llwyth gwaith sylfaenol a gyflawnir gan bob aelod etholedig yn sylweddol ac yn fwy na 3 diwrnod yr wythnos.

3.4 Wrth wneud penderfyniadau ariannol ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol hwn, ystyriodd y Panel ddatblygiad yr amrywiaeth o ffigurau meincnod a amlinellir uchod ar gyfer y cyfnod o 2013 i 2020. Mae unrhyw addasiadau yn ystod y blynyddoedd diwethaf wedi bod yn gyson ag egwyddor y Panel y dylai ei benderfyniadau fod yn fforddiadwy ac yn dderbyniol. Cedwir at yr egwyddor hon yn y cynnydd ar gyfer 2021/2022 sef cynnydd o £150 yng nghyflog sylfaenol aelodau etholedig.

3.5 Bydd y cyflog hwn yn cael ei dalu gan bob prif awdurdod yng Nghymru o 1 Ebrill 2021 i bob un o'i aelodau etholedig oni fydd unrhyw aelod unigol yn dewis yn bersonol ac yn ysgrifenedig i dderbyn swm is.

Penderfyniad 1: Bydd y cyflog sylfaenol yn 2021/22 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £14,368 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Uwch-gyflogau

Taliadau i aelodau'r weithrediaeth, cadeiryddion pwyllgorau ac arweinydd yr wrthblaid

3.6 Yn 2021 bydd uwch-gyflogau yn cynyddu ar yr un gyfradd (1.06%) â chyflogau sylfaenol.

Graff 2: Uwch-gyflogau 2012 i 2021

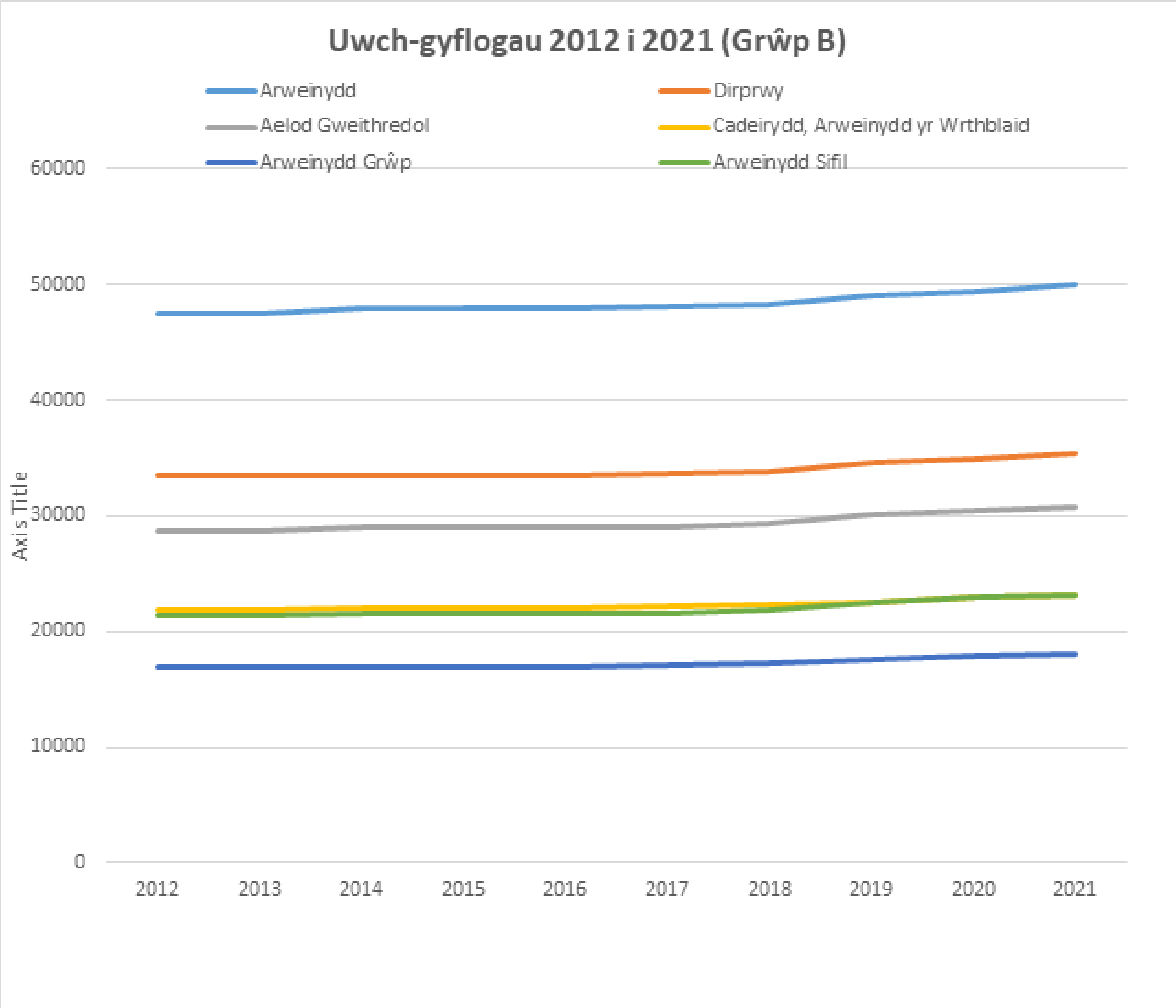

3.7 Bydd y cyfyngiad ar nifer yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ('y cap') yn dal i sefyll. Yn 2021/22 ni fydd uchafswm nifer yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ym mhob cyngor yn cael ei newid ac fe fydd fel y'i nodir yn Nhabl 2 isod.

Tabl 2: Uchafswm yr aelodau o gynghorau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog

Cyngor	Nifer y cynghorwyr	Nifer yr uwch-gyflogau
Grŵp A (poblogaethau dros 200,000)		
Caerdydd	75	19
Rhondda Cynon Taf	75	19
Abertawe	72	19
Grŵp B (poblogaethau rhwng 100,000 a 200,000)		
Pen-y-bont ar Ogwr	54	18
Caerffili	73	18
Sir Gaerfyrddin	74	18
Conwy	59	18
Sir y Fflint	70	18
Gwynedd	75	18
Castell-nedd Port Talbot	64	18
Casnewydd	50	18
Sir Benfro	60	18
Powys	73	18
Bro Morgannwg	47	18
Wrecsam	52	18
Grŵp C (poblogaethau hyd at 100,000)		
Blaenau Gwent	42	17
Ceredigion	42	17
Sir Ddinbych	47	17
Ynys Môn	30	16
Merthyr Tudful	33	16
Sir Fynwy	43	17
Torfaen	44	17

Y Weithrediaeth

3.8 Mae'r Panel yn parhau i gredu y dylid ystyried bod aelodau'r Weithrediaeth yn gweithio oriau sy'n cyfateb i amser llawn (tua 40 awr yr wythnos), ond nid naw tan bump o reidrwydd. Mae trafodaethau parhaus gydag aelodau a swyddogion yn ystod y blynyddoedd diwethaf wedi cadarnhau'r casgliad hwn.

3.9 Mae uwch-gyflogau wedi'u nodi ym Mhenderfyniad 2.

Cadeiryddion Pwyllgorau

3.10 Mae gwahaniaeth sylweddol rhwng cyfrifoldebau a swyddogaethau cadeirio gwahanol bwyllgorau. Atgoffir cynghorau nad oes rhaid iddynt dalu cadeiryddion pwyllgorau. Mater i bob cyngor yw penderfynu pa gadeiryddion pwyllgorau, os o gwbl, sy'n cael eu cydnabod yn ariannol. Mae hyn yn caniatáu cynghorau i ystyried gwahanol lefelau cyfrifoldeb.

3.11 Lle telir cadeiryddion pwyllgorau, y tâl fydd £23,161.

Y Bandiau Uwch-gyflog

Penderfyniad 2: Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2021/22 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 3 a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Tabl 3: Cyflogau sylfaenol ac uwch-gyflogau sy'n daladwy i aelodau o brif gynghorau

Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i'r holl aelodau etholedig) £14,368			
	Grŵp A Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Abertawe	**Grŵp B** Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir y Fflint, Gwynedd, Casnewydd, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro, Powys, Bro Morgannwg, Wrecsam	**Grŵp C** Blaenau Gwent, Ceredigion, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Torfaen, Ynys Môn
Uwch-gyflogau (gan gynnwys cyflog sylfaenol)			
Band 1 Arweinydd Dirprwy Arweinydd	£55,027 £38,858	£49,974 £35,320	£44,921 £31,783
Band 2 Aelodau gweithrediaethau	£33,805	£30,773	£27,741
Band 3 Cadeiryddion pwyllgorau (os ydynt yn cael cydnabyddiaeth ariannol):	£23,161		
Band 4 Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf[3]	£23,161		
Band 5 Arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill	£18,108		

[3]Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf. Gweler Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, Atodiad 2, Rhan 1(2) ar gyfer diffiniad o "*grŵp yr wrthblaid fwyaf*" a "*grŵp gwleidyddol arall*".

Nodiadau ar Dabl 3:

a. Mae'r Panel o'r farn mai swyddogaethau arweiniol a gweithredol (cyflogau Band 1 a 2 yn eu tro) sydd â'r atebolrwydd unigol mwyaf, a bod 'maint y boblogaeth' yn parhau i fod yn ffactor sylweddol sy'n dylanwadu ar lefelau cyfrifoldeb ac felly mae'r defnydd o dri grŵp o'r boblogaeth (A, B ac C) yn parhau. Er gwybodaeth: Grŵp Poblogaeth A – 200,000 a throsodd; Grŵp Poblogaeth B – 100,001 i 199,999; Grŵp Poblogaeth C – hyd at 100,000.

b. Bydd cadeiryddion pwyllgorau yn derbyn taliadau Band 3. Mater i bob cyngor yw penderfynu pa gadeiryddion pwyllgorau, os o gwbl, sy'n cael eu cydnabod yn ariannol. Mae hyn yn caniatáu cynghorau i ystyried gwahanol lefelau cyfrifoldeb.

c. Mae’r amod bod yn rhaid i arweinydd grŵp gwrthblaid neu arweinydd unrhyw grŵp arall gynrychioli o leiaf 10% o aelodaeth y cyngor cyn bod yn gymwys i gael uwch-gyflog yn parhau’n ddigyfnewid.

d. Mae’r Panel wedi penderfynu bod yn rhaid i gyngor drefnu bod uwch-gyflog ar gael i arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf.

e. Mae’r Panel wedi penderfynu bod yn rhaid talu uwch-gyflog Band 5 i arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill os ydynt yn cael cydnabyddiaeth ariannol.

Taliadau i Benaethiaid a Dirprwyon Dinesig (Cyflogau Dinesig)

3.12 O’r blaen, roedd y Panel wedi caniatáu i gynghorau amrywio cyflogau penaethiaid dinesig a dirprwy benaethiaid dinesig er mwyn adlewyrchu’r cyfrifoldebau penodol sy’n perthyn i’w swyddi. Fodd, bynnag, mynegodd cynghorau’n gryf wrth y Panel nad yw aelodau etholedig yn dymuno gwneud penderfyniadau a chafwyd gwared ar ddewisiadau ac opsiynau o’r fath yn 2019. Yn achos cyflogau dinesig, pe caent eu talu, mae’r taliad ar gyfer Band 3 wedi’i osod ar £23,161 ar gyfer pennaeth dinesig ac ar y cyflog Band 5 o £18,108 ar gyfer dirprwy bennaeth dinesig (Penderfyniad 3). Mae’n bosibl y bydd cyngor yn penderfynu peidio â rhoi cyflog dinesig o gwbl ar gyfer swyddi’r pennaeth dinesig a’r dirprwy bennaeth dinesig.

3.13 Nid yw swyddi’r pennaeth dinesig a’r dirprwy bennaeth dinesig wedi’u cynnwys yn y cap (ac eithrio Cynghorau Ynys Môn a Merthyr Tudful).

Penderfyniad 3: Rhaid talu cyflog Band 3 o £23,161 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a rhaid talu cyflog Band 5 o £18,108 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

3.14 Mae penaethiaid dinesig yn uwch-swyddi mewn cynghorau sy’n wahanol i arweinyddiaeth wleidyddol neu weithredol. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw ‘dinesydd cyntaf’ a ‘llysgennad’ yr awdurdod, gan gynrychioli’r cyngor i bob math o sefydliadau a chyrff. Mae gofyniad y Panel na ddylai aelodau orfod talu am gost y cymorth (gweler **penderfyniad 10**) y mae ei angen i gyflawni eu dyletswyddau yn berthnasol yn achos dirprwy benaethiaid dinesig hefyd.

3.15 Mewn sawl achos, mae penaethiaid dinesig yn cael cymorth ysgrifenyddol, yn cael cludiant ar gyfer dyletswyddau swyddogol, ac yn gallu manteisio ar gyllideb lletygarwch ar wahân sy’n cael ei rheoli gan swyddogion y cyngor.

3.16 Mae’r Panel yn cydnabod yr ystod o wahanol fathau o ddarpariaeth a wneir ar gyfer penaethiaid dinesig o ran cludiant, cymorth ysgrifenyddol, rhoddion elusennol a dillad. Nid cydnabyddiaeth ariannol bersonol yw penderfyniadau cyllido mewn perthynas â lefelau o gymorth ychwanegol o'r fath, ond yn hytrach cyllid sy'n ofynnol i gyflawni'r tasgau a'r dyletswyddau. Penderfyniad i’r cynghorau unigol yw'r rhain o hyd. Mae cynghorau'n rhydd i fuddsoddi mewn cymorth ar ba bynnag lefel sy'n briodol yn eu barn nhw ar gyfer yr arweinyddiaeth ddinesig sydd yn ei lle.

3.17 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn galluogi cynghorau i benodi aelod llywyddol sy’n gyfrifol am gadeirio cyfarfodydd y cyngor cyfan. Lle penodir un, bydd gan y pennaeth dinesig lai o gyfrifoldebau o ganlyniad i hynny.

Taliadau i Aelodau Llywyddol

3.18 Atgoffir cynghorau nad oes rhaid iddynt dalu aelod llywyddol sy'n cael ei benodi. Os bydd yn cael ei dalu, bydd y swydd yn cyfrif tuag at y cap, ac yn derbyn uwch gyflog Band 3 o £23,161.

Penderfyniad 4: Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £23,161.

Penderfyniad 5: Ni fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.

Y ffactorau allweddol sy’n sail i benderfyniadau’r Panel:

3.19 Y cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod, yw’r gydnabyddiaeth ariannol am y cyfrifoldeb o gynrychioli’r gymuned a chymryd rhan yn y swyddogaethau craffu, rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig sy’n rhan o lywodraethu lleol am gyfnod sy’n gyfwerth â thri diwrnod yr wythnos. Mae unrhyw ymrwymiad amser y tu hwnt i dri diwrnod yn gyfraniad di-dâl at wasanaeth cyhoeddus.

3.20 Rhaid talu’r cyflog a’r costau sydd wedi’u pennu yn llawn i bob aelod, oni bai

bod unigolyn wedi rhoi gwybod yn ysgrifenedig i swyddog priodol yr awdurdod ei fod wedi dewis yn annibynnol ac yn wirfoddol ei fod am ildio'r holl daliad neu unrhyw elfen ohono. Mae'n hanfodol bod tryloywder yn y broses hon fel bod unrhyw awgrym posibl bod aelodau'n cael eu rhoi dan bwysau i fynd heb rywfaint o'r cyflogau'n cael ei osgoi.

Rhaid cymhwyso'r canlynol:

Penderfyniad 6:

a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi.

b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig.

c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir.

d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.

Penderfyniad 7: Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo. Mae ganddynt hawl o hyd i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod Tân ac Achub.

Penderfyniad 8: Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Dref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y Cyngor Cymuned neu'r Cyngor Tref. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

Cefnogi gwaith aelodau etholedig o awdurdodau lleol

3.21 Mae'r Panel yn disgwyl bod y cymorth a roddir yn ystyried anghenion penodol aelodau unigol. Mae swyddogaethau Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yn cynnwys gofyniad i adolygu'r lefel o gymorth a roddir i aelodau i gyflawni'u dyletswyddau a byddai'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn gynnal adolygiadau achlysurol a chyflwyno cynigion gerbron y cyngor llawn o ran yr hyn yr ystyrir ei fod yn rhesymol. Dylai unrhyw gynigion gael eu gwneud gan roi sylw dyledus i Benderfyniadau 9 a 10 isod. Er enghraifft, nid yw'r Panel yn ei hystyried yn

briodol ei gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o ffôn i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y cyngor fel aelod sy'n cynrychioli ward, aelod o bwyllgor neu aelod o'r cabinet.

3.22 Mae'r Panel o'r farn ei bod yn angenrheidiol i bob aelod etholedig gael defnydd hwylus o wasanaethau e-bost a chael mynediad electronig at wybodaeth briodol drwy gyswllt â'r rhyngrwyd. Nid yw'r Panel yn ei hystyried yn briodol ei gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o'r rhyngrwyd i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y cyngor fel aelod sy'n cynrychioli ward, aelod o bwyllgor neu aelod o'r cabinet. Mae hyn yn cynnwys y ddarpariaeth angenrheidiol i aelod fod mewn cysylltiad priodol â gwasanaethau'r cyngor a chadw cysylltiad â'r rhai y mae'n eu cynrychioli. Mae cynghorau wedi ymrwymo i 'weithio'n ddi-bapur', a heb fynediad electronig o'r fath byddai aelod yn wynebu cyfyngiadau sylweddol o ran ei allu i gyflawni ei ddyletswyddau. Ni fyddai'n briodol i gyfleusterau y mae ar aelodau eu hangen fod ar gael yn swyddfeydd y cyngor yn ystod oriau swyddfa yn unig.

3.23 Cyfrifoldeb pob cyngor drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yw rhoi cymorth a ddylai fod yn seiliedig ar asesiad o anghenion ei aelodau. Lle ceir anghenion ychwanegol neu faterion sy'n ymwneud ag anabledd, neu lle nodwyd bod gofynion penodol o ran hyfforddiant, bydd angen i bob awdurdod asesu unrhyw ofynion penodol sydd gan aelodau unigol.

3.24 Gallai ei weithredoedd cyfreithlon fel cynghorydd effeithio'n sylweddol ar ddiogelwch personol yr aelod etholedig. Yn unol â'u cyfrifoldebau presennol, dyletswydd y Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yw ariannu neu ddarparu'r cymorth sy'n angenrheidiol i alluogi cynghorydd i gyflawni ei rôl yn rhesymol ac yn ddiogel. Gallai hyn olygu bod angen ariannu mesurau diogelwch priodol i ddiogelu cynghorwyr rhag risg bersonol neu fygythiad sylweddol. Byddai'r ddarpariaeth sy'n ofynnol yn cael ei dewis ar sail asesiad risg a thrafodaeth â chyrff perthnasol fel yr heddlu a'r gwasanaethau diogelwch.

3.25 Ar gyfer aelodau cyfetholedig, mae'r gofynion cymorth wedi'u nodi yn Adran 9 a Phenderfyniad 40.

Penderfyniad 9: Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, fod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngrwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.

Penderfyniad 10: Dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad tuag at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

Uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol

3.26 Mae'r Panel wedi caniatáu mwy o hyblygrwydd drwy roi darpariaeth i awdurdodau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r fframwaith cydnabyddiaeth ariannol presennol, neu na ellid gwneud lle iddynt o fewn uchafswm uwch-gyflogau'r awdurdod. Os yw'r ychwanegiad arfaethedig yn cael ei gymeradwyo ac yn achosi i'r cyngor fynd y tu hwnt i'r cap hwn, bydd hyn yn cael ei gynnwys yn y gymeradwyaeth (ac eithrio Cynghorau Merthyr Tudful ac Ynys Môn – gweler troednodyn 4). Mae rhai cynghorau wedi codi'r posibilrwydd o weithredu rhai swyddi ag uwch-gyflogau yn ôl trefniant "rhannu swyddi". Mae'r Panel yn cefnogi'r egwyddor hon a chaiff y broses ei nodi ym Mharagraff 3.28.

Penderfyniad 11: Gall Prif Gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn syrthio o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.

3.27 Cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol ynghylch y broses ymgeisio ym mis Ebrill 2014 ac roeddent yn cynnwys yr egwyddorion canlynol:

a. Ni all cyfanswm yr uwch-gyflogau fod yn uwch na hanner cant y cant[4] o'r aelodaeth.

b. Bydd rhaid i geisiadau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd (oni bai bod hyn wedi'i ddirprwyo o fewn y Rheolau Sefydlog) cyn eu cyflwyno i'r Panel.

c. Rhaid bod tystiolaeth glir bod y swydd neu'r swyddi yn cynnwys cyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o'r rôl, swyddogaeth a hyd.

d. Bydd rhaid i bob cais ddynodi'r amseriad ar gyfer ystyried adolygiad ffurfiol o'r rôl gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.

[4] Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 Adran 142 (5) Ni all y gyfran sy'n cael ei gosod gan y Panel yn unol ag is-adran (4) fod yn uwch na hanner cant y cant oni bai bod un o Weinidogion Cymru wedi cydsynio i hynny.

3.28 **Trefniadau Rhannu Swyddi**

I aelodau o weithrediaeth: Bydd pob “rhannwr” yn cael cyfran briodol o’r grŵp cyflogau fe y’i nodir yn Nhabl 3.

Ni ellir mynd y tu hwnt i’r uchafswm statudol ar gyfer cabinetau felly bydd y ddau rannwr swydd yn cyfrif tuag at yr uchafswm.

O dan y Mesur, nifer y bobl sy’n cael uwch-gyflog, nid nifer y swyddi ag uwch-gyflogau, sy’n cyfrif tuag at y cap. Felly, ar gyfer yr holl drefniadau rhannu swyddi bydd y cap uwch-gyflog yn cael ei gynyddu yn amodol ar yr uchafswm statudol o 50% o aelodaeth y cyngor.

Rhaid hysbysu’r Panel ynghylch manylion unrhyw drefniadau rhannu swyddi.

4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)

4.1 Ychydig o ddefnydd a wnaed o’r trefniadau ar gyfer Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Felly mae’r Panel wedi penderfynu dileu'r taliad o'r fframwaith. Os, yn y dyfodol, y bydd JOSC yn cael ei ffurfio gan gyngor unigol, a’i fod yn dymuno rhoi cydnabyddiaeth ariannol, gall wneud cais am gydnabyddiaeth ariannol gan ddefnyddio trefniadau sydd i’w gweld ym mharagraffau 3.26 a 3.27. Bydd y pwyllgorau JOSC sy’n gweithredu’n barod yn parhau heb fod angen cadarnhad pellach. Mae’r cyflogau perthnasol wedi’u nodi yn y penderfyniadau a ganlyn.

Penderfyniad 12: Lefel cyflog Cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.

Penderfyniad 13: Lefel cyflog Is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.

5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig o Brif Gynghorau

5.1 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn rhoi pŵer i'r Panel wneud penderfyniadau am hawliau pensiwn ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau.

Penderfyniad 14: Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys o brif gynghorau.

6. Hawl i Absenoldeb Teuluol

Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau etholedig o brif awdurdodau.

6.1 Cafodd y Rheoliadau mewn perthynas ag Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau eu cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Tachwedd 2013[5] ac maent yn cynnwys absenoldebau mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu ac absenoldeb rhiant o fusnes swyddogol.

6.2 Bu'r Panel yn ystyried goblygiadau taliadau cydnabyddiaeth i aelodau o'r fath y rhoddir absenoldeb iddynt dan delerau Rheoliadau Llywodraeth Cymru a chaiff penderfyniadau'r Panel eu nodi isod.

Penderfyniad 15: Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.

Penderfyniad 16: Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.

Penderfyniad 17: Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

Penderfyniad 18: Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.

Penderfyniad 19: Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol, rhaid hysbysu'r Panel o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.

Penderfyniad 20: Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.

5 Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol (Cymru) 2013

7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (APCau)

Strwythur Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

7.1 Mae tri Pharc Cenedlaethol yng Nghymru – Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro ac Eryri; fe'u ffurfiwyd i warchod tirweddau ysblennydd a darparu cyfleoedd hamdden ar gyfer y cyhoedd. Deddf yr Amgylchedd 1995 a arweiniodd at greu'r tri Awdurdod Parc Cenedlaethol (APC) cyfatebol. Mae gan y rhain ddau brif ddiben sef:

- gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol
- hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig y Parc Cenedlaethol.

Yn ogystal â chyflawni dibenion y Parc Cenedlaethol, mae dyletswydd ar yr Awdurdod Parc Cenedlaethol i feithrin llesiant economaidd a chymdeithasol cymunedau o fewn y Parc.

7.2 Mae Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn cynnwys aelodau sydd naill ai'n aelodau etholedig a enwebwyd gan y Prif Gynghorau o fewn ardal y Parc Cenedlaethol neu'n aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru drwy'r broses Penodiadau Cyhoeddus. Caiff aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebwyd gan y cyngor eu trin yn gyfartal o ran cydnabyddiaeth ariannol.

7.3 Caiff strwythur y Pwyllgor Aelodau ym mhob un o'r tri pharc cenedlaethol ei nodi yn Nhabl 4.

Tabl 4: Aelodaeth o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru

Awdurdod Parc Cenedlaethol	Cyfanswm Aelodaeth	Aelodau a Enwebwyd gan Brif Gynghorau	Aelodau a Benodwyd gan Lywodraeth Cymru
Bannau Brycheiniog	18	12: Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent – 1 Cyngor Sir Gaerfyrddin – 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful – 1 Cyngor Sir Fynwy – 1 Cyngor Sir Powys – 6 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf - 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen – 1	6
Arfordir Penfro	18	12: Cyngor Sir Penfro – 12	6
Eryri	18	12: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy – 3 Cyngor Gwynedd -9	6

7.4 Hefyd mae gan Bwyllgorau Safonau APCau aelodau cyfetholedig annibynnol y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi'i chynnwys yn y Fframwaith fel y nodir yn Adran 9.

7.5 Wrth ystyried cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o APCau, mae'r Panel wedi seilio'i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:

- Mae APCau yn rheoli eu gwaith trwy gyfarfodydd awdurdod ffurfiol, pwyllgorau a grwpiau gorchwyl a gorffen. Mae gan bob un Bwyllgor Datblygu, Pwyllgor Rheoli a/neu Bwyllgor Cynllunio ac mae pwyllgorau eraill yn cynnwys Perfformiad ac Adnoddau ac Archwilio a Chraffu. Mae aelodau cyffredin o APCau yn aelodau o un pwyllgor o leiaf, yn ogystal â chymryd rhan mewn ymweliadau â safleoedd a phaneli arolygu.

- Mae disgwyl i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu.

- Mae gan gadeirydd APC rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, rôl gynrychiadol sy'n debyg mewn rhai ffyrdd i rôl pennaeth dinesig a lefel uchel o atebolrwydd. Nid dim ond arweinydd yr awdurdod yw'r cadeirydd, ond y cadeirydd hefyd yw wyneb cyhoeddus y parc cenedlaethol dan sylw a'r cysylltiad â'r Gweinidog ac ASau y mae'n cael cyfarfodydd rheolaidd gyda hwy. Mae'r rôl yn galw am lawer o ymrwymiad ac amser.

Cyflogau sylfaenol ac uwch-gyflogau

7.6 Yr ymrwymiad amser y seilir cydnabyddiaeth ariannol aelodau arno fydd 44 diwrnod. Bydd cyflog aelodau APCau yn cynyddu i £4,053.

7.7 Penderfynodd y Panel y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd APC fod yn gyson â'r rhan o uwch-gyflog Band 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £12,845.

7.8 Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y gellir rhoi cydnabyddiaeth ariannol i hyd at ddau gadeirydd pwyllgor arall. Os oedd yr APC yn ystyried hyn yn rhy gaeth, roedd opsiwn i wneud cais am Uwch-gyflog ychwanegol. Cynigir dileu'r cyfyngiad hwn a bod APC yn pennu nifer yr uwch-swyddi sydd ei angen arno yn unol â'i drefniadau llywodraethu. Mae'r penderfyniad ynglŷn â gwneud cais am Uwch-gyflogau ychwanegol wedi'i ddileu.

7.9 Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 21: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,053, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Penderfyniad 22: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fydd £12,845, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Penderfyniad 23: Rhaid talu uwch-gyflog APC o £7,792 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.

Penderfyniad 24: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £7,792.

Penderfyniad 25: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.

Penderfyniad 26: Caiff uwch-gyflog APC ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC.

Penderfyniad 27: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

Sylwer: Nid yw absenoldeb teuluol yn berthnasol i aelodau wedi'u penodi gan Lywodraeth Cymru ac mae'r rhai a enwebwyd gan awdurdodau lleol wedi'u cynnwys yn nhrefniadau'r prif gyngor dan sylw, felly nid oes gofyn i APCau wneud unrhyw drefniadau o ran hyn.

8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru (ATAau)

Strwythur Awdurdodau Tân ac Achub

8.1 Mae tri Awdurdod Tân ac Achub (ATAau) yng Nghymru: Ffurfiwyd Awdurdodau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De Cymru fel rhan o ad-drefnu Llywodraeth Leol ym 1996.

8.2 Mae ATAau yn cynnwys aelodau etholedig a enwebwyd gan y Prif Gynghorau yn ardaloedd y Gwasanaethau Tân ac Achub.

8.3 Caiff strwythur pob un o'r tri ATA ei nodi yn Nhabl 5.

Tabl 5: Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdod Tân ac Achub	Nifer yr Aelodau a enwebwyd gan Awdurdodau Lleol
Canolbarth a Gorllewin Cymru	25: Cyngor Sir Caerfyrddin – 5 Cyngor Sir Ceredigion – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot – 4 Cyngor Sir Penfro – 3 Cyngor Sir Powys – 4 Cyngor Dinas a Sir Abertawe – 7
Gogledd Cymru	28: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy – 5 Cyngor Sir Ddinbych – 4 Cyngor Sir y Fflint – 6 Cyngor Gwynedd – 5 Cyngor Sir Ynys Môn – 3 Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam – 5
De Cymru	24: Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent – 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili – 3 Cyngor Dinas Caerdydd – 5 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful – 1 Cyngor Sir Fynwy – 2 Cyngor Dinas Casnewydd – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf – 4 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen – 2 Cyngor Bro Morgannwg – 2

8.4 Hefyd mae gan Bwyllgorau Safonau ATAau aelodau cyfetholedig annibynnol, y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi'i chynnwys yn y Fframwaith fel y nodir yn Adran 9.

8.5 Wrth ystyried cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o ATAau, mae’r Panel wedi seilio’i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:

- Mae gan y Cadeirydd rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, a lefel uchel o atebolrwydd, yn enwedig wrth i faterion dadleuol godi sy’n ymwneud â’r gwasanaeth brys. Yn ogystal â chyfarfodydd yr awdurdod tân, mae gan bob ATA bwyllgorau sy’n cynnwys, mewn gwahanol gyfuniadau: archwilio, rheoli perfformiad, craffu, adnoddau dynol, rheoli adnoddau yn ogystal â grwpiau gorchwyl a gorffen a phaneli disgyblu. Yn ogystal â mynychu cyfarfodydd ffurfiol yr awdurdod a'r pwyllgorau, mae aelodau yn cael eu hannog i ymgymryd â rôl ymgysylltu â'r gymuned, gan gynnwys ymweld â gorsafoedd tân.

- Mae ethos hyfforddi cryf mewn ATAau. Disgwylir i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu. Mae rhaglenni sefydlu ar gael, yn ogystal â hyfforddiant arbenigol ar gyfer apeliadau a gwrandawiadau disgyblu.

- Ychwanegir sesiynau hyfforddi’n aml at gyfarfodydd awdurdod i sicrhau bod hyfforddiant yn hygyrch.

Cyflogau Sylfaenol ac Uwch-gyflogau

8.6 Yr ymrwymiad amser y seilir y gydnabyddiaeth ariannol arno fydd 22 diwrnod. Bydd cyflog aelodau o ATAau yn codi i £2,026.

8.7 Penderfynodd y Panel y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd ATA fod yn gyson â’r rhan o uwch-gyflog ym Mand 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £10,818.

8.8 Penderfynodd y Panel y bydd cydnabyddiaeth ariannol i Ddirprwy Gadeirydd ATA yn cael ei chysoni â’r uwch-gyflog ym Mand 5 ar gyfer prif gynghorau. Bydd yn cynyddu i £5,765 a bydd rhaid ei thalu os bydd yr awdurdod yn penodi dirprwy gadeirydd.

8.9 Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y gellir rhoi cydnabyddiaeth ariannol i hyd at ddau gadeirydd pwyllgor arall. Os oedd yr ATA yn ystyried hyn yn rhy gaeth, roedd opsiwn i wneud cais am Uwch-gyflog ychwanegol. Cynigir dileu’r cyfyngiad hwn a bod ATA yn pennu nifer yr uwch-swyddi sydd ei angen arno yn unol â’i drefniadau llywodraethu. Mae’r penderfyniad ynglŷn â gwneud cais am Uwch-gyflogau ychwanegol wedi’i ddileu. Bydd cadeiryddion pwyllgorau ac unrhyw uwch-swyddi eraill, os cânt eu talu, yn cael eu cysoni â Band 5. Bydd hon yn codi i £5,765.

Byrddau Pensiwn Lleol

8.10 Mae’r Panel wedi ystyried ceisiadau gan ATAau i ganiatáu iddynt dalu cyflogau i Gadeiryddion byrddau pensiwn lleol a sefydlwyd dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân (Cymru) 2015. Mae’r Rheoliadau hynny eisoes yn rhoi’r pŵer i ATAau benderfynu sut y dylai byrddau pensiwn lleol weithio a thalu i’r cadeirydd ac aelodau os ydynt yn dymuno. Felly nid yw’n briodol i’r

Panel wneud penderfyniad sy’n grymuso ATAau i dalu cyflogau i gadeiryddion byrddau pensiwn lleol. Ni ellir defnyddio’r uwch-gyflogau ym Mhenderfyniad 28 na 29 ar gyfer y rôl hon yn unig.

8.11 Mae’r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 28: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,026, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Penderfyniad 29: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £10,818, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.

Penderfyniad 30: Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £5,765 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.

Penderfyniad 31: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £5,765.

Penderfyniad 32: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.

Penderfyniad 33: Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.

Penderfyniad 34: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy’n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi’u henwebu iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig o Brif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub [6]

9.1 Mae’r Panel wedi penderfynu bod ffi ddyddiol neu hanner diwrnod yn gydnabyddiaeth ariannol briodol am y rôl bwysig a gyflawnir gan aelodau cyfetholedig o awdurdodau sydd â hawliau pleidleisio.

9.2 Mae nifer y dyddiau mewn unrhyw un flwyddyn y gall aelodau cyfetholedig gael tâl amdanynt yn amrywio gan ddibynnu ar waith penodol y pwyllgor dan sylw. Felly, mae’r cyd-destun hwn ar gyfer taliad yn wahanol i’r cyd-destun ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau sy’n darparu taliad misol. Dywed llawer o aelodau etholedig o brif gynghorau eu bod yn dibynnu ar hwn fel rhan o incwm craidd, a hebddo ni fyddent yn gallu parhau yn y rôl.

9.3 Mewn trafodaeth â’r Panel, cydnabu aelodau cyfetholedig bwysigrwydd y ffioedd y maent yn eu cael ond nid ydynt yn ystyried y taliadau hyn yn incwm ar gyfer byw y maent yn dibynnu arno. Caiff penderfyniadau’r Panel ynghylch ffioedd aelodau cyfetholedig eu gwneud yn y cyd-destun hwn ac felly nid oes modd cymharu unrhyw ymgodiadau â’r newidiadau i gyflogau aelodau etholedig.

9.4 Mae’r Panel yn cynnig £12 o gynnydd, i £210, yng nghyfradd ddyddiol aelodau cyfetholedig arferol ac i’r rhai sydd â chyfrifoldeb ychwanegol.

9.5 Gan gydnabod swyddogaeth bwysig aelodau cyfetholedig, rhaid rhoi taliadau am amser teithio a pharatoi, pwyllgorau a chyfarfodydd o fathau eraill yn ogystal â gweithgareddau eraill, gan gynnwys hyfforddiant, fel y nodir ym Mhenderfyniadau 34 i 37.

9.6 Mae'r penderfyniadau wedi'u nodi isod, a rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau ddweud wrth aelodau cyfetholedig beth yw enw'r swyddog penodol a fydd yn rhoi'r wybodaeth angenrheidiol iddynt ar gyfer eu hawliadau; a rhoi gwybod i'r swyddog hwnnw am yr ystod o daliadau y dylid eu gwneud.

Penderfyniad 35: Rhaid i Brif Gynghorau, APCau ac ATAau dalu’r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig sydd â hawliau pleidleisio (Tabl 6).

Tabl 6: Ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio)

Cadeiryddion pwyllgorau safonau a phwyllgorau archwilio	£268 (4 awr a mwy) £134 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o bwyllgorau safonau sydd hefyd yn cadeirio pwyllgorau safonau ar gyfer cynghorau tref a chymuned	£238 o ffi ddyddiol (4 awr a mwy) £119 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin pwyllgorau safonau; pwyllgor craffu addysg; pwyllgor craffu troseddau ac anhrefn a phwyllgor archwilio	£210 (4 awr a mwy) £105 (hyd at 4 awr)

Cynghorau tref a chymuned sy'n eistedd ar bwyllgorau safonau prif gynghorau	£210 (4 awr a mwy) £105 (hyd at 4 awr)

Penderfyniad 36: Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.

Penderfyniad 37: Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

Penderfyniad 38: Rhaid i swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn ac fe delir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.

Penderfyniad 39: Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.

Cymorth ar gyfer aelodau cyfetholedig

Penderfyniad 40: Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd neu bwyllgor priodol arall, fod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.

[6] Nid yw'r adran hon yn berthnasol i aelodau cyfetholedig o gynghorau tref a chymuned.

10. Cyfraniad tuag at gostau Gofal a Chymorth Personol

10.1 Mae’r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i Aelodau Cyfetholedig o’r awdurdodau hyn. Dyma’r un ddarpariaeth ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref.

10.2 Diben yr adran hon yw galluogi pobl ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau’n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae’r Panel o’r farn na ddylai’r costau gofal ychwanegol sy’n ofynnol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy atal unrhyw unigolion rhag dod yn aelod neu barhau i fod yn aelod o awdurdod na chyfyngu ar eu gallu i gyflawni’r rôl. Mae’r Panel wedi mabwysiadu egwyddorion penodol o ran cymorth ar gyfer costau gofal a oedd yn destun Adroddiad Atodol a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2020. Mae’r egwyddorion hyn i’w gweld yn nhabl 7.

10.3 Adolygodd y Panel drefniadau’r cymorth ariannol hwn ac mae wedi gwneud y newidiadau canlynol:

a) Gan fod taliadau’n drethadwy o dan reolau presennol CThEM, nid yw ad-daliad llawn yn bosibl felly i fod yn glir mae’n cael teitl newydd sef “cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol”. Bydd angen derbynebau gyda hawliadau o hyd.

b) Gellir gwneud hawliad mewn perthynas â dibynnydd o dan 16 mlwydd oed neu berson ifanc dan oed neu oedolyn sydd fel arfer yn byw gyda’r aelod fel rhan o’i deulu ac na ellir ei adael heb oruchwyliaeth.

c) Eglurhad ynghylch anghenion gofal neu gymorth yr aelod ei hun: Gellir hawlio ad-daliad pan nad yw’r cymorth a/neu gost unrhyw anghenion ychwanegol ar gael gan yr awdurdod, neu pan nad yw’r awdurdod yn talu’n uniongyrchol amdanynt, megis Mynediad i Waith, Taliadau Personol, Yswiriant. Gallai’r rhain ddod i’r amlwg pan fo’r anghenion yn rhai diweddar a/neu dros dro.

10.4 Dylai aelodau, gan gynnwys aelodau cyfetholedig, gael yr hawl i ad-daliad o’u costau gofal, ar gyfer gweithgareddau y mae’r cyngor unigol wedi’u dynodi’n fusnes swyddogol neu’n ddyletswydd gymeradwy a allai gynnwys amser priodol a rhesymol ar gyfer paratoi a theithio. Mater i’r awdurdodau unigol yw penderfynu ar drefniadau penodol i roi hyn ar waith; rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir â chysylltiad priodol â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy.

10.5 Adolygodd y Panel y taliad misol uchaf gan gydnabod nad yw wedi newid ers sawl blwyddyn. Mae gwybodaeth yn dynodi bod costau misol a hawliadau yn amrywio’n sylweddol. Gall y rhain ddibynnu ar nifer y dibynyddion, eu hoedrannau a ffactorau eraill. Felly, bydd y trefniadau canlynol yn disodli’r cap misol:

- Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth.
- Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â Chyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau.

I fod yn glir, ni ellir talu costau gofal i rywun sy'n rhan o aelwyd yr aelod.

10.6 Mae'r Panel yn parhau i gydnabod y materion sy'n gysylltiedig â chyhoeddi'r draul ddilys hon ac mae wedi cadw'r gofynion cyhoeddi a nodir yn Atodiad 4. I gefnogi aelodau presennol ac i annog amrywiaeth, mae'r Panel yn erfyn ar awdurdodau i hybu ac annog mwy o aelodau i hawlio'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

Tabl 7

Egwyddorion y Panel o ran gofal a chymorth personol

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		**Sut mae mynd ati i wneud hyn**
Nodi'n glir ar gyfer pwy mae'r gofal	Aelodau sydd â phrif gyfrifoldeb am ofalu am blentyn neu oedolyn a/neu sydd ag anghenion cymorth personol lle nad yw'r rhain yn dod o dan ddarpariaeth statudol neu ddarpariaeth arall. Ar gyfer cymorth personol. Gall hyn hefyd gynnwys cyflwr byrdymor neu gyflwr diweddar nad yw'n berthnasol i Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mynediad i waith, Taliadau Personol, yswiriant neu ddarpariaeth arall.	Adolygiad cyfrinachol o anghenion aelodau unigol yn flynyddol a phan fo amgylchiadau'n newid.
Gwella ymwybyddiaeth	Sicrhau bod darpar ymgeiswyr, ymgeiswyr ac aelodau cyfredol yn gwybod bod cymorth ariannol ar gael iddynt os yw eu hamgylchiadau cyfredol neu eu hamgylchiadau yn y dyfodol yn mynnu hynny.	Sicrhau bod gwybodaeth glir a hawdd ei chanfod ar gael ar y wefan ac mewn deunyddiau ynghylch etholiad a phenodi, mewn sesiynau cysgodi ac yn y sesiwn gynefino ac yn "llawlyfr" yr aelodau. Atgoffa aelodau presennol drwy e-bost a neu hyfforddiant. Cyfeirio at daflenni'r Panel yn ymwneud â Thaliadau i Gynghorwyr.
Hyrwyddo diwylliant cadarnhaol	Sicrhau bod yr holl aelodau yn deall y rheswm dros ofal a chymorth personol ac yn cefnogi ac yn annog eraill i hawlio os oes angen.	Anogaeth o fewn ac ar draws yr holl bleidiau yn yr Awdurdodau Perthnasol i gefnogi aelodau i hawlio.

		Cytuno i beidio hysbysebu neu gyhoeddi unrhyw benderfyniadau unigol i beidio â hawlio.
Amlinellu'r dyletswyddau a gymeradwywyd ar gyfer hawlio ad-daliad gofal a chymorth personol	**Cyfarfodydd** – ffurfiol (y rhai y mae'r Awdurdod yn eu galw) a'r rhai sy'n angenrheidiol i waith aelodau (i ymdrin â materion yr etholaeth ond nid materion y blaid) a datblygiad personol (hyfforddiant a gwerthusiadau.) **Teithio** – mewn cysylltiad â mynd i gyfarfodydd. **Paratoi** – mae darllen a gweinyddu yn rhan o rôl yr aelod. Ar gyfer rhai cyfarfodydd a phwyllgorau, mae angen gwneud llawer iawn o waith darllen, dadansoddi neu ddrafftio cyn neu ar ôl y cyfarfod. Efallai y bydd gan ddeiliaid cyflogau uwch, sydd â dyletswyddau ychwanegol, gostau uwch.	Mater o ffaith yw dyletswyddau a gymeradwyir fel rheol. Mae dehongliad o Reoliadau'r Panel wedi'i nodi yn yr Adroddiad Blynyddol. "Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddosbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni."
Bod mor hyblyg â phosibl o ran y gwahanol fathau o gymorth y gellid hawlio ar eu cyfer	Ni ddylai Aelodau fod ar eu colled yn amodol ar y terfyn a bennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol. Mae modelau ac anghenion gofal yn amrywio. Gall Aelodau ddefnyddio cyfuniad o sawl dewis gofal. Gall patrymau gofal amrywio dros y flwyddyn ddinesig ac academaidd. Nid yw pob gofal yn seiliedig ar gyfraddau fesul awr (neu ran o awr). Os oes rhaid talu am sesiwn gyfan, rhaid ad-dalu'r gost yn llawn hyd yn oed os mai ond rhan o sesiwn a oedd ei angen. Gall fod angen i Aelodau wneud y canlynol: • archebu a thalu am sesiynau ymlaen llaw • ymrwymo i gontract bloc: wythnos, mis neu dymor	

	• talu am sesiynau a gafodd eu canslo ar fyr rybudd Os yw'r angen am ofal mynd ymlaen i ail sesiwn, dylid ad-dalu cost y ddwy sesiwn	
Cynnal proses hawlio syml ac effeithiol	Dylai'r aelodau wybod sut i hawlio. Dylai'r broses hawlio fod yn glir, yn gymesur ac yn archwiliadwy.	Sicrhau bod aelodau yn deall sut i hawlio a'i bod yn hawdd gwneud hynny Hyblygrwydd i dderbyn anfonebau di-bapur Ffurflen ar-lein Yr un ffurflen neu ffurflen debyg ar gyfer hawlio costau teithio
Cydymffurfio â rheolau'r Panel ran cyhoeddi	Mae Fframwaith y Panel yn nodi: "Mewn perthynas â chyhoeddi ad-daliadau costau gofal, mae'r Panel wedi penderfynu mai dim ond y cyfanswm a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn y dylai'r awdurdodau perthnasol ei gyhoeddi. Mater i bob awdurdod yw penderfynu ar ei ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y bydd yn eu derbyn. Fodd bynnag, ni fwriedir i fanylion unrhyw hawliadau unigol gael eu datgelu."	

Penderfyniad 41: Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn:

- **Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth.**
- **Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â Chyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau.**

Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i'w galluogi i gyflawni busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebau gan y darparwr gofal wedi'u darparu.

11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau

11.1 Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol (a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol yn 2014) yn benodol iawn mewn perthynas â hawliau a dim ond i aelodau etholedig o brif gynghorau y maent ar gael. Nid yw absenoldeb oherwydd salwch wedi'i gynnwys.

11.2 Mae achosion wedi cael eu dwyn i sylw'r Panel sy'n ymwneud â deiliaid uwch-gyflogau ar salwch hirdymor a'r annhegwch canfyddedig o'i gymharu â'r trefniadau ar gyfer absenoldeb teuluol. O ganlyniad, mae cynghorau'n wynebu'r cyfyng-gyngor canlynol:

- Gweithredu heb yr aelod unigol ond parhau i dalu'r uwch-gyflog iddo.
- Disodli'r aelod, sydd felly'n colli'r uwch-gyflog (ond yn cadw'r cyflog sylfaenol).

11.3 Mae Fframwaith y Panel yn darparu trefniadau penodol ar gyfer salwch hirdymor fel y nodir isod:

a) Caiff salwch hirdymor ei ddiffinio fel absenoldebau ardystiedig y tu hwnt i 4 wythnos.

b) Uchafswm hyd absenoldeb oherwydd salwch o fewn y cynigion hyn yw 26 wythnos neu nes bod cyfnod yr unigolyn yn y swydd yn dod i ben, pa un bynnag sydd gyntaf (ond os bydd yn cael ei ailbenodi bydd unrhyw ran o'r 26 wythnos sy'n weddill yn cael ei chynnwys).

c) O fewn y terfynau hyn gall deiliad uwch-gyflog sydd ar absenoldeb hirdymor oherwydd salwch barhau i gael cydnabyddiaeth ariannol am y swydd a ddelir os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

d) Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol ond bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo yn gymwys i gael yr uwch-gyflog sy'n briodol i'r swydd.

e) Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo yn golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol i'r awdurdod hwnnw, fel y nodir yn yr Adroddiad Blynyddol, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. (Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod mwy na 50% o'r aelodaeth yn cael uwch-gyflog. Ni fyddai'n berthnasol ychwaith mewn perthynas ag aelod o weithrediaeth cyngor pe bai'n golygu bod y cabinet yn mynd y tu hwnt i 10 swydd – yr uchafswm statudol).

f) Pan fo'r Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo, rhaid hysbysu'r Panel, a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd disgwyliedig y trefniant dirprwyo. Rhaid diwygio Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol yr

awdurdodau yn unol â hynny.

g) Nid yw'n berthnasol i aelodau etholedig o brif gynghorau nad ydynt yn ddeiliaid uwch-swyddi gan eu bod yn parhau i gael cyflog sylfaenol am o leiaf chwe mis, ni waeth beth fo'u presenoldeb, a mater i'r awdurdod yw unrhyw estyniad y tu hwnt i'r raddfa amser hon.

11.4 Mae'r trefniant hwn yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub sy'n ddeiliaid uwch-gyflogau, gan gynnwys aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru, ond nad ydynt yn aelodau cyfetholedig.

<u>Sylwer:</u>

Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol yn berthnasol i aelodau etholedig mewn achosion o absenoldeb mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu ac absenoldeb rhiant o fusnes swyddogol. Nid ydynt yn berthnasol i aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a benodwyd gan Lywodraeth Cymru.

12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo'r Aelod ar Fusnes Swyddogol

12.1 Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i aelodau cyfetholedig o'r awdurdodau hyn. (Rhoddir darpariaeth debyg ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned yn Adran 13 gan fod dull gwahanol yn berthnasol i aelodau o'r fath, sef yn bennaf bod y ddarpariaeth yn ganiataol.)

12.2 Gall aelodau hawlio ad-daliadau ar gyfer costau teithio a chynhaliaeth (prydau a llety) lle mae'r rhain wedi deillio o ganlyniad i gyflawni busnes neu ddyletswyddau cymeradwy swyddogol.

12.3 Caiff treuliau a ad-delir i aelodau prif gynghorau, gan eu prif gyngor, eu heithrio rhag treth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol cyflogeion. Mae'n bosibl y bydd aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub yn destun trefniadau eraill fel y'u pennwyd gan CThEM.

12.4 Mae'r Panel yn ymwybodol bod aelodau ag anableddau wedi bod yn gyndyn o hawlio treuliau teithio dilys mewn rhai achosion oherwydd ymateb anffafriol yn dilyn cyhoeddi eu costau teithio. Fel dewis arall, gallai trefniadau teithio gael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod dan amgylchiadau o'r fath.

12.5 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i gyfraddau milltiredd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond yn ôl cyfraddau cyfredol CThEM y gall yr holl awdurdodau ad-dalu costau teithio eu haelodau sy'n ymgymryd â busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod, ac mae'r cyfraddau hyn fel a ganlyn:

Ad-dalu costau milltiredd

45c y filltir	Hyd at 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Dros 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
5c y filltir	Am bob teithiwr sy'n cael ei gludo ar fusnes yr awdurdod
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

12.6 Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan drydydd parti (nad yw'n un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Ad-dalu costau teithio eraill

12.7 Rhaid i'r holl hawliadau eraill am gostau teithio (gan gynnwys teithio mewn

tacsi os mai dyna'r unig ddull cludiant neu'r dull cludiant mwyaf addas) gael eu had-dalu dim ond os dangosir derbynebau sy'n dangos y gost wirioneddol a byddant yn amodol ar unrhyw ofyniad neu gyfyngiad pellach y gall awdurdod ei bennu. Dylai aelodau bob amser fod yn ymwybodol o'r angen i ddewis y dull teithio mwyaf costeffeithiol.

Ad-dalu costau cynhaliaeth

£28 y dydd	Lwfans dydd ar gyfer prydau, gan gynnwys brecwast, lle nad yw'n cael ei ddarparu yn y tâl am aros dros nos
£200 y nos	Llundain
£95 y nos	Ardaloedd eraill
£30 y nos	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

12.8 Mae'r cyfraddau hyn yn unol â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod yr awdurdod perthnasol fel arfer yn archebu llety dros nos ac yn talu amdano ar ran aelodau, ac mewn achos o'r fath gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio'n ôl-ddyledus am lety dros nos yn berthnasol bryd hynny.

12.9 Rhaid i bob awdurdod barhau i ad-dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebau, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.

12.10 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle y bo'n rhesymol ac yn gosteffeithiol ad-dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltiredd dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.

12.11 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebau gyda hawliad o'r fath.

Parcio Ceir Aelodau

Mae gan nifer o gynghorau drefniadau penodol ar gyfer eu haelodau o ran parcio ceir. Mae'r Panel o'r farn mai mater i gynghorau unigol yw penderfynu ar drefniadau gan gynnwys taliadau i, a gan, aelodau, ar yr amod ei fod yn benderfyniad ffurfiol gan y cyngor.

13. Taliadau i Aelodau o Gynghorau Tref a Chymuned

13.1 Mae'r Panel yn cydnabod bod amrywiadau eang o ran daearyddiaeth, cwmpas a graddfa ar draws y 735 o gynghorau tref a chymuned yng Nghymru, o gynghorau cymuned bychain â gwariant cymharol isel ac ychydig o gyfarfodydd i gynghorau tref mawr ag asedau a chyfrifoldebau sylweddol.

13.2 Fe wnaeth y pandemig COVID gyfyngu ar allu'r Panel i ymgysylltu wyneb yn wyneb yn 2020/2021. Fodd bynnag, mynychodd y Panel gyfarfod cyswllt ar-lein Cynghorau Cymuned Rhondda Cynon Taf fis Tachwedd a nifer o ddigwyddiadau digidol adeiladol eraill drwy gydol y cyfnod hwn. Yn ystod y flwyddyn flaenorol, cyfarfu'r Panel â thros 304 o Gynghorwyr a Chlercod a oedd yn cynrychioli 302 o Gynghorau Tref a Chymuned mewn 17 cyfarfod ledled Cymru. Roedd y trafodaethau'n cadarnhau'r farn gyffredinol bod swyddogaethau gwahanol gynghorau yn amrywio'n sylweddol, ac yn unol â'r amrywiad eang hwn bod rhaid i gyfrifoldebau ac atebolrwydd cynghorwyr amrywio hefyd. Mae cynghorwyr sy'n rheoli incwm neu wariant o £1 miliwn a'r rhai sy'n darparu gwasanaethau arwyddocaol, gan gynnwys rhai a allai fod wedi cael eu dirprwyo gan brif gynghorau, yn gweithredu mewn amgylchedd mwy cymhleth na chyngor sydd â chyllideb flynyddol llai na £30,000.

13.3 Yn Adroddiad Blynyddol 2018, ffurfiodd y Panel 3 grŵp o gynghorau cymuned a thref i adlewyrchu'r gwahaniaethau hynny ar sail lefel incwm *neu* wariant, pa un bynnag oedd uchaf, dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae'r rhain yn aros heb eu newid yn Nhabl 8.

Tabl 8: Grwpiau Cynghorau Tref a Chymuned

Grŵp Cynghorau Tref a Chymuned	Incwm *neu* Wariant yn 2020-21
A	£200,000 ac uwch
B	£30,000 – £199,999
C	Islaw £30,000

13.4 Er mwyn gweithredu a chyflawni dyletswyddau fel aelod o gyngor cymuned neu dref, rhaid i bob person wneud datganiad swyddogol yn derbyn y swydd. Yn dilyn y datganiad hwn, bydd aelodau o gynghorau cymuned neu dref yn dal swyddi etholedig ac yn rhan o strwythur llywodraeth leol Cymru. Mae'n bwysig nodi bod person sy'n dilyn y trywydd hwn mewn sefyllfa wahanol i fathau eraill o weithgareddau, er enghraifft gwirfoddoli neu waith elusennol, sydd fel rheol yn dod o dan Gomisiwn Elusennau Cymru a Lloegr.

13.5 Dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae cynghorau cymuned a thref yn awdurdodau perthnasol at ddibenion cydnabyddiaeth ariannol.

13.6 O ganlyniad, bydd hawl gan unigolion sydd wedi derbyn swydd fel aelod o gyngor cymuned neu dref i gael taliadau yn unol â phenderfyniad Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Dyletswydd swyddog priodol o'r cyngor (Clerc y Cyngor fel rheol) yw trefnu bod pob unigolyn sydd â hawl i gael

ei dalu yn cael y taliadau cywir.

13.7 Dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol. Ni ddylai fod yn ofynnol i unigolion 'optio i mewn' i gael taliadau.

13.8 Gall unigolyn wrthod derbyn taliad yn rhannol neu'n llwyr os yw'n dymuno gwneud hynny. Rhaid i hynny gael ei wneud yn ysgrifenedig, ac mae'n fater i'r unigolyn. Rhaid i aelod o gyngor cymuned neu dref sydd am wrthod taliadau ysgrifennu'n bersonol at y swyddog priodol i wneud hynny.

13.9 Mae'r Panel yn credu y dylai unrhyw aelod sydd ag anghenion personol, anghenion cymorth neu gyfrifoldebau gofalu gael ei alluogi i gyflawni ei rôl. Felly, mae'r Panel yn gorchymyn cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol i holl aelodau o gynghorau cymuned a thref fel y nodir ym Mhenderfyniad 41.

13.10 Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau nad yw'n creu amgylchedd sy'n atal personau rhag cael at unrhyw arian y mae ganddynt hawl iddo ac a allai eu helpu i gymryd rhan mewn democratiaeth leol. Dylid gwneud taliadau yn effeithlon ac yn brydlon.

13.11 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor gael unrhyw daliad gan gyngor tref neu gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn eu hatal rhag dal uwch-swydd (Arweinydd, Dirprwy Arweinydd) heb daliad.

13.12 Mae Tabl 9 yn gosod y camau y mae'n rhaid i gynghorau cymuned a thref eu cymryd yn flynyddol o ran y penderfyniadau a ganlyn.

Taliadau tuag at gostau a threuliau

13.13 Mae'r Panel yn parhau i'w gwneud yn ofynnol i dalu £150 fel cyfraniad ar gyfer costau a threuliau pob aelod o gyngor tref a chymuned.

13.14 I osgoi unrhyw amheuaeth, mae'r penderfyniad hwn bellach yn cynnwys pob cyngor. Nid oes angen derbynebau ar gyfer y taliadau hyn.

Penderfyniad 42: Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau.

Uwch-rolau

13.15 Mae'r Panel yn cydnabod y gall rolau penodol ar gyfer aelodau yn enwedig o fewn y cynghorau tref a chymuned mwy, er enghraifft cadeirydd pwyllgor, olygu mwy o gyfrifoldeb. Mae hefyd yn debygol y bydd gan y cynghorau mwy nifer fwy o bwyllgorau, sy'n adlewyrchu eu lefel gweithgarwch. Mae'r

Panel felly wedi penderfynu bod yn rhaid i gynghorau yng Ngrŵp A neilltuo taliad o £500 yr un am isafswm o un uwch-rôl ac uchafswm o bum uwch rôl. Gall cynghorau Grwpiau B, C a D dalu hyd at bum taliad cyfrifoldeb (hyd at £500) am rolau penodedig.

13.16 Ym mhob achos, dim ond un taliad o £500 gall cynghorydd ei dderbyn, beth bynnag yw nifer yr uwch-swyddogaethau sydd ganddo yn y Cyngor.

Penderfyniad 43: Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

Penderfyniad 44: Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o hyd at £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

13.17 Pan fo person yn aelod o fwy nag un cyngor cymuned neu dref, mae'n gymwys i dderbyn £150 ac, os yn briodol, £500 gan bob cyngor y mae'n aelod ohono.

Cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol

13.18 Diben hyn yw galluogi pobl sydd ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae Penderfyniadau'r Panel yn Adran 10 yn gymwys i Gynghorau Cymuned a Thref.

Ad-dalu costau teithio a chostau cynhaliaeth

13.19 Mae'r Panel yn cydnabod y gall fod costau teithio a chynhaliaeth sylweddol sy'n gysylltiedig â gwaith aelodau o gynghorau tref a chymuned, yn enwedig pan fo ardal ddaearyddol y cyngor yn fawr a/neu pan fo'n ymgymryd â dyletswyddau y tu allan i'r ardal. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu costau teithio a chynhaliaeth (gan gynnwys teithio mewn tacsi os mai dyna'r unig ddull cludiant neu'r dull cludiant mwyaf addas). Pan fo cyngor yn dewis talu costau teithio a chynhaliaeth bydd y penderfyniadau canlynol yn berthnasol.

Penderfyniad 45: Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.[7] Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod:

- **45c y filltir – hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn.**
- **25c y filltir – dros 10,000 o filltiroedd.**
- **5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod.**
- **24c y filltir – beiciau modur preifat.**
- **20c y filltir – beiciau.**

Penderfyniad 46: Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau:

- **Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys.**
- **£200 – Llundain dros nos.**
- **£95 – rhywle arall dros nos.**
- **£30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.**

Digolledu am golled ariannol

13.20 Mae'r Panel wedi cadw'r cyfleuster sy'n galluogi cynghorau i dalu iawndal i'w haelodau pan fyddant yn dioddef colled ariannol o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy. Rhaid i aelodau fedru dangos bod y golled ariannol wedi'i hysgwyddo. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu iawndal am golled ariannol, a phan fo'n gwneud hynny bydd y penderfyniad canlynol yn berthnasol.

Penderfyniad 47: Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn:

- **Hyd at £55.50 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr**
- **Hyd at £110.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr**

[7] Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Pennaeth Dinesig a Dirprwy Bennaeth Dinesig

13.21 Mae penaethiaid dinesig yn uwch swyddi o fewn cynghorau cymuned a thref. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw'r ‘llysgennad’ sy'n cynrychioli’r cyngor i bob math o sefydliadau a chyrff. Mae'r Panel yn gorchymyn na ddylai aelodau eu hunain orfod talu unrhyw gost sy’n gysylltiedig â chyflawni’r dyletswyddau hyn. Mae'r gofyniad hwn hefyd yn berthnasol yn achos dirprwy benaethiaid dinesig.

13.22 Mae’r Panel yn cydnabod yr amrywiaeth eang o ddarpariaeth sydd ar gael ar gyfer penaethiaid dinesig o ran trafnidiaeth, cymorth ysgrifenyddol, rhoi i elusennau a dillad – rydym yn ystyried mai cyllidebau dinesig y cyngor yw’r rhain.

13.23 Nid yw penderfyniadau cyllido ynghylch cyllidebau dinesig o’r fath yn fater o daliadau cydnabyddiaeth personol i ddeiliad y swydd – maent yn ymwneud yn hytrach â chyllid sydd ei angen er mwyn i dasgau a dyletswyddau gael eu cyflawni. Mae rhyddid o hyd i gynghorau osod cyllidebau dinesig ar ba lefel bynnag sy’n briodol yn eu tyb hwy ar gyfer lefelau’r arweinyddiaeth ddinesig sydd ganddynt.

13.24 I osgoi unrhyw amheuaeth, nid mater o dalu cydnabyddiaeth ariannol i’r unigolyn sy'n dal yr uwch-swydd yw costau mewn perthynas ag, er enghraifft, trafnidiaeth (costau cludiant corfforol neu gostau fesul milltir), cymorth ysgrifenyddol, cyfraniadau elusennol (prynu tocynnau, gwneud cyfraniadau neu brynu tocynnau raffl) a dillad. Dylai’r rhain ddod o’r gyllideb ddinesig.

13.25 Gan gydnabod bod rhai meiri a chadeiryddion cynghorau tref a chymuned a’u dirprwyon yn brysur iawn yn ystod eu blwyddyn yn y swydd, mae’r Panel wedi penderfynu y dylai cynghorau tref a chymuned fedru gwneud taliad i'r unigolion sy'n dal y rolau hyn.

13.26 Taliad personol i unigolyn yw hwn ac mae’n gyfan gwbl ar wahân i’r costau a nodir uchod.

13.27 Mae’r Panel wedi penderfynu mai uchafswm y taliad i gadeirydd neu faer cyngor tref neu gymuned yw £1,500. Uchafswm y taliad i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd fydd £500.

Penderfyniad 48: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad i faer neu gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a’r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.

Penderfyniad 49: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.

Gwneud Taliadau i aelodau

13.28 Mae Tabl 9 yn gosod pob un o'r penderfyniadau uchod, ac yn nodi os oes angen penderfyniad gan y cyngor ynghylch pob un.

13.29 O ran taliadau gorfodol, lle nad oes angen penderfyniad gan y cyngor, dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol.

13.30 Pan fo angen penderfyniad gan y cyngor, dylid gwneud hyn yn y cyfarfod cyntaf ar ôl i'r Adroddiad Blynyddol ddod i law.

13.31 Gall cyngor fabwysiadu unrhyw rai neu'r cyfan o'r penderfyniadau nad ydynt yn cynnwys gorchymyn ond os yw'n gwneud penderfyniad o'r fath, rhaid iddo fod yn berthnasol i'w holl aelodau.

13.32 Nodir ym mharagraffau 13.38 i 13.40 isod pryd y bydd y taliadau yn dod i rym.

13.33 Ar dderbyn Adroddiad Blynyddol drafft yr hydref blaenorol, dylai cynghorau ystyried y penderfyniadau ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, a defnyddio hyn wrth lunio cynlluniau ar gyfer y gyllideb.

Tabl 9

Rhif y Penderfyniad	**Oes angen penderfyniad gan y cyngor?**
42 Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau.	Na – mae'r taliad o £150 yn orfodol ar gyfer pob aelod oni bai iddynt hysbysu'r swyddog priodol yn ysgrifenedig nad ydynt am ei gymryd.
43 Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.	Oes – rhaid i'r cyngor benderfynu sawl taliad o £500 bydd yn eu gwneud – i rhwng 1 a 5 o aelodau.
44 Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o hyd at £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.	Oes – mae'n ddewisol ei dalu ar gyfer hyd at 5 aelod ac, os caiff ei dalu, rhaid penderfynu swm (hyd at £500).
45 Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.	Oes – mae talu costau teithio yn ddewisol.

Rhif y Penderfyniad	Oes angen penderfyniad gan y cyngor?
46 Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau.	Oes – mae talu costau cynhaliaeth dros nos yn ddewisol.
47 Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo mewn gwirionedd, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy.	Oes – mae talu lwfans colled ariannol yn ddewisol.
48 Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i fae neu gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500.	Oes – mae'r taliad i Bennaeth Dinesig yn ddewisol.
49 Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500.	Oes – mae'r taliad i Ddirprwy Bennaeth Dinesig yn ddewisol.
50 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.	Na – Gall aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelodau Gweithrediaeth) dderbyn costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol yn unig; os ydynt yn gymwys i'w hawlio ac yn dymuno gwneud hynny.

13.34 Mae pob aelod yn gymwys i dderbyn y £150 fel sydd wedi'i nodi ym Mhenderfyniad 42 o ddechrau'r flwyddyn ariannol, oni bai iddynt gael eu hethol yn ddiweddarach yn ystod y flwyddyn ariannol. Os felly, maent y gymwys i gael taliad cymesur o'r dyddiad hwnnw ymlaen.

13.35 Mae symiau eraill sy'n daladwy i aelodau mewn cydnabyddiaeth am ddyletswyddau penodol neu fel pennaeth dinesig neu ddirprwy bennaeth dinesig fel y gwelir ym Mhenderfyniadau 43, 44, 48 a 49 yn daladwy pan fydd yr aelod yn ymgymryd â'r swydd yn ystod y flwyddyn ariannol.

13.36 Mater i bob cyngor fydd gwneud a chofnodi penderfyniad polisi ynglŷn â:

- phryd y bydd taliad yn cael ei wneud i'r aelod;
- sut i rannu'r cyfanswm taladwy i nifer o daliadau llai; ac
- a ddylid adfer unrhyw daliadau i aelodau sy'n gadael neu'n newid eu swyddi yn ystod y flwyddyn ariannol, ac os felly, sut.

13.37 Mae taliadau yn ymwneud â Phenderfyniadau 43, 44, 45 a 46 yn daladwy pan fo'r gweithgarwch dan sylw wedi digwydd.

13.38 Fel y nodwyd ym mharagraff 13.8, gall unrhyw aelod unigol wneud penderfyniad personol i ddewis rhoi heibio rhan neu'r cyfan o'r hawl i unrhyw un o'r taliadau hyn drwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.

Penderfyniad 50: Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

Gofynion o ran cyhoeddusrwydd

13.39 Mae'n ofynnol i gynghorau tref a chymuned gyhoeddi manylion yr holl daliadau a wneir i aelodau unigol mewn Datganiad o Daliadau blynyddol ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r wybodaeth hon gael ei chyhoeddi ar hysbysfyrddau a/neu wefannau cynghorau (gyda mynediad rhwydd) a chael ei darparu ar gyfer y Panel trwy'r e-bost neu drwy'r post fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae'r Panel yn tynnu sylw at y gofynion a nodir yn Atodiad 4. Mae'r Panel yn nodi gyda phryder nad yw nifer sylweddol o gynghorau wedi cydymffurfio â'r gofyniad hwn o hyd.

14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel

Cylch Gwaith y Panel dan y Mesur

14.1 Mae Adran 153 o'r Mesur yn galluogi'r Panel i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod perthnasol[8] gydymffurfio â'r gofynion a osodir arno gan Adroddiadau Blynyddol y Panel ac yn galluogi'r Panel i fonitro sut mae awdurdodau perthnasol yn cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel.

14.2 Rhaid i awdurdod perthnasol weithredu penderfyniadau'r Panel yn yr adroddiad hwn o ddyddiad ei gyfarfod blynyddol neu ddyddiad a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.

Monitro cydymffurfiaeth

14.3 Bydd y Panel yn monitro sut y mae pob awdurdod perthnasol yn cydymffurfio â'r Penderfyniadau yn yr Adroddiad Blynyddol hwn trwy ystyried y gofynion canlynol:

(i) Rhaid i awdurdod perthnasol gynnal **Rhestr flynyddol o Gydnabyddiaeth Ariannol Aelodau** (Rheoliadau 4 a 5 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Mae canllawiau yn Atodiad 3 yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Rhestr.

(ii) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod (Rheoliad 46 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol) ac anfon y Rhestr at y Panel cyn gynted ag y bo'n ymarferol a dim hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Mae Atodiad 4 yn cynnwys rhagor o fanylion am y gofynion cyhoeddusrwydd.

(iii) Rhaid hysbysu'r Panel am unrhyw ddiwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod y flwyddyn cyn gynted â phosibl wedi i'r diwygiad gael ei wneud.

Sylwer: Nid yw'r gofynion uchod yn berthnasol i Gynghorau Tref a Chymuned ar hyn o bryd.

Mae'r canlynol yn berthnasol i'r holl awdurdodau gan gynnwys Cynghorau Tref a Chymuned.

(iv) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau i gyhoeddi o fewn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd ganddo yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol i bob aelod ac aelod cyfetholedig o safbwynt cyflog (sylfaenol, uwch a dinesig), lwfansau, ffioedd ac ad-daliadau mewn Datganiad o Daliadau (yn unol ag Atodiad 4 sy'n nodi cynnwys y Gofynion o ran Cyhoeddusrwydd). Rhaid i hyn gael ei gyhoeddi cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol – a rhaid ei gyflwyno i'r Panel erbyn y dyddiad hwnnw.

[8] Dehongliad o "Awdurdod Perthnasol" yn ôl Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW), Rhan 1, 'Dehongli'.

15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gynghorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gynghorau

15.1 Diwygiodd Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 gan fewnosod Adran 143A. Mae hyn yn galluogi'r Panel i ffurfio barn ynglŷn ag unrhyw beth yn Natganiadau Polisi Tâl awdurdodau sy'n ymwneud â chyflog y pennaeth gwasanaeth cyflogedig (fel arfer Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig neu'r prif swyddog tân). Diwygiodd adran 39 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 y Mesur ymhellach gan estyn y swyddogaeth hon i gynnwys Prif Swyddogion Prif Gynghorau. Serch hynny, daeth y swyddogaeth hon i ben ar 31 Mawrth 2020.

15.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau diwygiedig ar gyfer y Panel sydd i'w gweld yn Canllaw Diwygiedig i Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol o dan Adran 143A o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 ac Adran 39 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 201. Mae'r rhain yn nodi'r sail y bydd y Panel yn ei defnyddio i gyflawni'r swyddogaeth sydd wedi'i chynnwys yn y ddeddfwriaeth.

15.3 Swyddogaethau'r Panel a'r gofynion ar awdurdodau a sefydlwyd gan y ddeddfwriaeth a'r canllawiau dilynol yw:

a) Os yw prif gyngor yn bwriadu newid cyflog pennaeth y gwasanaeth cyflogedig, neu os yw awdurdod tân ac achub yn bwriadu newid cyflog ei bennaeth gwasanaeth cyflogedig rhaid iddo ymgynghori â'r Panel oni bai bod y newid yn cyd-fynd â newidiadau a gymhwysir i swyddogion eraill yn yr awdurdod hwnnw (boed y newid yn gynnydd neu'n ostyngiad). Mae 'cyflog' yn cynnwys taliadau o dan gontract am wasanaethau, yn ogystal â thaliadau cyflog o dan gontract cyflogaeth.

b) Rhaid i'r awdurdod roi sylw i argymhelliad/argymhellion y Panel wrth ddod i benderfyniad.

c) Caiff y Panel ofyn am unrhyw wybodaeth y mae'n ystyried ei bod yn angenrheidiol i ddod i gasgliad a chyflwyno argymhelliad. Rhaid i'r awdurdod ddarparu'r wybodaeth a geisir gan y Panel.

d) Caiff y Panel gyhoeddi unrhyw argymhelliad y mae'n ei wneud. Y bwriad yw, er budd tryloywder, y bydd fel arfer yn gwneud hynny.

e) Gallai argymhelliad/argymhellion y Panel:
- gymeradwyo cynnig yr awdurdod
- mynegi pryderon am y cynnig
- argymell amrywiadau i'r cynnig

Ar yr amod bod y rhain yn cydymffurfio ag unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru.

15.4 Mae gan y Panel bŵer cyffredinol hefyd i adolygu Datganiadau ar Bolisïau Tâl Awdurdodau i'r graddau y maent yn ymwneud â phenaethiaid gwasanaeth cyflogedig.

15.5 Mae'n bwysig nodi na fydd y Panel yn penderfynu beth fydd pennaeth gwasanaeth cyflogedig unigol yn ei dderbyn.

15.6 Mae'r Panel yn ymwybodol iawn bod y swyddogaeth hon yn wahanol iawn i'w gyfrifoldebau statudol mewn perthynas â chydnabyddiaeth ariannol aelodau. Fodd bynnag, mae'n ymgymryd â'r rôl hon drwy fod yn glir ac yn agored, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol mewn perthynas ag achosion unigol penodol. Anogir awdurdodau i ymgynghori â'r Panel yn gynnar yn ei broses ar gyfer gwneud penderfyniad ar y materion hyn. Bydd hyn yn galluogi'r Panel i ymateb mewn modd amserol.

Datganiadau Polisi Cyflog

Mae paragraff 3.7 o'r canllawiau i'r Panel gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel a ganlyn: "Nid yw'r ddeddfwriaeth yn cyfyngu'r Panel i rôl adweithiol". Mae'n galluogi'r Panel i ddefnyddio'i bŵer i wneud argymhellion sy'n ymwneud â darpariaethau o fewn Datganiadau Polisi Cyflog awdurdodau lleol.

Newidiadau i gyflogau prif swyddogion prif gynghorau – penderfyniadau'r Panel 2020

Mae llythyrau a anfonwyd i awdurdodau lleol yn rhoi gwybod iddynt am benderfyniad y Panel ar gael ar wefan y Panel.

Enw'r Awdurdod Lleol	**Cynnig**	**Penderfyniad y Panel**
Cyngor Castell-nedd Port Talbot	Pennaeth Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc	Atgyfeirio i gael rhagor o wybodaeth

Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2021/22

Prif Gynghorau	
1.	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2021/22 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £14,368 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
2.	Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2021/22 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 3 a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
3.	Rhaid talu cyflog Band 3 o £23,161 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a rhaid talu cyflog Band 5 o £18,108 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
4.	Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £23,161.
5.	Ni fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.
6.	a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.
7.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo. Mae ganddynt hawl o hyd i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod Tân ac Achub
8.	Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Gyngor Tref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y Cyngor Cymuned neu'r Cyngor Tref. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
9.	Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, fod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngrwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.

10.	Dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad tuag at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.
Uwch-gyflogau Penodol neu Ychwanegol	
11.	Gall Prif Gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn syrthio o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)	
12.	Lefel cyflog Cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.
13.	Lefel cyflog Is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
14.	Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys o brif gynghorau.
Absenoldeb Teuluol	
15.	Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol
16.	Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.
17.	Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
18.	Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.
19.	Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol rhaid hysbysu'r Panel a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.
20.	Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
21.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,053, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
22.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fod yn £12,845, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
23.	Rhaid talu uwch-gyflog APC o £7,792 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
24.	Gall swyddi cadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill fod yn rhai a thâl. Y cyflog fydd £7,792.
25.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.
26.	Caiff uwch-gyflog APC ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC.
27.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy’n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi’u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Awdurdodau Tân ac Achub	
28.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,026, , yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
29.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £10,818, , yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
30.	Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £5,765 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
31.	Gellir talu i gadeirydd pwyllgor neu uwch-swydd arall. Y tâl fydd £5,765.
302.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.
33.	Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.
34.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy’n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi’u henwebu iddo. Where this situation applies, it is the responsibility of the individual member to comply,
Aelodau Cyfetholedig	
35.	Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau dalu’r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio) fel y gwelir yn Nhabl 6.
36.	Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i’w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.
37.	Gellir cynnwys amser teithio i’r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

38.	Rhaid i swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn ac fe delir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
39.	Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.
40.	Rhaid i bob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd neu bwyllgor priodol arall, fod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.
Cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol	
41.	Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn: • Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth. • Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â Chyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau. Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i'w galluogi i gyflawni busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebau gan y darparwr gofal wedi'u darparu.
Cynghorau Tref a Chymuned	
42.	Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau.
43.	Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.
44.	Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

45.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.[9] Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod: • 45c y filltir – hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn. • 25c y filltir – dros 10,000 o filltiroedd. • 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod. • 24c y filltir – beiciau modur preifat. • 20c y filltir – beiciau.
46.	Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau: • Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys. • £200 – Llundain dros nos. • £95 – rhywle arall dros nos. • £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.
47.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn: • Hyd at £55.50 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr. • Hyd at £111.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr.
48.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
49.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/dirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
50.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

[9] Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW)

ar gyfer:

a) **cydnabyddiaeth ariannol i aelodau ac aelodau cyfetholedig o awdurdodau perthnasol**

b) **swyddogaethau sy'n ymwneud â chyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gynghorau ac Awdurdodau Tân ac Achub**

Cyflwyniad

Mae Rhan 8 (adrannau 141 i 160) ac atodlen 2 a 3 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (*y Mesur*) yn nodi'r trefniadau ar gyfer taliadau a phensiynau aelodau o awdurdodau perthnasol a swyddogaethau a chyfrifoldebau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (y Panel).

Mae Adrannau 62 i 67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn diwygio adrannau 142, 143, 144, 147, 148 ac 151 y Mesur ac yn rhoi pwerau ychwanegol i'r Panel.

Mae'r pwerau a geir yn rhan 8 ac atodlenni 2 a 3 o'r Mesur (fel y'u diwygiwyd) wedi disodli'r Offerynnau Statudol canlynol:

- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002 (Rhif 1895 (Cy.196)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Awdurdodau Tân) (Cymru) 2004 (Rhif 2555 (Cy.227)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007 (Rhif 1086 (Cy.115)).

Mae'r Mesur hefyd wedi disodli'r adrannau yn Neddf Llywodraeth Leol 1972, Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a Deddf Llywodraeth Leol 2000 sy'n ymwneud â thaliadau i gynghorwyr yng Nghymru.

Nodir y taliadau ar gyfer aelodau cynghorau tref a chymuned yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn. Dirymwyd Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Cymuned) (Cymru) 2003 (Rhif 895 (Cy. 115)) ar 1 Ebrill 2013.

Rhan 1

Cyffredinol

1. a. Teitl byr y Rheoliadau hyn yw: “Rheoliadau IRPW”.

   b. Daw’r Rheoliadau IRPW hyn i rym ar 1 Ebrill 2021 ac maent yn disodli’r rhai a oedd mewn grym ers 1 Ebrill 2012. Nodir y dyddiad gweithredu ar gyfer pob awdurdod perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.

   c. Mae'n ofynnol i Awdurdodau lunio rhestr o daliadau i aelodau ac aelodau cyfetholedig erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn, er mwyn iddynt allu eu cyflwyno i’r Panel a’u cyhoeddi (gweler paragraff 46).

Dehongli

2. Yn Rheoliadau IRPW:

- Ystyr “Deddf 1972” yw Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- Ystyr “Deddf 2000” yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- “Ystyr “Deddf 2013” yw Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013.
- Ystyr “taliad” yw'r union swm neu'r uchafswm y gellir ei dalu i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol am gostau yr aethpwyd iddynt yn anochel wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod perthnasol.
- Ystyr “adroddiad blynyddol” yw adroddiad a luniwyd gan y Panel yn unol ag adran 145 o'r Mesur.
- Mae ystyr “dyletswydd gymeradwy” mewn perthynas â chynghorau tref a chymuned fel y nodir yn Rhan 5 o’r Rheoliadau hyn
- Ystyr “awdurdod” yw awdurdod perthnasol yng Nghymru fel y'i diffinnir yn Adran 144(2) o'r Mesur ac mae'n cynnwys prif gyngor (cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol), awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru, cyngor cymuned neu dref.
- Mae i “Cyflog Sylfaenol” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 6 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel “Cyflog Sylfaenol ALl” i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o brif gyngor; “Cyflog Sylfaenol Parc Cenedlaethol” i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; a “Cyflog Sylfaenol awdurdod tân ac achub” i gyfeirio at Gyflog Sylfaenol aelod o awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i “Prif Swyddog” prif gyngor yr ystyr a ddiffinnir yn Neddf Lleoliaeth 2011
- “Pennaeth Dinesig” yw’r sawl a etholwyd gan y cyngor i gyflawni dyletswyddau cadeirydd y cyngor hwnnw, ac mae wedi’i ddynodi’n faer neu’n gadeirydd.
- Mae “pwyllgor” yn cynnwys is-bwyllgor.

- Mae "cyngor tref neu gymuned" yn golygu mewn perthynas â Rhan 8 y Mesur, cyngor cymuned fel y'i diffinnir yn adran 33 Deddf Llywodraeth Leol 1972 neu gyngor tref yn unol ag adran 245B o'r un Ddeddf.

- Ystyr "drafft ymgynghori" yw'r fersiwn ddrafft o adroddiad Blynyddol neu Atodol a luniwyd gan y Panel o dan Adran 146(7) neu 147(8) o'r Mesur. Mae'n rhaid i'r Panel ystyried y sylwadau hyn.
- "Awdurdod cyfansoddol" – yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol, prif gyngor a leolir o fewn ardal awdurdod Parc Cenedlaethol yw hwn; yn achos awdurdodau tân ac achub yng Nghymru prif gyngor a leolir o fewn ardal awdurdod tân ac achub yw hwn.
- Mae i "Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 21 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr "grŵp rheoli" yw grŵp gwleidyddol mewn prif gyngor lle mae unrhyw un o'i aelodau yn rhan o'r weithrediaeth.
- Mae i "aelod cyfetholedig" yr ystyr a nodir yn adran 144 (5) o'r Mesur, hynny yw'r rhai sydd â'r hawl i bleidleisio ar faterion sy'n dod o fewn cylch gwaith y pwyllgor y maent yn gwasanaethu arno.
- Mae i "taliad aelod cyfetholedig" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 19 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr "Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd" yw'r prif gyngor a sefydlwyd o dan adran 11 o'r Mesur.
- "Dirprwy Bennaeth Dinesig" yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i fod yn ddirprwy i faer neu gadeirydd y cyngor hwnnw.
- Ystyr "gweithrediaeth" yw gweithrediaeth awdurdod ar ffurf fel y nodir yn adrannau 11(2) i (5) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan adran 34 o'r Mesur.
- Mae i "trefniadau gweithredol" yr ystyr a roddir gan adran 10(1) o Ddeddf 2000.
- Mae i "absenoldeb teuluol", fel y'i diffinnir yn Adran 142 (2)(b) o'r Mesur, yr ystyr a roddir iddo gan Ran 2 o'r Mesur a'r Rheoliadau perthnasol.
- Mae ystyr "Lwfans Colled Ariannol" mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau.
- Ystyr "awdurdod tân ac achub" yw awdurdod a sefydlwyd gan gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo.
- Ystyr "Pennaeth gwasanaeth cyflogedig" yw fel y dynodwyd o dan adran 4(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

- Ystyr Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu yw pwyllgor neu is-bwyllgor a sefydlwyd gan ddau brif gyngor neu fwy o dan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu) (Cymru) 2013.
- Ystyr "grŵp yr wrthblaid fwyaf" yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli sydd â nifer uwch o aelodau nag unrhyw grŵp gwleidyddol arall yn yr awdurdod.

- Ystyr “aelod” yw person sy’n gwasanaethu mewn awdurdod
    - Ar gyfer prif gyngor neu gyngor cymuned neu dref gall “Aelod” fod yn:
    - “Aelod Etholedig” sy’n unigolyn sydd wedi’i ethol i wasanaethu fel cynghorydd i'r awdurdod hwnnw. Mae’n bosibl i berson gadw swydd etholedig os, ar ôl cwblhau etholiad, nad oes ymgeisydd a bod y person yn cadw’r swydd yn amodol ar y broses briodol.
    - “Aelod Cyfetholedig” yw person sy’n aelod o bwyllgor y cyngor neu yn gwneud swyddogaeth yn amodol ar y broses briodol.
    - Yn achos awdurdod Parc Cenedlaethol “Aelod” yw person a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol a hefyd unigolyn a benodwyd gan Weinidogion Cymru.
    - Yn achos awdurdodau tân ac achub ystyr “Aelod” yw unigolyn a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol.
- Ystyr “awdurdod Parc Cenedlaethol” yw awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995.
- Mae i “busnes swyddogol” yr ystyr a nodir yn Adran 142 (10) o'r Mesur mewn perthynas ag ad-dalu lwfansau i ad-dalu costau gofal, teithio a chostau cynhaliaeth yr aethpwyd iddynt yn anochel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol (ac eithrio cynghorau tref a chymuned) wrth:

a. Fynychu cyfarfod o’r awdurdod neu unrhyw un o bwyllgorau’r awdurdod neu unrhyw gorff arall y mae’r awdurdod yn gwneud penodiadau neu enwebiadau iddo neu unrhyw un o bwyllgorau corff o’r fath.
b. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas o awdurdodau y mae'r awdurdod yn aelod ohoni.
c. Mynychu cyfarfod yr awdurdodir ei gynnal gan yr awdurdod neu gan un o bwyllgorau'r awdurdod neu gan un o gydbwyllgorau'r awdurdod ac un neu fwy o awdurdodau eraill.
d. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan yr awdurdod neu ei weithrediaeth.
e. Dyletswydd yr ymgymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau gweithrediaeth neu mewn cysylltiad â'u cyflawni o fewn yr ystyr a nodir yn Rhan 2 o Ddeddf 2000, fel y'i diwygiwyd.
f. Dyletswydd yr ymgymerir â hi yn unol â rheol sefydlog sy'n ei gwneud yn ofynnol i aelod neu aelodau fod yn bresennol pan fydd dogfennau tendro yn cael eu hagor.
g. Dyletswydd yr ymgymerir â hi mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw swyddogaeth sydd gan yr awdurdod i archwilio safle neu awdurdodi archwiliad o safle.
h. Dyletswydd yr ymgymerir â hi gan aelodau prif gynghorau mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward sy'n deillio o gyflawni swyddogaethau prif gyngor.
i. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw

ddyletswydd o ddosbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni.

- Ystyr "grŵp gwleidyddol arall" yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli neu grŵp yr wrthblaid fwyaf (os o gwbl) sy'n cynnwys dim llai na 10 y cant o aelodau'r awdurdod hwnnw.

- Ystyr "pwyllgor trosolwg a chraffu" yw pwyllgor yn yr awdurdod sydd â'r pwerau a nodir yn adran 21(2) a (3) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan Ran 6 o'r Mesur.
- "Ystyr "Panel" yw Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol fel y nodir yn adran 141(1) ac atodlen 2 o'r Mesur.
- Ystyr "datganiad polisi cyflog" yw datganiad a gynhyrchir gan awdurdod perthnasol o dan adran 38 o Ddeddf Lleoliaeth 2011.
- Gellir ffurfio "grŵp gwleidyddol" o aelodau plaid wleidyddol gydnabyddedig, neu gall fod yn grŵp o aelodau annibynnol sydd heb gyswllt ag unrhyw blaid wleidyddol gydnabyddedig arall
- Ystyr "Aelod llywyddol" yw aelod o brif gyngor sydd wedi ei ddynodi gan y cyngor hwnnw i gyflawni swyddogaethau mewn perthynas â chadeirio ei gyfarfodydd a'i drafodion.
- Mae "prif gyngor" wedi'i ddiffinio gan Ddeddf 1972 a'i ystyr yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol.
- Mae i "swyddog priodol" yr un ystyr ag yn adran 270(3) o Ddeddf 1972. Mewn cynghorau cymuned a thref, gallai'r 'swyddog priodol' fod y clerc neu swyddog arall a benodwyd at y diben hwnnw.
- Ystyr "corff cyhoeddus" yw corff fel y'i diffinnir yn adran 67(b) o Ddeddf 2013.
- "Ystyr "darpariaeth gymwys" yw darpariaeth sy'n gwneud amrywiad i benderfyniad blaenorol y Panel. (Adran 65 (c) o Ddeddf 2013).
- "Awdurdod cymwys perthnasol" yw awdurdod o fewn ystyr adran 63 o Ddeddf 2013, y mae'n ofynnol iddo gynhyrchu datganiad polisi cyflog.
- Diffinnir "awdurdod perthnasol" yn Adran 144(2) o'r Mesur (fel y'i diwygiwyd) ac yn adran 64 o Ddeddf 2013, ac, at ddibenion y Rheoliadau hyn, mae'n cynnwys awdurdod lleol/prif gyngor, cyngor tref neu gymuned, awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i "materion perthnasol" yr un diffiniad ag a nodir yn Adran 142(2) o'r Mesur.
- Ystyr "rhestr" yw rhestr sy'n nodi penderfyniadau'r awdurdod mewn perthynas â thaliadau sydd i'w gwneud yn ystod y flwyddyn (fel y maent yn ymwneud â'r awdurdod hwnnw) i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw.

- Mae i "Uwch-gyflog" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 11 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel "Uwch-gyflog Prif gyngor" i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o brif gyngor; "Uwch-gyflog Parc Cenedlaethol" i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; neu "Uwch-gyflog Awdurdod Tân ac Achub" i

gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Tân ac Achub.

- Mae “absenoldeb oherwydd salwch” yn golygu’r trefniadau a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.
- Mae i “adroddiad atodol” yr ystyr a nodir yn adran 146(4 i 8) o'r Mesur.
- Mae i “taliad teithio a chynhaliaeth” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 25 o'r Rheoliadau hyn.
- Mae i “blwyddyn” yr ystyron canlynol:

“blwyddyn ariannol” – cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Mawrth;

“blwyddyn galendr” – y cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Rhagfyr;

“blwyddyn ddinesig” – y flwyddyn sy'n dechrau ar ddyddiad cyfarfod blynyddol yr awdurdod lleol ac yn dod i ben ar y diwrnod cyn y cyfarfod blynyddol y flwyddyn ganlynol; yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau Tân ac Achub dyma'r cyfnod o 12 mis sy'n dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Rhan 2: Rhestr Taliadau i Aelodau neu Aelodau Cyfetholedig

Dechrau cyfnod swydd

3. Mae cyfnod swydd:

- Aelod etholedig o brif gyngor neu gyngor cymuned neu dref yn dechrau 4 diwrnod ar ôl yr etholiad yn amodol ar ddatganiad gan yr aelod hwnnw ei fod yn derbyn y swydd honno o dan adran 83(1) o Ddeddf 1972.
- Aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd aelod a benodwyd gan Lywodraeth Cymru yn dechrau ar ddyddiad y penodiad hwnnw. Mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod Parc Cenedlaethol yn dechrau pan fydd yn derbyn y swydd honno ar ôl cael ei ethol neu ei benodi’n gadeirydd neu’n ddirprwy gadeirydd awdurdod Parc Cenedlaethol.
- Aelod o awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod tân ac achub yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol yn dechrau ar y dyddiad y'i penodir gan yr awdurdod perthnasol.

Rhestr taliadau i aelodau (y Rhestr) (nid yw’n berthnasol i gynghorau cymuned neu dref – gweler Rhan 5)

4. Rhaid i awdurdod lunio rhestr o'r taliadau y mae'n bwriadu eu gwneud i'w aelodau a'i aelodau cyfetholedig bob blwyddyn. Rhaid i swm y taliadau hynny gyd-fynd â'r penderfyniadau a wnaeth y Panel ar gyfer y flwyddyn honno yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Rhaid llunio'r rhestr cyn pen pedair wythnos yn dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Diwygio'r Rhestr

5. Gall awdurdod ddiwygio'r Rhestr unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) ar yr amod bod y cyfryw ddiwygiadau yn cyd-fynd â phenderfyniadau'r Panel ar gyfer y flwyddyn honno.

Cyflog Sylfaenol

6. Rhaid i awdurdod ddarparu ar gyfer talu cyflog sylfaenol, fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, i bob un o'i aelodau. Rhaid talu'r un cyflog i bob aelod. Yn achos prif gynghorau yn unig, mae'r cyflog hwn yn parhau'n daladwy yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol.

7. Ni all aelod dderbyn mwy nag un cyflog sylfaenol gan awdurdod perthnasol, ond gall aelod o un awdurdod perthnasol dderbyn cyflog sylfaenol pellach drwy gael ei benodi'n aelod o awdurdod perthnasol arall (ac eithrio yn yr achos a nodir ym mharagraff 16).

8. Pennir y cyflog sylfaenol yn unol ag Adran 142(3) o'r Mesur a bydd yn un o'r canlynol:

- Y swm y mae'n rhaid i'r awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
- Yr uchafswm y gall yr awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.

9. Os bydd cyfnod swydd aelod yn dechrau neu'n dod i ben rywbryd heblaw ar ddechrau neu ar ddiwedd blwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod), bydd gan yr aelod hwnnw hawl i gyfran o'r cyflog sylfaenol sy'n cyfateb i'r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae'r aelod yn ei swydd.

10. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r rhan o'r cyflog sylfaenol sy'n daladwy i'r aelod hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod hwnnw wedi'i atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd os yw yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru (Adran 155(1) o'r Mesur).

Uwch-gyflog

11. Yn amodol ar baragraffau 12 i 18 gall awdurdod dalu uwch-gyflog i aelodau y mae wedi rhoi cyfrifoldebau penodol iddynt. Rhaid i'r cyfryw daliadau gyd-fynd â phenderfyniad y Panel ar gyfer y flwyddyn honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) y gwneir y taliadau mewn perthynas â hi a rhaid eu nodi yn Rhestr yr awdurdod hwnnw. Yn achos prif gynghorau

yn unig, bydd uwch-gyflog yn parhau'n daladwy yn ystod absenoldeb teuluol deiliad y swydd.

12. Bydd y Panel yn pennu'r canlynol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol:

- Y categorïau o aelodau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.
- Y disgresiwn sydd ar gael i awdurdodau o ran talu uwch-gyflogau na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.

13. Bydd yr uwch-gyflogau sy'n daladwy yn cydymffurfio ag Adran 142(3) o'r Mesur a byddant yn nodi:

- Y swm y mae'n rhaid i awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
- Yr uchafswm y gall awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.

14. Bydd yr uwch-gyflog yn gyfuniad o'r cyflog sylfaenol a swm ychwanegol ar gyfer y cyfrifoldeb penodol perthnasol a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mae'n bosibl na fydd y swm hwn yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.

15. Bydd y Panel, yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, yn pennu naill ai'r gyfran uchaf o'i aelodaeth neu gyfanswm yr aelodau y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt. Ni all y ganran fod yn uwch na hanner cant y cant heb ganiatâd penodol Gweinidogion Cymru (Adran 142(5) o'r Mesur). Yn achos prif gynghorau yn unig gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb teuluol deiliad swydd ag uwch-gyflog (yn amodol ar y terfyn o 50%).

15(a). Yn achos Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb oherwydd salwch deiliad swydd ag uwch-gyflog fel y pennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol neu mewn Adroddiad Atodol.

15(b). Mae taliadau i gadeiryddion Cydbwyllgorau neu Is-bwyllgorau i Gydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol at y gyfran uchaf o'i aelodaeth y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt yn amodol ar yr uchafswm cyffredinol o hanner cant y cant sydd wedi'i gynnwys yn Adran 142(5) o'r Mesur. Bydd y Panel yn pennu symiau taliadau o'r fath mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.

16. Ni ddylai awdurdod dalu mwy nag un uwch-gyflog i unrhyw aelod. Ni all aelod o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog fel arweinydd awdurdod lleol neu aelod o weithrediaeth awdurdod lleol (y mae'r Panel wedi pennu ei fod yn llawn-amser) gael ail gyflog fel aelod a benodir i wasanaethu ar awdurdod parc cenedlaethol neu awdurdod tân ac achub yng Nghymru.

16(a). Nid yw paragraff 16 yn berthnasol i daliadau a wneir i gadeirydd Cydbwyllgor neu

Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu sy’n cael uwch-gyflog am rôl nad yw wedi’i dosbarthu fel un sy’n gyfwerth ag amser llawn. Mae’n parhau i fod yn berthnasol i arweinwyr neu i aelodau o weithrediaeth.

17. Os nad oes gan aelod, drwy gydol y flwyddyn, gyfrifoldebau penodol sy'n rhoi hawl iddo gael uwch-gyflog, bydd tâl yr aelod hwnnw'n gyfran o'r cyflog sy'n cyfateb i’r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae’r aelod hwnnw’n ysgwyddo’r cyfryw gyfrifoldeb.

18. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu uwch-gyflog yr aelod tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur). Os bydd y penderfyniad i'w atal dros dro yn ymwneud â’r elfen o’r taliad sy’n ymwneud â’r cyfrifoldeb penodol yn unig, gall yr aelod gadw'r cyflog sylfaenol. Mae’n rhaid gwrthod y taliad hefyd os yw yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru.

Talu i Aelodau Cyfetholedig

19. Rhaid i awdurdod perthnasol ddarparu ar gyfer talu ffi i aelod cyfetholedig fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mewn perthynas â'r rheoliad hwn ystyr ‘aelod cyfetholedig’ yw aelod fel y'i diffinnir yn Adran 144(5) o'r Mesur ac y'i nodir ym mharagraff 2 o'r Rheoliadau hyn.

20. Os caiff aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu ffi aelod cyfetholedig tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur).

Taliadau

Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol

21. Rhaid i awdurdodau ddarparu ar gyfer gwneud ad-daliad i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod mewn perthynas â'r cyfryw gostau sy'n gysylltiedig â threfnu gofal ar gyfer plant neu ddibynyddion neu ar gyfer yr aelod unigol yr aethpwyd iddynt yn anorfod wrth gyflawni busnes swyddogol fel aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod hwnnw. Ni ddylid gwneud taliadau o dan y paragraff hwn:

- Mewn perthynas ag unrhyw blentyn dros bymtheg oed neu ddibynnydd oni bai bod yr aelod/aelod cyfetholedig yn bodloni'r awdurdod bod angen goruchwyliaeth ar y plentyn neu’r dibynnydd a achosodd i'r aelod fynd i gostau angenrheidiol ar gyfer gofal y plentyn neu'r dibynnydd hwnnw wrth gyflawni dyletswyddau aelod neu aelod cyfetholedig.
- I fwy nag un aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod mewn perthynas â gofal ar gyfer yr un plentyn neu ddibynnydd am yr un sesiwn ofal.
- I roi mwy nag un ad-daliad ar gyfer gofal i aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod na all ddangos er bodd yr awdurdod fod yn rhaid i'r aelod/aelod cyfetholedig wneud trefniadau ar wahân ar gyfer gofalu am wahanol blant

neu ddibynyddion.

22. Mae’r Panel yn pennu’r trefniadau o ran y cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy gan awdurdod yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

23. Os caiff aelod/aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod beidio â thalu'r rhan o'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy i'r aelod neu’r aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â’r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod neu’r aelod cyfetholedig wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru am resymau ac eithrio gwaharddiad (Adran 155(1) o'r Mesur).

24. Rhaid i Restr awdurdod nodi’r trefniadau o ran y cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy a'i drefniadau ar gyfer cyflwyno hawliadau, gan roi sylw llawn i benderfyniadau'r Panel yn hyn o beth.

Taliadau teithio a chynhaliaeth

25. Yn amodol ar baragraffau 26 a 27 isod mae gan aelod neu aelod cyfetholedig hawl i gael taliadau gan yr awdurdod ar ffurf taliadau teithio a chynhaliaeth yn ôl cyfraddau a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Bwriedir i'r cyfryw daliadau dalu costau yr aed iddynt gan aelod neu aelod cyfetholedig wrth gyflawni’r busnes swyddogol oddi mewn i ffin yr awdurdod neu oddi allan iddi.

(Dim ond i Brif Gynghorau y mae paragraffau 26 a 27 yn berthnasol)

26. Dim ond os yw’r awdurdod yn fodlon y gellir cyfiawnhau hynny am resymau economaidd y dylid talu tâl cynhaliaeth i aelod o brif gyngor am gyflawni busnes swyddogol o fewn ffiniau sir neu fwrdeistref sirol lle mae'n aelod. Nid yw hyn yn berthnasol i aelodau cyfetholedig o gyngor sy'n byw y tu allan i'r awdurdod hwnnw.

27. Gall prif gyngor wneud darpariaeth, yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau yr ystyria’n briodol, i aelodau hawlio costau milltiredd ar gyfer busnes swyddogol mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward lle maent yn deillio o gyflawni swyddogaethau'r sir neu'r fwrdeistref sirol.

28. Os caiff aelod neu aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r tâl teithio a chynhaliaeth sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru am resymau ac eithrio gwaharddiad. (Adran 155(1) o'r Mesur).

Rhan 3: Darpariaethau pellach

Pensiynau

29. O dan Adran 143 o'r Mesur, caiff y Panel wneud penderfyniadau o ran y trefniadau pensiwn ar gyfer aelodau o brif gynghorau yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Gall penderfyniadau o’r fath:

- Nodi pa aelodau y bydd yn ofynnol i’r prif gyngor dalu pensiwn iddynt.
- Disgrifio’r materion perthnasol y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn mewn cysylltiad â hwy.
- Gwneud penderfyniadau gwahanol ar gyfer prif gynghorau gwahanol.

Taliadau i gefnogi swyddogaeth aelod o awdurdod lleol

30. Rhaid i awdurdod lleol ddarparu ar gyfer gofynion aelod i gyflawni ei rôl a'i gyfrifoldebau yn fwy effeithiol. Y Panel fydd yn pennu sut y dylid darparu’r cymorth hwn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb teuluol

31. Mae Rhan 2 o'r Mesur yn nodi hawliau aelodau o brif gynghorau o ran absenoldeb teuluol. Bydd y Panel yn nodi ei benderfyniadau a'r trefniadau gweinyddol ar gyfer y taliadau hyn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Absenoldeb oherwydd salwch

32. Bydd trefniadau absenoldeb hirdymor oherwydd salwch gan ddeiliaid uwch-gyflogau prif gynghorau, Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.

Rhan 4: Taliadau

Ad-dalu taliadau

33. Gall awdurdod fynnu bod y cyfryw ran o daliad yn cael ei had-dalu pan fydd taliad eisoes wedi'i wneud ar gyfer unrhyw gyfnod pan fydd yr aelod neu'r aelod cyflogedig dan sylw:

   a. wedi’i atal dros dro neu wedi’i atal dros dro yn rhannol rhag cyflawni dyletswyddau neu gyfrifoldebau’r aelod neu aelod cyfetholedig hwnnw yn unol â Rhan 3 o Ddeddf 2000 neu Reoliadau a wnaed o dan y Ddeddf honno.
   b. yn peidio â bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod.
   c. neu heb fod â hawl, mewn unrhyw ffordd, i gael cyflog, lwfans neu ffi mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw.

Peidio â derbyn taliadau

34. O dan Adran 154 o'r Mesur gall unrhyw aelod neu aelod cyfetholedig, drwy hysbysu swyddfa briodol yr awdurdod yn ysgrifenedig, ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael taliad a bennwyd gan y Panel ar gyfer y flwyddyn benodol honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod).

Rhan 5: Darpariaethau penodol sy'n ymwneud â chynghorau tref a chymuned ("y cyngor")

Dehongli

35. At ddibenion y Rhan hon, ystyr aelod yw aelod etholedig ac aelod cyfetholedig.

Taliadau

36. Taliadau:

a) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau a'r swm ar gyfer taliad blynyddol i aelodau mewn perthynas â'r costau yr eir iddynt wrth gyflawni rôl aelod. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir yr amrywiad ym maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.

b) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, wneud taliadau i aelodau mewn perthynas â chostau teithio i fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y swm y gellir ei hawlio yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.

c) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, ad-dalu costau cynhaliaeth i'w aelodau pan fyddant yn mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y trefniadau ar gyfer ad-dalu yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.

d) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, dalu iawndal am Golled Ariannol i'w aelodau lle mae colled o'r fath wedi digwydd trwy fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y taliadau yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.

e) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, roi taliad i gadeirydd, dirprwy gadeirydd neu faer y cyngor at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r swydd honno. Nodir y taliad yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel

f) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau ar gyfer taliadau i aelodau o gyngor mewn uwch-swyddi. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.

g) Rhaid i'r cyngor ad-dalu'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol i aelod fel y penderfynwyd yn Adroddiad Blynyddol y Panel.

37. Gall aelod ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael taliad o dan y Rheoliadau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.

38. Rhaid i aelod sy'n hawlio iawndal am Golled Ariannol lofnodi datganiad nad yw'r aelod wedi gwneud, nac yn bwriadu gwneud, unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef.

39. "Ystyr "Dyletswydd Gymeradwy" dan y Rhan hon yw:

i. Mynychu cyfarfod o'r cyngor neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor neu unrhyw gorff arall y mae'r cyngor yn penodi neu'n enwebu pobl iddo neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau corff o'r fath.

ii. Mynychu unrhyw gyfarfod arall a awdurdodir gan y cyngor neu gan un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor, neu un o gydbwyllgorau'r cyngor ac un neu fwy o gynghorau, neu is-bwyllgor i gydbwyllgor o'r fath, ar yr amod bod o leiaf ddau aelod o'r cyngor wedi cael eu gwahodd a, lle caiff y cyngor ei rannu'n grwpiau gwleidyddol, bod o leiaf ddau grŵp o'r fath wedi'u gwahodd.

iii. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas ar gyfer cynghorau y mae'r cyngor yn aelod ohoni.

iv. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan y cyngor.

v. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan y cyngor neu ddyletswydd o fath a gymeradwyir gan y cyngor i gyflawni ei swyddogaethau neu swyddogaethau unrhyw un o'i bwyllgorau neu is-bwyllgorau
.

Rhan 6: Amrywiol

Trefniadau ar gyfer taliadau

40. Rhaid i Restr awdurdod nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw. Gellir gwneud y taliadau hynny ar yr adegau ac mor rheolaidd ag a bennir gan yr awdurdod.

Hawliadau

41. Rhaid i awdurdod nodi terfyn amser rhwng y dyddiad y mae hawl i daliad teithio neu gynhaliaeth yn digwydd a phan fydd yn rhaid i gais am y lwfansau hynny gael ei wneud gan y sawl y maent yn daladwy iddo. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhwystro awdurdod rhag gwneud taliad os na hawlir y lwfans o fewn y cyfnod a nodwyd.

42. Rhaid cyflwyno derbynebau priodol sy'n profi costau gwirioneddol gydag unrhyw hawliad am gostau teithio, lwfans cynhaliaeth neu gostau gofal yn unol â'r Rheoliadau hyn (ac eithrio ceisiadau am gostau teithio mewn cerbyd modur preifat neu ar feic).

Osgoi dyblygu

43. Rhaid i hawliad am gostau teithio, costau cynhaliaeth neu gostau gofal gynnwys datganiad wedi'i lofnodi gan yr aelod neu'r aelod cyfetholedig yn nodi nad yw'r aelod neu'r aelod cyfetholedig wedi gwneud ac na fydd yn gwneud unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef neu mae'n rhaid anfon datganiad o'r fath gyda'r hawliad.

Cofnodion o daliadau

44. Rhaid i awdurdod gadw cofnod o'r taliadau a wnaed yn unol â'r Rheoliadau hyn fel y nodwyd mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.

Gofynion o ran cyhoeddusrwydd

(Mae cynnwys gofynnol gofynion o ran cyhoeddusrwydd wedi'i gynnwys mewn atodiad i'r Adroddiad Blynyddol)

45. Rhaid i awdurdod, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl penderfynu ar ei Restr Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer y flwyddyn o dan y Rheoliadau hyn ac unrhyw Adroddiad gan y Panel, a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'r Rhestr yn cyfeirio ati, wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod a rhoi gwybod i'r Panel. **(Nid yw'r adran hon yn berthnasol i gynghorau tref a chymuned).**

46. Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, a heb fod yn hwyrach na 30 Medi ar ôl diwedd blwyddyn, rhaid i **bob awdurdod perthnasol** wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi, yn ardal yr awdurdod a rhoi gwybod i'r Panel:

- y cyfanswm a dalwyd ganddo i bob aelod neu aelod cyfetholedig mewn perthynas â chyflog sylfaenol, uwch-gyflog, ffi aelod cyfetholedig, a thaliadau teithio a chynhaliaeth.
- cyfanswm y gwariant ar gyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

47. O fewn yr un terfyn amser ac yn yr un modd, rhaid i awdurdod wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol a dderbyniodd aelod a enwebwyd neu a benodwyd i awdurdod perthnasol arall. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i'r prif gynghorau yn unig).**

Cyhoeddusrwydd i Adroddiadau'r Panel

48. O dan Adran 146(7) (a) a (b) o'r Mesur, bydd y Panel yn anfon drafft ymgynghori o'i Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol i bob awdurdod perthnasol i'w ddosbarthu i aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod, er mwyn i aelodau ac aelodau cyfetholedig gyflwyno sylwadau arno i'r Panel, o fewn cyfnod o wyth wythnos fel arfer.

49. Yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol bydd y Panel yn nodi'r trefniadau ar gyfer cyhoeddi ei Adroddiadau yn unol ag Adran 151 ac Adran 152 o'r Mesur.

Monitro Cydymffurfiaeth â Phenderfyniadau'r Panel

50. Mae Adran 153 o'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau perthnasol gydymffurfio â'r gofynion a osodir gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol. Mae hefyd yn rhoi pŵer i'r Panel fonitro'r taliadau a wneir gan awdurdodau perthnasol a'i gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth a nodir gan y Panel gael ei darparu. Nodir y gofynion o dan yr adran hon yn Adroddiad Blynyddol y Panel.

Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau

1. Rhaid i brif gynghorau, awdurdodau parciau cenedlaethol (APCau) ac awdurdodau tân ac achub (ATAau) yng Nghymru (ond nid cynghorau tref a chymuned) gynnal Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol flynyddol ('y Rhestr') sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel ynghylch cyflogau i aelodau a thaliadau i aelodau cyfetholedig ac y mae'n rhaid iddi gynnwys yr wybodaeth ganlynol:

Mewn perthynas â phrif gyngor:

a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
b. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 1 a Band 2, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 3, Band 4 a Band 5, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael cyflog dinesig a'r swm i'w dalu.
e. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a ph'un a ydynt yn gadeirydd ynteu'n aelod cyffredin a'r swm i'w dalu.
f. Enwau'r aelodau a fydd yn derbyn uwch-gyflog fel cadeirydd Cydbwyllgor neu Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r swm i'w dalu.
g. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog penodol neu ychwanegol a gymeradwywyd gan y Panel a'r swm i'w dalu.

Mewn perthynas ag Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub:

a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
b. Enw'r aelod a fydd yn cael uwch-gyflog fel cadeirydd yr awdurdod a'r swm i'w dalu.
c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog fel dirprwy gadeirydd yr awdurdod neu gadeirydd pwyllgor a'r swm i'w dalu.
d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a pha un a ydynt yn gadeirydd neu'n aelod cyffredin a'r symiau i'w talu.

2. Rhaid hysbysu'r Panel ynghylch diwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod blwyddyn y cyngor cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

3. Rhaid i brif gynghorau gadarnhau yn eu Rhestr flynyddol nad ydynt wedi mynd dros uchafswm yr uwch-gyflogau a bennwyd ar gyfer y cyngor.

4. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau gynnwys datganiad o dreuliau y gellir eu caniatáu a'r dyletswyddau y gellir eu hawlio mewn perthynas â hwy ar gyfer gofal, teithio a chynhaliaeth yn eu Rhestr flynyddol sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel.

5. Rhaid i'r Atodlen nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig o’r awdurdod perthnasol (Rheoliad 35 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer hawlio ar gyfer gofal a chymorth personol, treuliau teithio a chynhaliaeth (Rheoliadau 24 a 36-37 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer osgoi dyblygu (Rheoliad 38 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); a'r trefniadau ar gyfer ad-dalu cyflogau, lwfansau a ffioedd (Rheoliad 33 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Rhaid i'r rhestr hon hefyd gynnwys y dyletswyddau y gall aelodau ac aelodau cyfetholedig hawlio ad-daliad tuag at dreuliau teithio, cynhaliaeth a chostau gofal a chymorth personol mewn perthynas â hwy.

6. Rhaid i brif gynghorau ddatgan y canlynol yn y Rhestr:

- A oes datganiad o gyfrifoldeb sylfaenol cynghorydd wedi'i wneud.
- A oes disgrifiadau o rôl deiliaid swyddi ag uwch-gyflog wedi'u llunio.
- A gedwir cofnodion o bresenoldeb cynghorwyr.

7. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Dylid cyhoeddi’r Rhestr mewn modd hwylus i aelodau’r cyhoedd.

8. Rhaid anfon y **Rhestr** at Ysgrifenyddiaeth y Panel erbyn 31 Gorffennaf.

9. Rhaid i unrhyw newidiadau i’r Rhestr yn ystod y flwyddyn gael eu cyhoeddi’n brydlon yn y dull uchod a rhaid rhoi gwybod yn brydlon i Ysgrifenyddiaeth y Panel am bob newid.

Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol – Gofynion y Panel

Yn unol ag Adran 151 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'r Panel yn gwneud y canlynol yn ofynnol:

1. Rhaid i awdurdodau perthnasol gyhoeddi Datganiad o Daliadau a wnaed i'w aelodau ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid cyhoeddi'r wybodaeth hon ar ffurf ac mewn lleoliad sy'n hygyrch i aelodau'r cyhoedd fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol, a'i darparu ar gyfer y Panel hefyd o fewn yr un terfyn amser. Rhaid darparu'r wybodaeth ganlynol:

   a. Swm y cyflog sylfaenol, yr uwch-gyflog, y cyflog dinesig a'r ffi aelod cyfetholedig a dalwyd i bob aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol a enwir gan gynnwys achosion lle dewisodd yr aelod beidio â chael y cyfan neu ran o'r cyflog, neu'r ffi ar gyfer blwyddyn y Cyngor sydd dan sylw. Lle talwyd uwch-gyflog, dylid darparu teitl yr uwch-swydd a ddelir.

   b. Y taliadau a wnaed gan gynghorau tref a chymuned i aelodau a enwir fel:

      - Taliadau mewn perthynas â defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, deunyddiau traul ac yn y blaen
      - Taliadau cyfrifoldeb
      - Lwfansau a dalwyd i faer neu gadeirydd a dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd
      - Iawndal am golled ariannol
      - Costau a ysgwyddwyd mewn perthynas â theithio a chynhaliaeth

   c. Yr holl dreuliau teithio a chynhaliaeth a thaliadau eraill a gafodd pob aelod ac aelod cyfetholedig a enwir o'r awdurdod perthnasol, gyda phob categori wedi'i nodi ar wahân.

   d. Swm unrhyw daliadau pellach a gafodd unrhyw aelod a enwir a oedd wedi'i enwebu i, neu'i benodi gan awdurdod perthnasol arall neu gorff cyhoeddus arall yn ôl y diffiniad yn Adran 67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, sef:

      - bwrdd iechyd lleol
      - panel heddlu a throseddu
      - awdurdod perthnasol
      - corff a ddynodwyd yn gorff cyhoeddus mewn gorchymyn a wnaed gan Weinidogion Cymru.

   e. Enwau'r aelodau na chawsant y cyflog sylfaenol neu'r uwch-gyflog am eu bod wedi'u hatal dros dro am y cyfan neu ran o'r cyfnod blynyddol y mae'r Rhestr yn berthnasol iddo.

f. Mewn perthynas â chyhoeddi'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol, dim ond y cyfanswm a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn y mae'n ofynnol i awdurdodau perthnasol ei gyhoeddi. Mater i bob awdurdod yw penderfynu ar ei ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y bydd yn eu derbyn. Fodd bynnag, ni fwriedir i fanylion unrhyw hawliadau unigol gael eu datgelu.

2. Os nad oes unrhyw ffigurau i adrodd arnynt, dylid cyhoeddi hynny a'i ddarparu i'r Panel erbyn 30 Medi.

Atodiad 5: Crynodeb o'r penderfyniadau newydd ac wedi'u diweddaru sydd i'w gweld yn yr adroddiad hwn

Mae rhifau'r rhan fwyaf o'r penderfyniadau yn yr adroddiad hwn wedi newid ers yr adroddiadau diwethaf.

Er mwyn helpu awdurdodau, mae'r tabl hwn yn nodi'r penderfyniadau yn yr adroddiad hwn sydd naill ai'n gwbl newydd neu wedi'u diweddaru.

Prif Gynghorau	
Penderfyniad 1: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2021/22 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £14,368 ac yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
Penderfyniad 2: Mae'r symiau sy'n daladwy dan y Penderfyniad hwn wedi cael eu diweddaru	Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2021/22 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 3 a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
Penderfyniad 3: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru	Rhaid talu cyflog Band 3 o £23,161 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a rhaid talu cyflog Band 5 o £18,108 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
Penderfyniad 4: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru	Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £23,161.
Penderfyniad 8: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru	Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Dref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y Cyngor Cymuned neu'r Cyngor Tref**.** Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)	
Penderfyniad 1: Mae hwn yn benderfyniad newydd.	Lefel cyflog Cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.
Penderfyniad 13: Mae hwn yn benderfyniad newydd.	Lefel cyflog Is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.
Hawl i Absenoldeb Teuluol	
Penderfyniad 15: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru.	Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.
Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
Penderfyniad 21: Mae'r Penderfyniad hwn wedi'i ddiweddaru	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fod yn £4,053, yn weithredol o 1 Ebill 2021.

Penderfyniad 22: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fydd £12,845, yn weithredol o 1 Ebill 2021.
Penderfyniad 23: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Rhaid talu uwch-gyflog APC o £7,792 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 24: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £7,792.
Penderfyniad 27: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy’n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi’u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Awdurdodau Tân ac Achub	
Penderfyniad 28: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,026, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
Penderfyniad 29: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £10,818, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
Penderfyniad 30: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £5,765 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 31: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £5,765.
Penderfyniad 34: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy’n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi’u henwebu iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol	
Penderfyniad 41: Mae’r Penderfyniad hwn wedi’i ddiweddaru	Rhaid i’r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn: • Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i’w talu yn unol â thystiolaeth. • Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i’w talu hyd at gyfradd uchaf sy’n gyfwerth â Chyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i’r costau. Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i’w galluogi i gyflawni

	busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebau gan y darparwr gofal wedi'u darparu.

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol
Ystafell N.03
Llawr Cyntaf
Adeiladau'r Goron
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Ffôn: 0300 0253038
E-bost irpmailbox@llyw.cymru

Mae'r Adroddiad a gwybodaeth arall ynglŷn â gwaith y Panel ar gael ar ein gwefan:

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol

Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2021/22

Prif Gynghorau	
1.	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2021/22 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £14,368 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
2.	Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2021/22 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 3 a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
3.	Rhaid talu cyflog Band 3 o £23,161 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a rhaid talu cyflog Band 5 o £18,108 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
4.	Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £23,161.
5.	Ni fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.
6.	a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.
7.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo. Mae ganddynt hawl o hyd i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod Tân ac Achub
8.	Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Gyngor Tref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y Cyngor Cymuned neu'r Cyngor Tref. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
9.	Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, fod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngrwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.

10.	Dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad tuag at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.
Uwch-gyflogau Penodol neu Ychwanegol	
11.	Gall Prif Gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn syrthio o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)	
12.	Lefel cyflog Cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.
13.	Lefel cyflog Is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
14.	Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys o brif gynghorau.
Absenoldeb Teuluol	
15.	Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol
16.	Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.
17.	Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
18.	Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.
19.	Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol rhaid hysbysu'r Panel a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.
20.	Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
21.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,053, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
22.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fod yn £12,845, yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
23.	Rhaid talu uwch-gyflog APC o £7,792 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
24.	Gall swyddi cadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill fod yn rhai a thâl. Y cyflog fydd £7,792.
25.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.
26.	Caiff uwch-gyflog APC ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC.
27.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Awdurdodau Tân ac Achub	
28.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,026, , yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
29.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £10,818, , yn weithredol o 1 Ebrill 2021.
30.	Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £5,765 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
31.	Gellir talu i gadeirydd pwyllgor neu uwch-swydd arall. Y tâl fydd £5,765.
302.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.
33.	Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.
34.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi'u henwebu iddo. Where this situation applies, it is the responsibility of the individual member to comply,
Aelodau Cyfetholedig	
35.	Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio) fel y gwelir yn Nhabl 6.
36.	Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.
37.	Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

38.	Rhaid i swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn ac fe delir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
39.	Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.
40.	Rhaid i bob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd neu bwyllgor priodol arall, fod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.
Cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol	
41.	Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn: • Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth. • Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â Chyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau. Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i'w galluogi i gyflawni busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebau gan y darparwr gofal wedi'u darparu.
Cynghorau Tref a Chymuned	
42.	Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau.
43.	Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.
44.	Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

45.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.[9] Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod: • 45c y filltir – hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn. • 25c y filltir – dros 10,000 o filltiroedd. • 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod. • 24c y filltir – beiciau modur preifat. • 20c y filltir – beiciau.
46.	Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau: • Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys. • £200 – Llundain dros nos. • £95 – rhywle arall dros nos. • £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.
47.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn: • Hyd at £55.50 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr. • Hyd at £111.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr.
48.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
49.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/dirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
50.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

[9] Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad: 23 Mawrth 2021

Y Pwnc: Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM Y CYNLLUN DATBLYGU AELODAU 2021-22

Pwrpas: Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw feysydd datblygu arfaethedig a nodwyd hyd yma a gwahodd barn Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd ar unrhyw ychwanegiadau, pethau i'w dileu neu ddiwygiadau i'r cynnig.

Yr argymhellion / penderfyniadau allweddol sydd eu hangen:

- Cymeradwyo'r cynnig ar gyfer Pecyn Cymorth dysgu i gefnogi'r Rhaglen Datblygu Aelodau.
- Derbyn cyflwyniad pellach maes o law ar lywio'r adnoddau digidol sydd ar gael.

Y Rhesymau:

Cyfrannu at Gynllun Datblygu Aelodau 2021-22

Angen ymgynghori â'r Pwyllgor Craffu perthnasol

Ddim yn berthnasol

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad Amh.

Angen penderfyniad gan y Cyngor Amh.

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:- R James - Hyrwyddwr Datblygu Aelodau a L.M. Stephens - Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol

Y Gyfarwyddiaeth: Adran y Prif Weithredwr Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Paul R Thomas Awdur yr Adroddiad: Hayley Daniels	**Swydd:** Ymgynghorydd Datblygu Corfforaethol	Rhifau ffôn: 01267 246186 Cyfeiriadau E-bost: HMDaniels@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Democratic Services Committee
23rd March 2021

Consultation on Member Development Plan

This report provides an update to the Democratic Services Committee on the Member Development Plan for 2021/22 and the proposal for a toolkit of learning to support the programme. Comments are welcomed regarding any programmes added, deleted or prioritised.	
DETAILED REPORT ATTACHED?	**YES**

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :
Signed: P.R. Thomas Assistant Chief Executive

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below
Signed: P.R. Thomas Assistant Chief Executive

(Please specify the outcomes of consultations undertaken where they arise against the following headings)

1. Scrutiny Committee: N/A

2.Local Member(s)

Individual Members consulted as part of 1-1 Personal Development Meeting with Group Leaders or Deputy Group Leaders.

3. Community / Town Council – N/A

4. Relevant Partners – N/A

5. Staff Side Representatives and other Organisations – N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE (Delete as applicable)

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Member Development Programme 2021/22

Background

The Local Government Measure 2011 highlights the responsibility of Local Authorities to provide reasonable development opportunities to its Elected Members. Carmarthenshire County Council's Member Development Strategy sets out our approach to Member development which is regularly reviewed to such development needs are supported.

In order to support Elected Members in their role and new ways of working since Covid-19, a survey was sent to all members in August 2020 to evaluate the Council's response to Covid- 19 crisis to ensure that any learning and positive changes are used to inform the approach to the re-setting of services and to prioritise learning and develop an on-line Toolkit of learning for members.

The toolkit will encompass our initial proposal on the 21st Century Councillor Model that was presented to members back in July 2019 and will continue to be a blended and inclusive approach to learning that reflects different learning styles. The toolkit will include the two distinct areas of development already discussed with members:

- **Foundational Skills**– Practical and knowledge skills (covered by most existing learning and development)
- **Relational Skills** – Connective, digital & reflective skills (to be effective as a 21st Century Councillor and covered as part of learning conversations).

The learning will sit within three themes to support members in their role.

See Table 1 - Sample Toolkit of learning – Elected Members

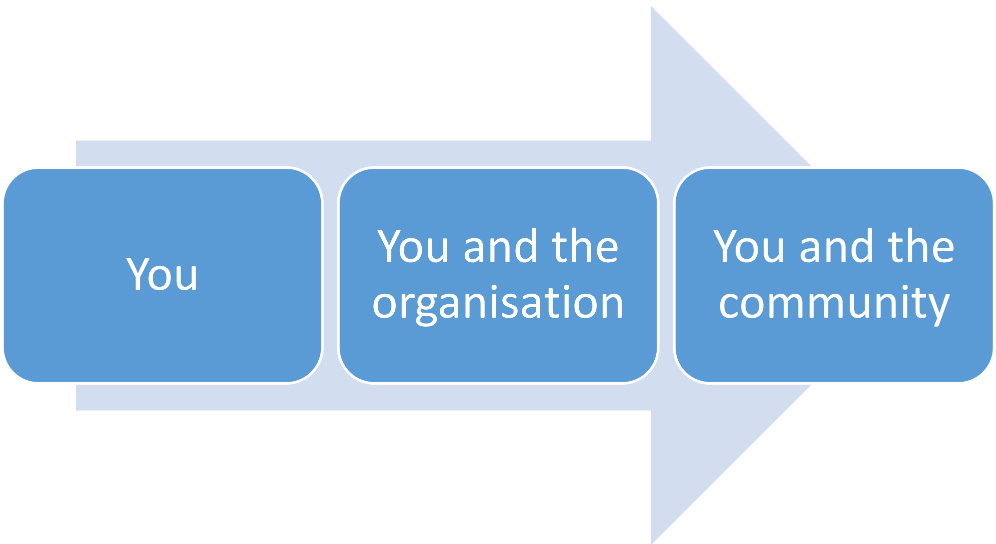

Further consultation with the Democratic Services Committee still required;

- To seek the views of Members on the creation of the toolkit of learning and agree the learning identified within the three themes.
- The outcomes will inform the resourcing, prioritisation and delivery of the Member Development Plan for endorsement by the Democratic Services Committee.

Recommendations

That Democratic Services Committee:

1. Endorse the proposal for a Toolkit of learning to support the Member Development Programme.
2. Receive a further presentation/demonstration in due course on the navigating the digital resources made available

See Table 1 - Sample Toolkit of learning – Elected Members

You

- Personal Resilience
- Managing Yourself & Your Time
- Mentoring & Coaching
- Digital Skills
- Influencing & Negotiating Skills
- Leadership Development
- Listening & Communication Skills
- Public Speaking

You and the Organisation

- Equality, Diversity & Inclusion
- Charing Skills
- How the Council works
- Strength based approaches - finding solutions
- Roles & Responsibilies of Councillors
- Budgetary Skills
- Effective Overview & Scrutiny
- Councillors & Officers working well

You and the Community

- Holding effective surgeries and casework
- Media skills

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

23 MAWRTH 2021

DATBLYGIAD AELODAU - ADOLYGIADAU O DDATBLYGIAD PERSONOL

Y Pwrpas: Ystyried opsiynau o ran darparu proses a arweinir gan aelodau ar gyfer cynnal adolygiadau o ddatblygiad personol sy'n diwallu anghenion yr aelodau ac yn gwahodd mwy o gyfranogiad.

YR ARGYMHELLION / PENDERFYNIADAU ALLWEDDOL SYDD EU HANGEN:

Ystyried trefniadau ar gyfer proses Adolygiad o Ddatblygiad Personol (PDR) a fydd ar gael i bob Aelod Etholedig.

Y RHESYMAU:

Er mwyn sicrhau bod proses Sir Gaerfyrddin ar gyfer cynnal adolygiadau o ddatblygiad personol yn diwallu anghenion yr aelodau ac yn gwahodd mwy o gyfranogiad.

Angen ymgynghori â'r Pwyllgor Craffu perthnasol NAC OES

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad NAC OES (Dileer fel y bo'n briodol)

Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad NAC OES (Dileer fel y bo'n briodol)

Deiliad Portffolio'r Bwrdd Gweithredol Perthnasol - Y Cynghorydd Rob James - Cadeirydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd a Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau/Y Cynghorydd Mair Stephens - yr Arweinydd Datblygu Aelodau ar gyfer y Bwrdd Gweithredol.

Y Gyfarwyddiaeth: Adran y Prif Weithredwr **Enw Pennaeth y Gwasanaeth:** **Paul Thomas** **Awdur yr Adroddiad: Hayley Daniels – Ymgynghorydd Datblygu Corfforaethol**	**Swyddi:**	**Rhifau ffôn: 01267 246172** **Cyfeiriadau E-bost: HMDaniels@sirgar.gov.uk**

EXECUTIVE SUMMARY
DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE
23rd March 2021

Member Development – Personal Development Reviews [PDR]

The Local Government (Wales) Measure 2011 (Chapter 1 – Part 7) makes specific provision for the training and development of members of a local authority and states that

- "A local authority must make available to each member of the authority an annual review of the member's training and development needs.
- The review must include an opportunity for an interview with a person who is, in the opinion of the authority, suitably qualified to provide advice about the training and development needs of a member of a local authority."

Elected Members have a wide range of roles and responsibilities which they are expected to undertake. The PDR process will assist Elected Members to identify any support that may be required to fulfil these roles effectively. Attaining the appropriate level of knowledge, skills and experience identified during the PDR process will enable them to fulfil their roles

The Authority has previously taken the approach that Personal Development Reviews should be undertaken by the leaders of the political groups, this will allow groups to identify those areas where there is a demand for training so that it is member-led. This will enable training to be undertaken in non-political, possibly informal groups where appropriate, bearing in mind the limited resources. The Corporate Learning and Development Advisor will be on hand to assist in any member-led assessment of training needs and to enable the Member Development Programme to be tailored in accordance with training needs.

Attached for the Committees attention are the existing templates which are made available to Group Leaders to assist in the reviews.

It is suggested that the training needs of any unaffiliated members should be ascertained by the Chair of the Democratic Services Committee.

DETAILED REPORT ATTACHED?	Template introductory letter (Appendix 1) Self-review template [for completion by the individual member] (Appendix 2) Summary of development needs (Appendix 3) WLGA Development Framework for Councillors in Wales (Appendix 4)

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Paul R Thomas **Assistant Chief Executive**

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below
Signed: P.R. Thomas Assistant Chief Executive (People Management and Performance)

1. Scrutiny Committee n/a
2.Local Member(s) n/a
3.Community / Town Council n/a
4.Relevant Partners n/a
5.Staff Side Representatives and other Organisations n/a

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Dear Colleague

Individual 1 to 1 Personal Development Review

The LG Measure 2011 requires that every local authority member *"…must be offered the opportunity to have their training and development needs reviewed on an annual basis. [This] must include an opportunity for a pre-planned interview between the member and a suitably qualified person."*

At a meeting of the Democratic Services Committee & Group Leaders/Deputies the decision was made to offer member-led personal development reviews to all elected members with the reviews being carried out by group leaders, their deputies or another nominated senior member from within their party.

I would, therefore, like to invite you to meet with me for a confidential discussion about your ongoing development. The purpose of this meeting is to support you in your role as an elected member and ensure that you receive any development necessary to assist you in your duties.

As part of this, you will have the opportunity to reflect on your existing skills and knowledge before identifying what development would be most useful for you in terms of your continuing professional development.

To ensure we make the best use of our time, I would kindly request that you complete the attached Personal Development Self-Reflection Template and bring this with you to the meeting.

While our discussion will remain confidential, any development opportunities which you identify will, if appropriate, be shared with the relevant officer to inform the Member Development Plan 2021/22 in order for the correct support to be identified and provided.

Our aim is to complete all Personal Development Reviews by the end of July 2021, therefore, I should be grateful if you would contact [name / nominated representative] on [phone no/email] at your earliest convenience to arrange a suitable date & time.

If you have any queries at all, please feel free to contact me on [contact details]

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Personal Development Review

Self-Reflection Template

Please complete this template and bring it along to your Personal Development Review meeting. This will help to focus the discussion so that you get the most from it. This form is confidential to you and the person who is conducting your review except for the Development Action Plan which may be shared with the officer/s responsible for member support or development.

Name:.. Date of meeting:.............................

1. What are my current roles and responsibilities?
2. What specific tasks do I need to achieve this year? What do I plan to do and by when?
3. What do I need to know about and be able to do to undertake my role and deliver my plans?
4. What aspects of the role am I most confident in?

5. Where do I currently feel less confident?
6. What might prevent me from undertaking my role as effectively as I would like?
7. What learning and development have I undertaken this year?
8. What have I learned and been able to achieve as a result of this learning and development?
9. What additional learning and development would be useful?
10. What support could I offer to my colleagues?

Development Action Plan

Areas that I would like to develop	How will I achieve this
Skills: *[E.g. chairing meetings, questioning techniques, media interviews]*	*[E.g. visits to other authorities, networking with other members, meeting with relevant officers, e-learning or workshops etc]*
Knowledge: *[E.g. code of conduct, equalities, legislation etc]*	

Summary of Member Development Needs Identified at 1-1 PDR's

2020-2021

Please use this table to summarise any development needs identified that require referral to officers for action and/or advice. This may include requests for digital learning etc but need not include anything which the individual member is personally responsible for such as reading relevant journals, browsing the internet or shadowing colleagues.

Name	Topic	Method	Additional notes

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

WLGA • CLILC

A Development Framework for Councillors in Wales

Contact

Welsh Local Government Association

The WLGA's primary purposes are to promote a better local government, its reputation and to support authorities in the development of policies and priorities which will improve public service and democracy.

It represents the 22 local authorities in Wales with the 3 fire and rescue authorities and 3 national park authorities as associate members.

Welsh Local Government Association
Local Government House
Drake Walk
Cardiff
CF10 4LG

Tel: 029 2046 8600
Fax: 029 2046 8601

www.wlga.gov.uk

Published: May 2015

Copyright: Welsh Local Government Association

WLGA Continuing Professional Development for Councillors

A Development Framework for Councillors in Wales

This framework outlines the skills and knowledge widely accepted to be required by local authority councillors in Wales. It is intended to provide guidance for councillors about their roles, and help them identify their priorities for continuing personal and professional development. It is not intended to be exhaustive or prescriptive, but to help new and existing councillors identify the aspects of their role where support or training might be helpful. The Framework can also be used as a prompt for councillors undertaking personal development reviews and by officers and members devising development programmes. It can also be locally adapted to reflect the priorities of different councils.

The Framework has been designed as part of the Wales approach to continuing professional development for councillors which has been created by councils working with the WLGA. It therefore fits with the Wales Charter for Member Support and Development. The Charter provides councils with a structure for local self-assessment and action in member development, this framework provides a suggested content for that development. The framework also fits with the WLGA model role descriptions and person specifications for members.

Using the Framework

The Framework includes a range of generic competencies required by all councillors and separate sections for specific roles on the Council. Part One (sections one to five) will be useful for all councillors. Part Two (the remaining sections) should be used selectively depending on additional specialist roles.

Part One – Relevant to All Councillors

1. Fundamentals: A range of generic skills required by all members

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Understanding of the role of the Councillor	The extent and limits of a councillor's individual responsibilities and the powers and responsibilities required to undertake corporate governance. Also corporate responsibilities such as corporate parenting and safeguarding children and vulnerable adults.	Undertakes their role effectively in the council, the community and with partner agencies. Understands when it is and is not appropriate to act for the electoral division or in the interests of the area as a whole. Acts proactively to deliver outcomes Ensures that both the authority's corporate responsibilities and the member's personal role are undertaken in for example protecting children and vulnerable adults and supporting looked after children.
Understanding the role of the Local Authority	Understanding of the services delivered, both statutory and discretionary and the policies, procedures, plans and strategies which underpin them.	Is able to describe the work of the Council to the public and where these responsibilities lie with other agencies such as community and town councils, voluntary sector or the Welsh Government. Contributes to the development of council plans and strategies and takes decisions in the light of these.
Conduct	Understanding of the ethical framework governing the work of councillors, specifically the Code of Conduct. Understanding of the role of the Monitoring Officer. Appreciation of the importance of accountability, integrity and transparency for good governance.	Abides by the Code of Conduct at all times. Always declares and defines interests when appropriate. Seeks advice from the monitoring officer when appropriate. Treats others with respect in all settings. Demonstrates integrity. Values others. Listens. Stays calm in difficult situations.
Equalities and respect	Personal skills in demonstrating respect for others regardless of sex, race, religion, age, disability, gender reassignment, marriage and civil partnership, pregnancy and maternity or sexual orientation. Understanding Equalities and Diversity law relating to the work of the Council and the role of the Councillor. Understanding of the need for and what constitutes respectful behaviour towards others.	Demonstrates equalities values in personal behaviour and council decisions. Applies appropriate equalities legislation and demonstrates equalities values in personal behaviour and council decisions. Treats everyone with respect at all times when acting as a councillor whether in the Council, community, or political group.
Balancing Council and community expectations and responsibilities	Understanding of the distinct responsibilities of a councillor as a member of a corporate body and as a representative of an electoral division or community.	Takes decisions relating to the corporate body or Electoral Division ethically. Manages both community and council expectations through effective communication.

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Audit, Inspection and Regulation	An understanding of the role of the Audit Inspection and Regulatory bodies and associated council processes.	Engages effectively with the audit, inspection and regulatory process within the council, using this information to constructively challenge and support the affected services.
Balancing personal commitments	An understanding of time management principals including prioritisation and delegation.	Maintains an effective work/life balance, managing the time available to concentrate on the issues with the most significant outcomes.
Information Management	Understanding and interpreting information and data. Ability to handle data in the format provided by the council. Understanding of the definition of confidentiality and how to handle confidential information - Understanding of the legal requirements of Data Protection and Freedom of Information legislation.	Receives information and data from a variety of sources and is able to store share and use it effectively and where possible electronically. Does not keep records about people without seeking their agreement. Responds promptly and appropriately to FOI requests. Does not distribute or share confidential or restricted information.
Using ICT and social media	Skills in all 'Office' applications such as word processing, presentation and spreadsheets. And communication and social media applications including email, tweeting, blogging and personal website management.	Conducts council business electronically. Communicates with the community electronically and through social media where appropriate. Maintains an effective, positive and ethical online presence.
Meeting preparation and participation	Understanding of the Standing Orders, any protocols and rules of debate. Skills in public speaking, debating and asking questions.	Prepares effectively for meetings by reading papers and analysing data. Undertakes personal research and participates in any pre meetings. Contributes to positive meeting outcomes by seeking tangible decisions or actions. Effectively contributes to meetings making points clearly and succinctly. Remains focussed on the business in hand. Understands and applies meeting 'rules'. Seeks guidance from officers and group leaders before meetings as appropriate.
Working with the media	Skills in building relationships with the media and being interviewed on TV, radio and for the press and online media.	Is a recognised source of credible information for the Media. Speaks confidently, authoritatively and appropriately in interviews. Enhances the reputation of the council when appearing on screen or in print.
Self-promotion	The ability to develop a profile in the community through local activities and effective communication and consultation.	Writes an annual report on achievements and activities. Is highly visible in the community. Maintains a high standard in both personal reputation and that of the Council.

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Working with officers	Understanding the role of officers generally and the 'rules' they need to abide by including a deeper understanding of the role of senior officers such as the Chief Executive, Senior Management team, Monitoring Officer and Heads of Finance, Legal and Democratic Services. Skills in acting as a corporate employer. Understanding of the appointments process and interviewing skills.	Maintains professional relationships with officers, recognising appropriate boundaries and abiding by the Member Officer Protocol. Acts as an effective member of an appointment panel, applying sound HR and equality and diversity principles to secure the best candidate.
Health and safety	Understanding of Health and Safety legislation in the work of the Council. Understand how to assess risks and ensure personal safety and that of others.	Promotes and ensures the health and safety of everyone in the council. Ensures personal safety when working in the Council and when in groups or alone in the community.
Continuing professional and personal development	Ability to identify personal development needs and to participate in development activities.	Undertakes regular personal development reviews taking account of role descriptions and competency frameworks. Takes responsibility for developing personal skills and knowledge, attends learning and development activities seeking tangible outcomes.
Financial capability	Understanding of the way councils and services are funded. Understanding and skills in budget setting. Personal financial capability. Understanding the impact of Welfare Reform and the austerity agenda.	Engages effectively in the budget setting process. Is prepared to take hard, Evidence-based decisions. Demonstrates skills in numeracy when interpreting data and asking questions.
Interpersonal skills	Self-awareness, and skills in self-management, "good manners" Emotional Intelligence, listening, negotiation, conflict management and mediation skills.	Acts in a professional and respectful manner to all people and in all places. Is self-aware and able to develop and manage relationships both within and outside the Council. Brokers relationships and manages conflict in the community and Council and between the two.
Sustainable Development	Understanding of issues that impact on future generations such as health and wellbeing, financial security and the environment.	Takes decisions based upon the needs of future generations as well as the current population.
Safeguarding	Understanding of the legal requirements, and the responsibilities, placed on authorities and individual councillors to protect children and vulnerable adults at risk of abuse	Is vigilant and acts to make sure that children and vulnerable adults are protected from abuse, taking appropriate decisions and reporting instances appropriately

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Corporate Parenting	Understanding of the role of the Councillor as a Corporate Parent	Takes appropriate responsibility for the welfare of looked after children, actively seeking appropriate information on their situation and progress.

2. Local Leadership. A range of skills required by all councillors in their role as community leaders

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Working with the community	Knowledge of community groups and leaders. Understanding of community issues and concerns. Ability to seek the views of all relevant parties.	Understands the needs of the local community and secures action from the council on behalf of local people. Communicates with the community, individuals and the council to ensure engagement and understanding of all parties.
Consultation and engagement	Understands the different levels of engagement ranging from communication to co-production set out in the national principals of engagement for Wales. http://www.participationcymru.org.uk/national-principles	Demonstrates positive outcomes as a result of effective engagement. Uses a range of communication and consultation tools such as Social Media to understand the needs and views of the community.
Voluntary sector	Understands the role and responsibilities of the voluntary sector in the area.	Builds effective relationships with the voluntary sector and communicates and works with them when appropriate.
Local issues	Understands the issues of importance to people locally and throughout the council area. Knows which council plans will impact on local issues.	Works with the community and the council to find solutions to local problems. Secures funding for local initiatives.
Working with community and town councils	Understanding of the responsibilities of community councils and their forward work programmes.	Works with community councils to deliver outcomes for the community. Fosters positive relations and active communication with the Community Council and the Clerk.

3. Casework on behalf of the public

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Being accessible to the public	Understanding of and ability to arrange and publicise opportunities to discuss casework with the public.	Makes themselves available through the most appropriate means to connect with the greatest number of people. Uses surgeries, street surgeries, informal settings, home and social media as appropriate. Promises only that which can be delivered.
Managing casework	Ability to use case management techniques and software and to monitor and communicate progress.	Keeps the people on whose behalf they are working informed of progress. Monitors progress of cases after they have been referred to officers or other agencies. Uses the established referral schemes within the council.

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Signposting	Knowledge of sources of information and advice within and outside the council.	Makes links between members of the public and the appropriate source of help in the council or in the community.

4. Partnership and representation

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Work on outside bodies	Understanding of the role of the outside body. Understanding of the role of the councillor on the outside body whether as a Council representative, locality representative, or as an individual.	Reports to and from the Council and outside body as appropriate. Represents the views of the Council, personal views, or that of the community effectively and appropriately according to the setting. Members should engage in relevant briefing and training provided by outside bodies.
Working as a Trustee on other organisations	Understanding of the role of the organisation and your duties and responsibilities as a trustee. Understanding of the potential implications of conflict of interest arising in the dual role of trustee and councillor.	Operates within the standards set in the Code of Conduct. Seeks advice from the Monitoring Officer as appropriate.
Working as a school governor	Understanding of education policy and school organisation.	Oversees the school performance. Challenges the school management as a critical friend. Takes part in governor training.
Working as a member of a Community or Town Council	Understanding of the role of the Community Council and its limits.	Liaises effectively between the Community Council and Unitary Council, acting as a link and Council representative when appropriate. Takes part in community council training.
Working as a Co-optee	Understanding of the role and limits of the role of co-optees on committees.	Shares expertise with the committee impartially.

5. Working in the Political environment

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Party Policy	Awareness of values and manifestos both nationally and locally.	Effectively balances the requirements of people, party, group and council.
Liaison with National Government, Welsh Government and the National Assembly for Wales.	Understanding of the functions of the Welsh Government and means of engagement.	Liaises with local MPs and AMs. Brings local issues to the attention of the WG when appropriate.
Group membership	Rules and constituency group structure and policies.	

Part Two - relevant to councillors undertaking these specialist roles

6. Scrutiny

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Understand the role and potential of scrutiny for driving improvement	Understanding of the ***Characteristics of Effective Scrutiny*** i.e **Better outcomes** – ensuring democratic accountability succeeds in driving improvement in public services. **Better decisions -** ensuring democratic decision making is accountable, inclusive and robust. **Better engagement**- ensuring the public is meaningfully engaged in democratic debate about the current and future delivery of public services. For further information about these characteristics which were identified by the Centre for Public Scrutiny working with the Welsh Scrutiny Officers Network see http://www.cfps.org.uk/characteristics	Contributes to the scrutiny work programme. Acts in a non-political and non-parochial manner when reviewing policy or monitoring performance. Prioritises the areas of work where scrutiny can make a difference. Promotes the work of scrutiny within the council.
Policy development	Understanding of the area of service or council function for which the committee is responsible.	Makes informed and evidence based recommendations for policy development.
Holding the Executive to account	Ability to review and constructively challenge the work and decisions of the Executive. Understanding of the use of the power to call in Cabinet decisions.	Effectively monitors and challenges the work of the Executive in the best interests of the community.
Performance monitoring	Ability to understand complex data, financial information, risk, reports from audit, inspection and regulatory bodies, and other information required for performance measurement.	Identifies and challenges poor performance based on evidence.
Meeting skills	Ability to prepare thoroughly for meetings. Ability to understand and contribute to the questioning strategy. Ability to listen and question effectively throughout the meeting.	Listens actively and effectively. Makes appropriate use of pre-meetings to plan a questioning strategy. Focuses on meeting outcomes, using meeting processes as a means to an end.
Engaging with the public in scrutiny	Ability to engage with appropriate individuals and organisations to contribute to the work of scrutiny, especially those traditionally excluded.	Raises public awareness of the work of scrutiny and work programmes. Encourages the public to become involved in the policy and decision making process through scrutiny.

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Joint scrutiny	Understanding of the role, remit, terms of reference and powers of any joint scrutiny committee and the role of the individual member on that committee. To understand the role, responsibilities and priorities of regional bodies, partnerships and organisations outside the council that the committee may need to scrutinise.	Demonstrates a commitment to working jointly with scrutiny members from other authorities, partnerships and organisations.

7. Chairing

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Meeting management	Understanding of meeting protocols and the rules of debate. Ability to manage the agenda, contributions and time. Ability to engage with the public and press and viewers in the case of webcast meetings.	Chairs clearly and authoritatively, enforcing the rules and encouraging fair participation. Manages the agenda by introducing items, summarising debate, focussing on outcomes and limiting contributions which do not contribute to the outcomes. Ensures that the public feel welcome, understand the meeting purpose and how they can contribute.
Committee leadership	An in depth understanding of the role of the committee and its scope. Ability to liaise with relevant officers, members and agencies. Commitment to enabling all committee members to develop skills and participate effectively in meetings.	Works with the committee outside of meetings to develop its effectiveness and that of participating individuals. Communicates with members and officers with an interest in committee proceedings. Builds relationships with the relevant Heads of service/ directors to ensure that the work of the committee is relevant, well informed and provides the outcomes needed.
Work programme development and management	Understanding of the subjects within the scope of the committee and how these interact with council policies generally and the roles of other committees. Ability to develop a balanced work programme for the committee and clear terms of reference and outcomes for any sub groups.	Works with officers and committee members to develop the work plan taking account of the work of other committees. Ensures that the work programme takes account of national, regional and local plans, policies and the expressed needs of the community for services. Makes sure that the committee also takes account of inspections or reports from audit, inspection and regulation bodies.
Resourcing	Ensuring that the committee has the staffing, information and finances to function effectively.	Negotiates and ensures the support required by the committee.

8. Serving on statutory/regulatory committees

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Planning	Understanding of planning and rights of way law generally. Understanding of how to apply the Code of Conduct to planning issues. Understanding of how the need to declare interests applies to planning matters. Understanding of the Local Development Plan. Understanding of the 'rules' for Development Management. Understanding of Sustainable Development principals and legislation including environmental, welfare and design considerations.	Demonstrates objectivity by taking independent decisions based on evidence and the legal responsibility placed on members acting in a semi-judicial role. Transparently adheres to the Code of Conduct. Seeks appropriate professional officer advice, personal development or briefing before taking decisions.
Audit	Ability to scrutinise financial performance. An understanding of Risk Management and internal and external audit arrangements. An understanding of the relative roles of audit and scrutiny.	
Licencing	An understanding of Licensing regulations and Licensing policy. Understanding of local policies which impact in this area such as the Community Plan and wider considerations for sustainability.	
Democratic services	An understanding of the legislative requirements for a Democratic Services committee. Understanding of the national and local requirements for member support and development. Ability to liaise effectively with the Head of Democratic Services and Lead Member for member support and development. Understanding of the need to promote diversity in the Council.	
Standards	Understanding of the law and constitution in relation to conduct. Ability to advise and secure training for members of both principal and community councils in relation to the Code of Conduct.	

9. Cabinet members

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Portfolio lead	A thorough knowledge of local and national policy relating to the relevant service areas. An ability to build relationships with relevant lead officers and scrutiny chairs. Ability to work collaboratively to develop a vision for the service area.	Provides political direction to officers in the portfolio area. Is accountable for communication, policy and performance in the portfolio area. Actively seeks and values the input of scrutiny to policy development and performance monitoring. Works with officers to consider issues, priorities and take decisions.
Collective responsibility	Ability to handle information and take decisions after full consultation and consideration of the issues. Ability to prioritise issues of most importance to the Authority. Ability to work with other authorities and agencies to secure services for the Council.	Takes responsibility as a cabinet member for strategic council decisions.
Taking decisions under delegated responsibilities	Understanding of the scheme of delegation. Ability to take responsibility for decisions taken under the scheme.	Takes decisions after appropriate research and consultation.

10. Council Leadership

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Management of the reputation of the Council	Ability to act as an ambassador for the authority.	Effectively represents the Council at all levels ensuring that information about the Council and its services and citizens is communicated positively and with integrity.
Leadership of area/region/place	Ability to develop a vision for the area/region/locality.	Works with the Council and the public to collaboratively develop and communicate a local vison that is clear, supported by the public and understood by the Council.
Develop, communicate and lead a vision for the Council	Ability to develop a vision for the work of the Council.	Works with the Council to collaboratively deliver the local vision.
Maintain a successful relationship with the Chief Executive and Senior Management Team	Ability to communicate effectively with the Chief Executive and senior officers. Understanding of the performance appraisal process and personal skills in conducting reviews setting objectives and giving feedback.	Meets and communicates openly and regularly. Makes expectations clear and provides political leadership. Undertake performance reviews with senior officers as appropriate.
Leadership of the Council	Ability to ensure individual and collective effective governance.	Promotes and supports good governance in the Council. Manages performance.

11. Civic Leadership

Requirement	Knowledge and Skills	Effective Behaviours
Chairing Full Council	Advanced chairing skills. In depth understanding of standing orders and rules of engagement.	Effectively chairs meetings of the Full Council demonstrating meeting management and leadership skills.
Representing the Council at civic functions	Ability to manage the Council's reputation. Skills in public speaking. Skills in relationship management.	Demonstrates high level communication, interpersonal and social skills.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
23AIN MAWRTH 2021

ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

YR ARGYMHELLION / PENDERFYNIADAU ALLWEDDOL SYDD EU HANGEN:

Ystyried adroddiad blynyddol y Pwyllgor ar gyfer y cyfnod o 15eg Mai, 2019 tan 10fed Mehefin, 2020 a'i rhannu gyda'r Cyngor er gwybodaeth.

Y RHESYMAU:

Mae'r adroddiad yn amlinellu gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn ddinesig 2019-20.

Ymgynghorwyd â'r Pwyllgor Craffu	**Amherthnasol**
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad	**NAC OES**
Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad	**NAC OES**

Aelod y Bwrdd Gweithredol perthnasol: Amherthnasol

Y Gyfarwyddiaeth **Enw Pennaeth y Gwasanaeth:** **Linda Rees-Jones** **Awdur yr Adroddiad:** **Gaynor Morgan**	**Y Prif Weithredwr** **Swyddi:** **Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith** **Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd**	**Rhifau ffôn** **01267 224012 LRJ** **01267 224026 GM** **Cyfeiriadau e-bost:** **Lrjones@sirgar.gov.uk** **gmorgan@carmarthenshire.gov.uk**

EXECUTIVE SUMMARY
DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE
23RD MARCH 2021

DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE – ANNUAL REPORT

The Local Government (Wales) Measure 2011 requires each Principal Council to establish a Democratic Services Committee.

The attached report outlines the work of the Committee during the 2019-20 municipal year.

It should be noted that due to the impact of Covid 19 and the suspension of all democratic meetings in March 2020 it was not possible to hold the full cycle of Committee meetings for the year.

DETAILED REPORT ATTACHED?	**YES – Annual Report**

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report : **Signed: Linda Rees Jones, Head of Administration & Law**

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**	**NONE**

Policy, Crime & Disorder and Equalities

The Democratic Services Annual Report outlines how the Committee has discharged its responsibilities in terms of the democratic services function in accordance with the Local Government (Wales) Measure 2011.

Legal

There are no legal implications arising from the report. The Annual Report sets out the work of the Committee over the 12 month period ending in June 2020 and confirms that it has discharged its responsibilities in terms of the democratic services function in accordance with the Local Government (Wales) Measure 2011.

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below **Signed: Linda Rees Jones, Head of Administration & Law**

1.Scrutiny Committee Not applicable

2.Local Member(s) Not applicable

3.Community / Town Council Not applicable

4.Relevant Partners Not applicable

5.Staff Side Representatives and other Organisations Not applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW:

Title of Document	**File Ref No.**	**Locations that the papers are available for public inspection**
Democratic Services Committee information on Carmarthenshire.gov website		**http://democracy.carmarthenshire.gov.wales/mgCommitteeDetails.aspx?ID=152**

Cyngor Sir Caerfyrddin
Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd
Adroddiad Blynyddol 2019-20

Adroddiad Blynyddol

Tudalen Mynegai

Rhagair	Tudalen 3
Cylch Gwaith y Pwyllgor	Tudalen 4
Aelodaeth	Tudalen 5
Cyfarfodydd a phresenoldeb	Tudalen 6
Y materion allweddol a ystyriwyd yn ystod 2017/18	Tudalen 7-8
Gwybodaeth Gyffredinol	Tudalen 9

ADRODDIAD BLYNYDDOL PWYLLGOR Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD 2019-20

Rhagair gan Gadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Fel Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn ystod 2019-20, mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor ar gyfer y cyfnod hwn.

Mae'r Pwyllgor wedi canolbwyntio ar sicrhau yr ymdrinnir ag anghenion a gofynion Aelodau a bod trefniadau priodol yn cael eu gwneud i gefnogi aelodau yn eu dyletswyddau. Mae'n rhaid i ni fel aelodau hefyd dderbyn ein cyfrifoldeb o ran cyfrannu at arbedion effeithlonrwydd a gweithio mewn modd effeithlon a symudol gan ddefnyddio'r dechnoleg ddigidol fwyaf priodol. Bydd hyn yn arbennig o bwysig wrth i ni baratoi i symud at gyfarfodydd rhithwir o ganlyniad i bandemig Covid19 ac ymlacio rheoliadau Llywodraeth Cymru. Daeth Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 i rym ar 23 Ebrill 2020 gan basio rheoliadau argyfwng dros dro i lacio rhai o'r rheolau ynghylch cynnal busnes y Cyngor, fel bod penderfyniadau pwysig yn gallu cael eu gwneud o hyd yn ystod y cyfnod o gadw pellter cymdeithasol. Mae hyn yn golygu y gall Cynghorau bellach gynnal cyfarfodydd swyddogol yn rhithwir, gydag aelodau'n deialu i mewn i delegynadleddau neu'n cymryd rhan drwy fideo-gynadledda ac yn dilyn hyfforddiant cynhaliwyd cyfarfod rhithwir cyntaf yr Awdurdod ar 1 Mehefin 2020.

Er bod amserlen cyfarfodydd y Pwyllgor wedi'i lleihau oherwydd pandemig Covid19, rydym yn ystod y flwyddyn wedi parhau i sicrhau a monitro'r ddarpariaeth rhesymol o gyfleoedd hyfforddi a datblygu i Gynghorwyr ac wedi ystyried penderfyniadau blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol.

Hoffwn fynegi fy niolch a gwerthfawrogiad i aelodau'r Pwyllgor am eu cefnogaeth a'u cyfraniadau gwerthfawr yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, a hefyd i'r swyddogion sy'n cefnogi'r Pwyllgor hwn.

Rwyf am ddymuno'n dda i'm olynydd y Cynghorydd Rob James fel Cadeirydd ar gyfer 2020-21 ac rwy'n siŵr y bydd yn parhau â gwaith da'r Pwyllgor i gefnogi aelodau etholedig yn eu rolau.

Y Cynghorydd Suzy Curry

Cadeirydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd 2019-20

Cylch Gwaith y Pwyllgor

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei wneud yn ofynnol i bob Cyngor Sir a Chyngor Bwrdeistref Sirol sefydlu Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a nodir cylch gwaith y Pwyllgor yn Adran 11 y mesur hwn, sef:-

- arfer swyddogaeth yr Awdurdod Lleol o dan adran 8(1)(a) (dynodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd),
- adolygu pa mor ddigonol yw'r ddarpariaeth gan yr awdurdod o ran staff, llety ac adnoddau eraill i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau democrataidd, a
- llunio adroddiadau a gwneud argymhellion i'r Awdurdod ynghylch y ddarpariaeth honno.

Yn ei gyfarfod ar 17 Ebrill 2013, cytunodd y Cyngor ar argymhelliad gan Bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd i gynnwys y cyfrifoldebau ychwanegol canlynol yn rhan o swyddogaethau/cylch gwaith y Pwyllgor:-

- Sicrhau bod cyfleoedd hyfforddiant a datblygu rhesymol yn cael eu darparu i Gynghorwyr a llunio adroddiadau ac argymhellion i'r Cyngor ynghylch y ddarpariaeth honno;
- Penodi Hyrwyddwr Datblygu Aelodau ar gyfer y Cyngor;
- Bod yn ymgynghorai ynghylch gweithredu adroddiadau a gyhoeddir gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol am lwfansau'r aelodau ac ati.
- Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor

Ychwanegodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 adran 11A sy'n nodi y gall Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd, ar gais yr awdurdod, adolygu unrhyw fater sy'n berthnasol i'r canlynol:

(a) y cymorth a'r cyngor sydd ar gael i aelodau'r awdurdod hwnnw, a

(b) telerau ac amodau swydd yr aelodau hynny.

Aelodaeth Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd 2019-2020

Roedd aelodaeth Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd rhwng 15 Mai 2019 a 9 Mehefin 2020 yn cynnwys 5 aelod sy'n wleidyddol gytbwys.

Y Cynghorydd Suzy Curry (Cadeirydd)

Y Cynghorydd Tyssul Evans (Is-gadeirydd)

Y Cynghorydd Jim Jones

Y Cynghorydd Dot Jones (hyd at 11/09/2019)

Y Cynghorydd Dai Thomas

Y Cynghorydd Emlyn Schiavone (o 11/09/2019)

Cyfarfodydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd yn ystod 2019-20

30 Gorffennaf 2019

2 Rhagfyr 2019

Presenoldeb Aelodau Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Mae'r ffigurau presenoldeb ar gyfer pob aelod o Bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd wedi'u hamlinellu isod.

Y Cynghorydd	Cyfarfodydd a fynychwyd
Suzy Curry	1
Tyssul Evans	2
Dot Jones*	1
Jim Jones	0
Emlyn Schiavone*	1
Dai Thomas	1

*Y Cynghorydd Dot Jones - Aelod y Pwyllgor o 15 Mai 2019 - 11 Mawrth 2019 / Y Cynghorydd Emlyn Schiavone - Aelod y Pwyllgor o 11 Medi 2019

Mansel Charles (dirprwy)	1

Oherwydd pandemig COVID-19, nid oedd yn bosibl cynnull holl gyfarfodydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a oedd wedi'u trefnu ar gyfer y flwyddyn ddinesig.

Y materion allweddol a ystyriwyd yn ystod 2019/20

Yn ystod y flwyddyn, trafododd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiadau canlynol, a chynhwysir crynodeb byr ar gyfer pob pwnc:-

Datblygu Aelodau

Roedd y Pwyllgor wedi ystyried a chymeradwyo rhaglen Datblygu ac Ymgysylltu newydd i Aelodau yn seiliedig ar y Model Cynghorwyr ar gyfer yr 21ain Ganrif a oedd yn sefydlu dull newydd o lunio a chyflawni'r rhaglen Datblygu Aelodau.

Roedd y cynnig hwn yn cynnig ymagwedd newydd tuag at ddatblygu aelodau yn seiliedig ar ymchwil â llywodraeth leol ac ymgynghori â chynghorwyr. Ei nod oedd ymgysylltu cymaint â phosibl er mwyn pennu gofynion dysgu a datblygu sy'n berthnasol i'r gwasanaeth cyhoeddus yn yr 21ain ganrif. Bydd y rhaglen newydd yn helpu i ddatblygu rolau newydd ac mae'n cynnig model y gellid ei ddefnyddio i archwilio gyrfaoedd a datblygiad Cynghorwyr.

Adroddiad Blynyddol 2018/19 Cyngor Sir Caerfyrddin ynghylch ei Swyddogaeth Graffu

Daeth Adroddiad Blynyddol y Cyngor ynghylch ei Swyddogaeth Graffu 2018/19 gerbron y Cyngor.

Roedd yr adroddiad yn rhoi amlinelliad o waith y 5 Pwyllgor Craffu yn ystod y flwyddyn a'r trafodaethau a gynhaliwyd yn y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion.

Dywedwyd wrth y Pwyllgor fod rhai o'r prif feysydd a oedd wedi / yn cael sylw yn cynnwys

- rôl y Pwyllgor Craffu - Polisi ac Adnoddau wrth graffu ar brosiect Pentre Awel Bargen Ddinesig Bae Abertawe;
- adolygiad Grŵp Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu - Gofal Cymdeithasol ac Iechyd ar unigrwydd;
- roedd y Pwyllgor Craffu - Cymunedau yn parhau i fonitro'r Cynllun Datblygu Lleol (cynigion a pholisïau CDLl ar gyfer defnyddio'r holl dir lleol yn y dyfodol rhwng 2018-2033;
- Mae'r Pwyllgor Craffu - Diogelu'r Cyhoedd a'r Amgylchedd wedi dadansoddi sut y mae'r gwaith o gynnal a chadw perthi ac ymylon ffyrdd ledled ein sir yn cael ei reoli
- roedd y Pwyllgor Craffu - Addysg a Phlant yn parhau i adolygu darpariaeth y blynyddoedd cynnar ac roedd wedi cynnal ymarfer peilot am 6 mis i flaenoriaethu gwaith craffu sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau gan ddefnyddio proses flaenoriaethu newydd.

Adolygiad Blynyddol ynghylch Swyddogaeth Y Gwasanaethau Democrataidd

Ystyriodd y Pwyllgor yr Adolygiad Blynyddol ynghylch Swyddogaeth y Gwasanaethau Democrataidd a oedd yn rhoi amlinelliad o ba mor ddigonol yw'r ddarpariaeth gan yr awdurdod o ran staff, llety ac adnoddau eraill i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau democrataidd.

Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW), (Chwefror, 2020

Ystyriodd y Pwyllgor fersiwn drafft o Adroddiad Blynyddol yr IRPW (Chwefror 2020) a roddai fanylion ynghylch penderfyniadau ac argymhellion y Panel mewn perthynas â chydnabyddiaeth a chymorth i aelodau.

Nododd y Pwyllgor hefyd fod y Panel wedi dileu'r opsiynau ar gyfer cyhoeddi ad-dalu costau gofal a phenderfynodd mai dim ond y cyfanswm llawn a adalwyd yn ystod y flwyddyn y dylai'r Awdurdodau ei gyhoeddi.

Treuliau Cynghorwyr - Hunanwasanaeth

Cafodd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf am broses o drosglwyddo treuliau Cynghorwyr i'r broses hunanwasanaeth, yr hyfforddiant a ddarparwyd i aelodau a'r dyddiad gweithredu sef 31 Mawrth 2020.

Blaenraglen Waith

Cytunodd y Pwyllgor ar ei Flaenraglen Waith ar gyfer y 12 mis nesaf.

Gwybodaeth Gyffredinol

Mae Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yn gyfarfod cyhoeddus ac mae pob cyfarfod yn cael ei gynnal yn gyhoeddus, ac eithrio eitemau cyfrinachol. Cyhoeddir yr holl bapurau cyhoeddus ar-lein yn https://democratiaeth.sirgar.llyw.cymru/ieListMeetings.aspx?CommitteeId=152

Mae'r Cyngor yn awyddus i weld aelodau o'r cyhoedd yn mynychu cyfarfodydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd a holl gyfarfodydd eraill y Cyngor, gan gynnwys cyfarfodydd y Cyngor, y Bwrdd Gweithredol, Craffu a Rheoleiddio.

Gellir cael rhagor o wybodaeth drwy gysylltu â Gwasanaethau Democrataidd:

GwasanaethauDemocrataidd@sirgar.gov.uk neu 01267 224028.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
23AIN MAWRTH 2021

BLAENRHAGLEN GWAITH Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Y Pwrpas: Sicirhau bod materion Agenda y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wedi'i cynllunio yn addas

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

I ystyried a nodi Blaenrhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22.

Y Rhesymau:

Blaenrhaglen Blynyddol i ystyried gydag Aelodau o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am yr eitemau agenda yw trafod am y flwyddyn 21/22.

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol : Amherthnasol
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad : NA
Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad : NA

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:- Amh.

Y Cynghorydd Rob James Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiadd

Y Gyfarwyddiaeth: Prif Weithredwr **Enw Pennaeth y Gwasanaeth:** Linda Rees Jones **Awdur yr Adroddiad:** Gaynor Morgan	**Swyddi:** Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd	**Rhif ffôn:** 01267 224010 **Cyfeiriad E-bost:** **LRJones@sirgar.gov.uk** **Rhif ffôn:** 01267 224026 **Cyfeiriad E-bost:** **GMorgan@sirgar.gov.uk**

EXECUTIVE SUMMARY
DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE 23rd March 2021

Democratic Services Committee Forward Work Programme	
The purpose of this report is to inform the development of the Democratic Services Committee forward work programme for the period 2021/22. The development of a programme of work for the Committee will ensure that all appropriate Committees of the Authority have published up to date programmes which are owned by the Committee members. A suggested work programme is attached for the Committee's consideration and comment.	
DETAILED REPORT ATTACHED ?	**YES**

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Linda Rees Jones — Head of Administration and Law
Gaynor Morgan — Head of Democratic Services

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below
Linda Rees Jones — Head of Administration and Law
Gaynor Morgan — Head of Democratic Services

1. Scrutiny Committee : Not Applicable
2.Local Member(s) : Not Applicable
3.Community / Town Council : Not Applicable
4.Relevant Partners : Not Applicable
5.Staff Side Representatives and other Organisations : Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Local Government Wales Measure		http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/4/contents/enacted
WAO Corporate Assessment		https://www.wao.gov.uk/publication/carmarthenshire-county-council-corporate-assessment-report-2015

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

FORWARD WORK PROGRAMME DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE 2021/22

SUBJECT AREA AND BRIEF DESCRIPTION OF NATURE OF REPORT	LEAD DEPARTMENT	RESPONSIBLE OFFICER	DATE TO DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE
ANNUAL AND SUPPLEMENTARY REPORTS OF THE INDEPENDENT REMUNERATION PANEL FOR WALES To consider the implementation of reports issued by the Independent Remuneration Panel for Wales in respect of members allowances etc	**Chief Executive**	**Head of Democratic Services**	**MARCH 2021**
MEMBER DEVELOPMENT PROGRAMME 2021/22 To develop a Member Development Programme for 2021/22 and identify additional training and development topics as part of the 21st Century Councillor programme.	**Chief Executive**	**Organisational Development Manager/ Corporate Learning & Development Advisor**	**MARCH 2021**
PERSONAL DEVELOPMENT REVIEWS – DISCUSSIONS WITH GROUP LEADERS To agree arrangements for discussions with Group Leaders ron the annual development requirements for Members	**Chief Executive**	**Chief Executive Corporate Learning & Development Advisor**	**MARCH 2021**
PERSONAL DEVELOPMENT REVIEWS – UPDATE ON DISCUSSIONS WITH GROUP LEADERS To receive an update on discussion between Corporate Learning & Development and Group Leaders regarding annual development requirements for Members	**Chief Executive**	**Chief Executive Corporate Learning & Development Advisor**	**JUNE 2021**

SUBJECT AREA AND BRIEF DESCRIPTION OF NATURE OF REPORT	LEAD DEPARTMENT	RESPONSIBLE OFFICER	DATE TO DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE
NEW WAYS OF WORKING – DEMOCRATIC PROCESS To receive the findings of the proposed Task and Finish Group and make recommendations to Council (subject to approval to set up a T&F Group at the DSC meeting 23/03/2021)	**Chief Executive**	**NWoW Project Manager & Head of Democratic Services**	**JUNE 2021**
ANNUAL REPORT OF THE DEMOCRATIC SERVICES COMMITTEE 2020/21 To consider a report outlining the work the work of the Committee during the 2020/21 municipal year.	**Chief Executive**	**Head of Democratic Services**	**SEPTEMBER 2021**
CARMARTHENSHIRE COUNTY COUNCIL'S SCRUTINY FUNCTION ANNUAL REPORT 2020/21 To consider an overview of the Council's Scrutiny Function and the respective Scrutiny Committees' work during the 2019/20 municipal year.	**Chief Executive**	**Head of Democratic Services**	**SEPTEMBER 2021**
RESOURCES TO DISCHARGE DEMOCRATIC SERVICES FUNCTIONS To receive the report of the Head of Democratic Services on the adequacy of provision by the authority of staff, accommodation and other resources to discharge democratic services functions	**Chief Executive**	**Head of Democratic Services**	**SEPTEMBER 2021**
INDEPENDENT REMUNERATION PANEL FOR WALES DRAFT ANNUAL REPORT To consider and comment on the draft report.	**Chief Executive**	**Head of Democratic Services**	**NOVEMBER 2021**
MEMBER DEVELOPMENT PROGRAMME 21/22 To receive an update on the Member Development Programme for 2021/22 and identify additional training and development topics	**Chief Executive**	**Organisational Development Manager/ Corporate Learning & Development Advisor**	**NOVEMBER 2021**

UPDATE ON THE LOCAL GOVERNMENT AND ELECTIONS (WALES) ACT 2021	**Chief Executive**	**Head of Administration and Law/Head of Democratic Services**	**AS REQUIRED**
MATTERS REFERRED FROM CRWG	**Chief Executive's**	**Head of Democratic Services**	**AS REQUIRED**

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Dydd Llun, 30 Tachwedd 2020

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd R. James (Cadeirydd)

Y Cynghorwyr:
W.T. Evans, E.M.J.G. Schiavone a D. Thomas

Yr oedd y swyddogion canlynol yn gwasanaethu yn y cyfarfod:
L.R. Jones, Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith
G. Morgan, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
H. Daniels, Ymgynghorydd Datblygu Corfforaethol
M. Evans Thomas, Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
K. Thomas, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
R. Lloyd, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd
J. Corner, Swyddog Technegol

Rhith-Gyfarfod - 2.00 - 2.30 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB.

Ni chafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL.

Ni ddatganwyd unrhyw fuddiannau personol.

3. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR Y 2AIL RHAGFYR 2019

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL lofnodi cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Rhagfyr, 2019 gan eu bod yn gywir.

4. PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT – CHWEFROR 2021

Cyflwynodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad blynyddol drafft ar gyfer mis Chwefror, 2021. Atgoffwyd y Pwyllgor fod Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol yn pennu'r cyfraddau talu a delir i Aelodau etholedig a chyfetholedig awdurdodau lleol Cymru ar gyfer blwyddyn nesaf y cyngor a bod ganddo bwerau i wneud argymhellion ynghylch amrywiadau arfaethedig i gydnabyddiaeth ariannol Prif Weithredwyr a Phrif Swyddogion Prif Gynghorau Cymru.

Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, ar gyfer 2020/21, fod penderfyniadau drafft y Panel yn cynnig -

- cynnydd o £150 mewn Cyflogau Sylfaenol, gan gynyddu cyflog sylfaenol Cynghorwyr i £14,368 (ni thelir unrhyw gynnydd ychwanegol i ddeiliaid uwch-

gyflogau a chyflogau dinesig, dim ond cynnydd o ran yr elfen cyflog sylfaenol y byddant yn ei gael).

- mae'r Panel wedi gwneud newid sylweddol o ran y penderfyniad ynghylch Ad-dalu Costau Gofal. Mae'n cynnwys dileu'r cap misol o £403 ac mae'n caniatáu i Gynghorwyr a/neu Aelodau Cyfetholedig gael ad-daliad llawn am eu costau gofal ar gyfer gofalwyr ffurfiol a hyd at uchafswm cyfradd sy'n cyfateb i'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar gyfer gofalwyr anffurfiol. Bydd y penderfyniad hwn yn rhoi baich ariannol ychwanegol ar y Cyngor; fodd bynnag, o ystyried niferoedd yr hawlwyr yn y gorffennol, rhagwelir y bydd hyn yn cael ei reoli o fewn y gyllideb ddemocrataidd bresennol.

Mynegwyd pryder ynghylch y dreth a delir ar y lwfans hwn. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y byddai'n ceisio eglurder gan y gyflogres.

Mae'n ofynnol i bob Prif Awdurdod yng Nghymru dalu'r cyflog a bennir gan y Panel o 1 Ebrill, 2021, a hynny i bob un o'i aelodau etholedig, oni bai bod unrhyw aelod unigol yn dewis yn bersonol ac yn ysgrifenedig i gael swm is.

Bydd penderfyniadau drafft y Panel ar gyfer 2021/22 yn arwain at ofyniad cyllideb ychwanegol o £11,100. Caiff hyn ei ddilysu wrth bennu'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn i ddod. Nodwyd bod camgymeriad yn Atodiad 5 i adroddiad y Panel o ran lefel y cyflog sylfaenol a byddai hwn yn cael ei ddwyn i sylw'r Panel fel rhan o ymateb y Pwyllgor i'r adroddiad drafft.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL

4.1 bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

4.2 bod Cadeirydd y Pwyllgor yn cyflwyno ymateb i'r Panel ar ran y Pwyllgor.

5. DOGFEN YMGYNGHORI LLYWODRAETH CYMRU - NEWIDIADAU I ABSENOLDEB MABWYSIADU AR GYFER AELODAU AWDURDODAU LLEOL

Mae Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol (Cymru) 2013 (y rheoliadau) yn llywio absenoldeb mabwysiadu (ffurf yr absenoldeb a gymerir gan unigolyn sy'n mabwysiadu plentyn). Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig diwygio Rheoliadau 2013 er mwyn ymestyn y cyfnod o absenoldeb mabwysiadu ar gyfer aelodau cynghorau o bythefnos i 26 wythnos a, hyd y bo'n ymarferol, cysoni gweithdrefnau sy'n ymwneud ag absenoldeb mabwysiadu.

Ystyriodd y Pwyllgor y ddogfen ymgynghori ar newidiadau i absenoldeb mabwysiadu i Awdurdodau Lleol gynnig newidiadau i absenoldeb mabwysiadu ar gyfer aelodau awdurdodau lleol, sef o bythefnos i 26 wythnos a mynegodd gefnogaeth i'r cynigion. Nodwyd bod yr adroddiad wedi'i ddosbarthu i holl Aelodau'r Cyngor er mwyn iddynt ymateb yn uniongyrchol i'r ymgynghoriad.

Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y byddai'n llunio ymateb drafft i'r pwyllgor ei ystyried.

PENDERFYNODD YN UNFRYDOL fod Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd yn ymateb ar ran y Pwyllgor.

6. SWYDDOGAETH Y GWASANAETH DEMOCRATAIDD

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ddynodi un o'i swyddogion i swydd statudol Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd a darparu digon o adnoddau i'r swyddog hwnnw gyflawni'r swyddogaethau statudol cysylltiedig.

Ystyriodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn manylu ar y staff, y swyddfeydd a'r adnoddau eraill a oedd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd er mwyn cyflawni'r swyddogaethau hynny.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor benderfynu a oedd y gwasanaethau a ddarperir yn ddigonol i gyflawni'r broses ddemocrataidd ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Mewn ymateb i gwestiwn, dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd ei bod wedi bod yn flwyddyn heriol a bod Aelodau a swyddogion wedi addasu'n dda i'r heriau a wynebwyd a'r ffyrdd newydd o weithio; a oedd yn cynnwys dod i arfer â meddalwedd fideogynadledda newydd a gweithio'n rhithwir a thynnodd sylw at y gwaith gwych sydd wedi'i wneud. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, er bod y trefniadau gweithio newydd wedi bod yn heriol, fod y tîm yn addasu'n dda o dan yr amgylchiadau. Roedd trefniadau bellach yn cael eu rhoi ar waith i symud o Microsoft Teams i Zoom ar gyfer pob cyfarfod yn hytrach na chymysgedd o'r ddau, gan fod hyn yn ateb gwell o ran cyfieithu ar y pryd.

Cyfrannodd yr Ymgynghorydd Dysgu a Datblygu Corfforaethol drwy ddweud bod hyfforddiant ar-lein wedi'i ddarparu i Aelodau, ac yn parhau i gael ei ddarparu, ar ddefnyddio Zoom sydd ar gael iddynt fwy nag unwaith gan ganiatáu iddynt fagu hyder mewn sgiliau digidol a bod arolwg wedi'i gynnal ychydig fisoedd cyn hyn fel rhan o TIC i gael ymatebion/adborth gan ddefnyddwyr; bydd mwy o wybodaeth yn cael ei rhannu yn y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

___________________________ ____________________

CADEIRYDD **DYDDIAD**

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol